

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI

ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI (2019-2023)

YEREL YÖNETİMLER VE HİZMET KALİTESİ

ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

ANKARA 2018

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI

ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI
(2019-2023)

**YEREL YÖNETİMLER
VE
HİZMET KALİTESİ**

ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

ANKARA 2018

YAYIN NO: KB: 3040 - ÖİK: 820

Bu çalışma Kalkınma Bakanlığının görüşlerini yansıtmaz.
Yayın ve referans olarak kullanılması Kalkınma Bakanlığının
iznini gerektirmez.

Bu yayın 500 adet basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. İÇİNDEKİLER.....	i
2. TABLOLAR LİSTESİ	iv
3. ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
4. KOMİSYON ÜYELERİ.....	vii
5. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. MEVCUT DURUM ANALİZİ	4
2.1. Türkiye’de Genel Durum	4
2.1.1. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi	4
2.1.2. Kapsam ve Mevzuat.....	7
2.1.3. Sayılarla Yerel Yönetimler	25
2.1.4. Sorumlu Kurum ve Kuruluşlar	30
2.1.4.1. İçişleri Bakanlığı.....	30
2.1.4.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	31
2.1.4.3. Sağlık Bakanlığı.....	31
2.1.4.4. Orman ve Su İşleri Bakanlığı.....	32
2.1.4.5. İlbank A.Ş. Genel Müdürlüğü.....	32
2.1.4.6. Maliye Bakanlığı	32
2.1.4.7. Hazine Müsteşarlığı	33
2.1.4.8. Kalkınma Bakanlığı	33
2.1.4.9. Kalkınma Ajansları	34
2.1.5. Ulusal Politikalar	34
2.1.5.1. Kalkınma Planlarında Yerel Yönetimlere Yönelik Değerlendirmeler	34
2.1.5.2. Diğer Politika Dokümanları	38
2.1.5.2.1. Stratejik Planlarda Yerel Yönetimler	38
2.1.5.2.2. 65. Hükümet Programında Yerel Yönetimler	38
2.1.6. Onuncu Kalkınma Planı Döneminin (2014-2018) Değerlendirilmesi	40
2.1.6.1. Yerel Yönetimlerle İlgili Kanunlarda Yapılan Değişiklikler	40
2.1.6.1.1. 5393 Sayılı Belediye Kanununda Yapılan Değişiklikler	40
2.1.6.1.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda Yapılan Değişiklikler	46

2.1.6.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından Yerel Yönetimlere Yönelik Yapılan Çalışmalar	47
2.1.6.3. İçişleri Bakanlığı Tarafından Yerel Yönetimlere Yönelik Yapılan Çalışmalar	50
2.2. Dünyada (Benzer Ülke Ve Uluslararası Kuruluşlarda) Genel Durum Ve Türkiye'ye Etkisi.....	52
2.2.1. Dünyadaki Gelişme Eğilimleri	52
2.2.2. Uluslararası Standartlar.....	53
2.2.3. Farklı Ülkelerde Yerel Yönetim Deneyimleri	56
2.2.3.1. Görevler ve Yetkiler	56
2.2.3.2. Mali Kaynaklar	61
2.2.3.3. Denetim.....	64
2.2.3.4. Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi ve Yerel Yönetimler.....	66
2.2.3.5. Birleşmiş Milletler ve Yerel Yönetimler	72
2.2.3.5.1. BM-Habitat I-II-III.....	72
2.2.3.5.2. Paris Anlaşması.....	73
2.2.3.5.3. Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi	73
2.2.3.5.4. Yerel Gündem 21	75
2.2.3.5.5. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Yerel Yönetimler.....	76
2.2.4. Uluslararası Mukayeseli Olarak Türkiye İçin Temel Göstergeler.....	83
3. YEREL YÖNETİMLERE YÖNELİK SORUN ALANLARI	87
3.1. İdarelerarası İlişkiler.....	87
3.2. Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Belediye Yönetimi	89
3.3. İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi.....	89
3.4. Kırsal Alan ve Köy Yönetimi.....	89
3.5. Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması	90
3.6. Denetim ve Hesap Verebilirlik.....	94
3.7. Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı.....	95
3.8. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş	97
3.9. Yerel Yönetimlerde Demokrasi.....	97
3.10. Yerel Yönetim Birliklerinde Etkinlik.....	98
3.11. Mahalle Yönetimi.....	98
4. YEREL YÖNETİMLERİN BAŞLICA SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK POLİTİKA, STRATEJİ VE EYLEM ÖNERİLERİ.....	99

4.1. İdarelerarası İlişkiler.....	99
4.2. Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Belediye Yönetimi.....	108
4.3. İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi	110
4.4. Kırsal Alan ve Köy Yönetimi	111
4.5. Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması	113
4.6. Denetim ve Hesap Verebilirlik	129
4.7. Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı	132
4.8. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş.....	140
4.9. Yerel Yönetimlerde Demokrasi.....	142
4.10. Mahalli İdare Birliklerinde Etkinlik.....	144
4.11. Mahalle Yönetimi.....	147
5. PLAN DÖNEMİ PERSPEKTİFİ	151
5.1. Uzun Vadeli Hedefler	151
5.2. On Birinci Kalkınma Planı (2023 Yılı) Hedefleri.....	151
5.3. Hedeflere Dönük Temel Amaç ve Politikalar ve Bu Politikalara Yönelik Eylemler ...	152
5.3.1. Mevzuat Alanında Yapılması Gereken Düzenlemeler.....	153
5.3.2. Kurumsal Yapıyı İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler	154
5.3.3. İnsan Kaynakları Alanında Yapılması Gerekenler	155
5.3.4. Hizmet Alanlarına Yönelik Yapılması Gerekenler	155
5.3.5. Yerel Katılımcılık Alanında Yapılması Gerekenler	156
5.3.6. Denetim Alanında Yapılması Gerekenler.....	157
5.4. Önemli Proje Önerileri.....	158
6. SONUÇ.....	161
KAYNAKÇA	167

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Özel İdarelerinin Görevleri.....	11
Tablo 2: Yıllara Göre Türkiye’de Yerel Yönetimler Alanında Yapılan Yasal Düzenlemeler	14
Tablo 3: Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Sayısı ve Dağılımı	25
Tablo 4: Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları.....	25
Tablo 5: İl ve İl Özel İdarelerinin Sayılarındaki Değişim	26
Tablo 6: Yerel Yönetim Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı	26
Tablo 7: Türleri İtibariyle Yerel Yönetim Birliklerinin Sayıları	27
Tablo 8: 2015-2017 Yılları Arası *GBVG'den Yerel Yönetimlere Ayrılan Paylar	28
Tablo 9: Büyükşehir Belediyelerinin Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (%) (2006-2015).....	29
Tablo 10. Avrupa Konseyinin Yerel Yönetimler Alanındaki Anlaşmaları	67
Tablo 11: Çevre İstatistikleri (2015)	83
Tablo 12: Yerel Yönetimlerin GSYH’dan Aldıkları Paylar	84
Tablo 13: Yerel Yönetimlerin GSYH ve Kamu Harcamaları Yüzdesi (2013).....	86
Tablo 14: Toplam Yerel Yönetim Sayıları.....	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yerel Yönetimler Mevcut Pay Dağıtımı	13
---	----

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKOS	: Akıllı Kent Otomasyon Sistemi
AYKOME	: Alt Yapı Koordinasyon Merkezi
BİT	: Belediye İktisadi Teşebbüsleri
BM	: Birleşmiş Milletler
BMİDÇS	: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BŞB	: Büyükşehir Belediyesi
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
GBVG	: Genel Bütçe Vergi Gelirleri
GSYH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
HABİTAT	: Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı
IEAP	: Uluslararası Yerel Yönetim Sera Gazı Emisyon Analizi Protokolü
IMF	: Uluslararası Para Fonu
INSPIRE	: Avrupa Mekânsal Veri Altyapısı Girişimi
ISO	: Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu
IULA-EMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
KAP	: Katı Atık Programı
KENTGES	: Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KHGB	: Köylere Hizmet Götürme Birliği
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
KÖYDES	: Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
MİGM	: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
OECD	: İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
OGC	: Açık Coğrafi Bilgi Konsorsiyumu

ÖİK	: Özel İhtisas Komisyonu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
TODAİE	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi
UKOME	: Ulaşım Koordinasyon Merkezi
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

KOMİSYON ÜYELERİ

BAŞKAN

Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

İçişleri Bakanlığı Bilecik Valisi

RAPORTÖR

Doç. Dr. Hasan YAYLI

Kırıkkale Üniversitesi

KOORDİNATÖRLER

Belma ÜSTÜNIŞIK

Kalkınma Bakanlığı

Osman ALTINTAŞ

Kalkınma Bakanlığı

ÜYELER

Abdurrahman KELEŞ *

Altındağ Belediyesi

Abdülkadir AÇAR

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi

Doç. Dr. Abdulmenaf TURAN*

Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Ahmet CİLAVDAROĞLU *

Antalya Büyükşehir Belediyesi

Ahmet DOĞAN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi
Genel Müdürlüğü

Prof. Dr. Ahmet MUTLU*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Ahmet OKAY

Türkiye Belediyeler Birliği

Ahmet VARIR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi
Genel Müdürlüğü

Ali ASLAN

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

Ali ÇALGAN

İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu
Başkanlığı

Ali NEBOL

Niğde İl Özel İdaresi

Ali Haydar SONBAY

Çankaya Belediyesi Strateji Geliştirme
Müdürlüğü

Aslan YAŞAR

MÜSİAD

Prof. Dr. Aslı AKAY *

TODAİE

Dr. Asmin KAVAS *

TEPAV

Ata ŞENGÜL*

Ankara Büyükşehir Belediyesi

Atanur AYDIN

Aylin ÇİÇEK *

Bektaş AYDOĞAN

Cemil ARSLAN *

Cemil EVİRGEN *

Duygu GÜNER

Ebru ÖLMEZ *

Ertuğrul DOKUZOĞLU

Engin BİTER

Dr. Öğr. Üy. Fikret ÇELİK

Fatma GONCA

Fatih HOŞOĞLU

Öğr. Gör. Hasan KAYA *

Hasan ÖZKIDIK

Hasan TAŞÇI

Dr. Hasan Hüseyin CAN *

Hayrettin GÜNGÖR

Hayriye Görkem GÜNER

Dr. Hicran ÇELİKYAY

Prof. Dr. Hikmet KAVRUK *

İhsan Bahri BELLEK

Kadir ESER

Prof. Dr. Mahmut GÜLER*

Mehmet KARACA

Mehmet MADEN

Mehmet ORUÇÖZ

Kırıkkale İl Özel İdaresi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi
Genel Müdürlüğü

Kırşehir İl Özel İdaresi

Marmara Belediyeler Birliği

Konya Büyükşehir Belediyesi Daire Başkanı

AFAD/Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi
Başkanlığı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama
Genel Müdürlüğü

Emekli Vali

Maliye Bakanlığı BÜMKO

Kırıkkale Üniversitesi

Maliye Bakanlığı Kamu İhale Kurumu

İstanbul İSTAÇ AŞ.

Kırıkkale Üniversitesi

Kalkınma Bakanlığı

Esenler Belediyesi

İçişleri Bakanlığı Kocaeli Körfez Kaymakamı

Türkiye Belediyeler Birliği

UNICEF

İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Gazi Üniversitesi

Bakırköy Belediyesi

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel
Müdürlüğü

Trakya Üniversitesi

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve
Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Hatay Büyükşehir Belediyesi

Mahalli İdareler İşverenleri Sendikası

Meltem MALATYALI	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İLBANK Altyapı Uygulama Dairesi Başkanlığı
Prof. Dr. Mete YILDIZ	Hacettepe Üniversitesi
Muhammet GÖÇER	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İLBANK Bankacılık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
Prof. Dr. Muhittin ACAR *	Hacettepe Üniversitesi
Mustafa ARICI	Rize Belediyesi
Mustafa Kemal ÇOKAKOĞLU	Mersin Büyükşehir Belediyesi
Muzaffer YALÇIN	Güdül Belediyesi
Mücahit BIYIKOĞLU *	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Neslihan ERGÜN	Çöp Dönüşüm Derneği
Doç. Dr. Nilay YAVUZ *	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Numan HATİPOĞLU	İçişleri Bakanlığı Trabzon Ortahisar Kaymakamı
Oktay AKMAN	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Türk Standartları Enstitüsü
Ramazan ÖZÜNAL *	Türkiye Muhtarlar Federasyonu Muhtarlar Derneği
Ramazan YILDIRIM	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Dr. Öğr. Üy. Refik YASLIKAYA*	Kırıkkale Üniversitesi
Rıfat AYDIN *	Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın GM
Rıza Kemal CANGÖZ	Zonguldak Belediyesi
Doç. Dr. Rüveyda KIZILBOĞA	Marmara Üniversitesi
Selçuk ÇAKIR	Edirne Belediyesi
Serpil ÖTÜCÜ	İzmir Büyükşehir Belediyesi
Doç. Dr. Süheyla Suzan Gökalp ALICA	Gazi Üniversitesi
Vahit BALAHORLİ *	İstanbul İSTAÇ AŞ.
Dr. Öğr. Üy. Vehbi Alpay GÜNAL*	Akdeniz Üniversitesi
Yasemin KOÇ *	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü
Öğr. Gör. Yasin Can GÖNÜLTAŞ*	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğ. Üy. Yeliz ŞANLI ATAY*	TODAİE

Yusuf GEZBELİ *

Dr. Öğr. Üy. Yusuf PUSTU

Zeki Mehmet GÜL

Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN *

Maliye Bakanlığı Muhasebat

Gazi Üniversitesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İLBANK Üstyapı
Uygulama Dairesi Başkanlığı

Dokuz Eylül Üniversitesi

(*) Yazılı katkıda bulunanlar

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türk kamu yönetiminde orta ve uzun vadeli kamu politikalarının oluşumuna kaynaklık eden kalkınma planları bir yandan ekonomik gelişmeye makro çerçeve oluşturarak toplumsal ve ekonomik kalkınma için uygun ortam sağlama imkânı yaratırken diğer yandan etkinlik ve verimlilik odaklı kurumsal ve yapısal düzenlemeleri öne çıkarmakta, amaç ve öncelikleri, somut program ve eylemlerle hayata geçirmeyi ve plan-program-bütçe bağlantısını güçlendirmeyi hedefleyerek, etkili bir izleme ve değerlendirme imkânı vermektedir. Bu bağlamda hazırlanan Kalkınma Planlarının on birincisinin hazırlık çalışmaları, 2019-2023 yılları arasını kapsayacak şekilde “On Birinci Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonlarının Oluşturulmasına İlişkin 2017/16 Sayılı Başbakanlık Genelgesi” ile başlatılmış ve adı geçen genelgeye dayanarak kırküç adet Özel İhtisas Komisyonu ve otuz iki adet de çalışma grubu oluşturulmuştur. Ülkemizin potansiyelini, bölgesel dinamiklerini ve insanımızın yeteneklerini harekete geçiren, ekonomik alanda rekabet gücü ile niteliği merkeze alan, her alanda adaleti gözeten, üretim ve teknolojik gelişme odaklı, sürdürülebilir ve daha kapsayıcı bir büyüme anlayışının temel kalkınma stratejisi olarak özetlendiği genelgeye dayanarak kurulan özel ihtisas komisyonlarından biri de Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel ihtisas Komisyonudur.

Yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda yaşayan insan topluluğuna, bir arada yaşamaları nedeniyle onları en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan, karar organları yöre halkınca seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere, yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip kamu tüzel kişileridir.

Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel ihtisas Komisyonu yerel yönetimlerin 2023 hedeflerini belirlerken temel sorun alanlarının belirlenmesi ve çözüm önerileri üretilmesi bağlamında çalışmalar yapmıştır. Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu birincisini 21-22 Aralık 2017 tarihlerinde ikincisini ise 5-6 Ocak 2018 tarihlerinde gerçekleştirdiği iki aşamalı toplantı yapmıştır. İlk aşamada yerel yönetim sisteminin mevcut durumu ortaya konularak temel sorun alanları tespit edilmiştir. Bu toplantıda ortaya çıkan sorun alanları onbir ana başlık altında sınıflandırılarak, komisyon toplantılarının ikinci aşamasına geçilmiştir. İkinci aşamada ise birinci aşama toplantılarda ortaya koyulan sorun alanlarının her birisi için 2023 hedefleri doğrultusunda çözüm önerileri geliştirmesi sağlanmıştır. Ayrıca

birinci aşama toplantısından sonra oluşturulan e-posta grubu üzerinden de tartışmalar ve görüş alış veriş devam etmiştir.

Rapor toplam beş bölümden oluşmaktadır. Raporun genel çerçevesinin özetlendiği birinci bölümün ardından raporun ikinci bölümünde kapsamlı bir mevcut durum analizi yer almaktadır. Bu bölümde Türkiye’de yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi, hukuki çerçevesi, sayılarla yerel yönetimler ile Kalkınma Planları dahil politika belgelerinde yerel yönetimlere ilişkin düzenlemeler rapora yansıtılmıştır. İkinci bölümde küresel eğilimlerin yönü, farklı ülke örnekleri ve Türkiye’nin üye olduğu uluslararası örgütlerin yerel yönetimlere ilişkin çalışmaları ve bu kapsamda Türkiye’nin durumu kısaca ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Raporun üçüncü bölümünde “Yerel Yönetimlerin Başlıca Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Politika, Strateji ve Eylem Önerileri”ne yer verilmiştir. Dördüncü bölüm ise 11. Kalkınma planı dönemine ilişkin perspektifin ortaya koyulduğu bölümdür. Bu bölümde orta ve uzun vadeli hedefler belirlendikten sonra ortaya koyulan hedeflere dönük temel amaç ve politikalar ile bu politikalara yönelik eylemler:

- Mevzuat Alanında Yapılması Gereken Düzenlemeler
- Kurumsal Yapıyı İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler
- İnsan Kaynakları Alanında Yapılması Gerekenler
- Hizmet Alanlarına Yönelik Yapılması Gerekenler
- Yerel Katılımcılık Alanında Yapılması Gerekenler
- Denetim Alanında Yapılması Gerekenler

olmak üzere altı başlık altında sıralanmıştır.

Raporun son bölümü ise sonuç bölümünden oluşmaktadır.

1. GİRİŞ

Dünyada kamu yönetimi sistem eğilimlerinde ortaya çıkan değişimlerin hızlanması, küreselleşme süreci ve aynı zamanda bölgesel entegrasyon çalışmalarının artması, ülkelerin; siyasi, idari, ekonomik yapılarının yeniden düzenlemeye girişmelerine neden olmuştur. Bu yeniden yapılanma ve düzenleme süreçleri içerisinde en önemli reform alanlarından biri de yerel yönetimler olmuştur. Uluslararası platformlarda sürekli güncel kalan yerelleşme ve yerel yönetimlerin demokrasi ilişkisi de bu sürecin hızlanmasını ve ülkelerin yerel yönetimlerle ilgili politika üretmelerini artırmasını tetiklemiştir. Çünkü demokrasi kavramının tarihsel kökeninde de yerel yönetimler bulunmaktadır.

Bugün yerel yönetimler, halkın yönetime katılarak düşüncelerinin hayata geçirilmesini sağladığı aynı zamanda da yerel ihtiyaçların karşılandığı en önemli yapılardan birisidir. Yerel yönetimler, vatandaşların yaşadığı ve çalıştığı alanlar olan kentsel ve kırsal alanlarda kamu hizmetlerini birinci elden sunan kamu idari yapılarıdır. Yerel yönetimlerin dayandığı kriterler etkinlik, verimlilik, kapsayıcılık ve katılımdır.

Küreselleşme süreciyle birlikte artan yerel rekabet, yükselen gelir ve refah düzeyi, şehirlerden beklenen işlevleri ve yaşam kalitesi yönündeki talepleri artırmıştır. Modern ve gelişen dünyada kimseyi geride bırakmadan, herkesin ihtiyaç ve taleplerine yönelik hizmetlerin sürekli olarak karşılanabilmesi yukarıda bahsedildiği üzere ancak yerel yönetimlerle mümkün olabilmektedir. Yerel yönetimler ve ulusal kalkınmada oynadıkları rol 2015 uluslararası kalkınma gündemi (SDG2030) ile daha belirgin hale gelmiştir. 17 başlıkta belirlenen küresel kalkınma hedeflerinden biri olan Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Hedef 11 (SDG11) 2030'a kadar ulaşılması gereken bir hedef olarak belirlenmiştir. Türkiye 2030 kalkınma hedeflerine yönelik taahhütlerini Nisan 2016 BM Genel Kurulu toplantısında beyan etmiş olup müteakibinde 2016 yılında Habitat III Konferansı Sonuç Bildirgesi olarak Ekvador'un Quito kentinde kabul edilen ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi SDG 11'i hayata geçirecek "Yeni Kentsel Gündemi (New Urban Agenda-NUA) bir yol haritası olarak benimsemiştir.

Fiziki alt yapıdan teknolojiye, eğitimden sağlığa, emniyetten adalet ve demokrasiye kadar olan alanların tamamında gelişmeyi ve yükselmeyi hedef alan Türkiye, geçmiş planlardaki tecrübelerini odağına alarak yerel yönetimlerde de kalkınma aşamalarını tamamlamak ve başarmak durumundadır. Çok boyutlu, dinamik ve farklı görüşlerin de

içerisinde yer aldığı toplumun her kesiminden istek ve ihtiyaçlara yönelik iddialı ve gerçekçi hedefler ile birlikte yerel birimlerin kalkınması bu anlamda önem arz etmektedir. Özellikle hız, verimlilik ve kaliteye odaklanan On Birinci Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu aynı zamanda rekabet edebilir bir yerel yönetim sisteminin oluşması için de çaba göstermiştir.

Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, daha rekabetçi ve dinamik bir yapıda işleyen, yeni fırsat pencerelerinden faydalanarak katma değer üreten, işlem maliyetlerini azaltarak iyi uygulamalarla fark oluşturan bir kamu yönetimine geçişi sağlamayı ilke edinerek hazırlanmıştır. Sadece merkezi idare özelinde değil yerel yönetimler anlamında da Türkiye ekonomi politikalarının odağında daha fazla üreten, ihraç eden ve yenilikler yaparak daha iyi hizmet sunan bir sistem üzerine çalışılmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı kapsamında oluşturulmuş politika ve önceliklerin tüm kesimlerin sahiplenmesi ve benimsenerek uygulanması önem arz etmektedir. Bu süreçte kamu kurum ve kuruluşlarına ilaveten özel sektör başta olmak üzere sivil toplum ve üniversitelerin ve diğer tüm kesimlerin aktif katılımı ve katkıları Planın ve Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu'nun çalışma prensibini belirlemiştir.

Bu anlamda vizyonu 2023 olan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Kuruluş yılına birlikte erişeceği 2019-2023 yılları arası geçerli olacak 5 yıllık On Birinci Kalkınma Planının yerel yönetim sistemine dair politika önerilerine dayanak oluşturacak olan Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, yukarıda sayılan tüm özelliklere haiz olmak koşuluyla yerel yönetim sorunlarını tartışmış ve çözüm önerilerini de ortaya koymuştur. Özellikle yöneticilerden seçmenlere, mevzuat ve planlama aşamalarında görevli personellerden akademisyenlere ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerine kadar geniş bir yelpazedeki kitlenin görüş ve önerileriyle birlikte sorunlar ortaya konmuş, On Birinci Kalkınma Planı kapsamında 11 sorun başlığı belirlenmiştir. Bu başlıklar:

1. İdarelerarası İlişkiler
2. Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Belediye Yönetimi
3. İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi
4. Kırsal Alan ve Köy Yönetimi
5. Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması
6. Denetim ve Hesap Verebilirlik

7. Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı
8. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş
9. Yerel Yönetimlerde Demokrasi
10. Yerel Yönetim İdare Birliklerinde Etkinlik
11. Mahalle Yönetimi

Bu başlıklardan hareketle ortaya konan sorunlara öncelikli olarak politika önerileri geliştirilmiş daha sonra bu politikalarla hedeflenen durumun ne olduğu ve bu hedef kapsamında yapılacak eylemlerin niteliği belirlenmiştir.

Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu hızla değişen dünya ve ülke koşulları, bölgesel ve yerel düzeye taşınan uluslararası rekabet hedefi doğrultusunda köklü değişikliklerin gerçekleştirilmesi amacıyla uygun olarak hazırlanmıştır. Yerel potansiyel ve dinamiklere dayalı, aşağıdan yukarıya katılımcı bir kalkınma anlayışının hayata geçirilmesi düşüncesi ile hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı'nın yerel yönetimler ve merkezi idareye ilişkin politika önerilerine dayanak oluşturacak olan bu rapor, politika üreticilerine, politika uygulayıcılarına ve araştırmacılara katkı sağlayacaktır.

2. MEVCUT DURUM ANALİZİ

2.1. TÜRKİYE'DE GENEL DURUM

2.1.1. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde yerel yönetimlerin varlığı Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzanmaktadır. İlk olarak 16 Ağustos 1855 tarihinde merkezi yönetim tarafından atanan ve adına şehremeni denilen bir yöneticinin ve 12 üyeli bir meclisin bulunduğu İstanbul Şehremaneti kurulmuştur. Bu uygulama başarılı olamayınca 1856 yılında kurulmuş olan İntizam-ı Şehir Komisyonu'nun önerisiyle (Komisyon İstanbul'da 14 belediye dairesi kurulmasını önermiştir) Galata-Beyoğlu semtinde 1857 yılında Paris belediyeciliğinden esinlenilerek Altıncı Daire-i Belediye adıyla bir belediye teşkilatı kurulmuştur. 22 Ocak 1871 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesi ile taşrada belediye kurulmasının yolu açılmıştır. 1877 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu İstanbul belediyelerini düzenlerken Vilayetler Belediye Kanunu ise taşra belediyelerini düzenlemiştir. Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul'daki belediye sayısı 20'ye çıkarılmış ve Altıncı Daire-i Belediye İstanbul Şehremaneti'ne bağlanmıştır. 1913 yılında çıkarılan geçici bir kanun ile İstanbul'daki belediye daireleri kaldırılmış, 9 belediye şubesi kurulmuş, Şehremaneti Meclisi yerine de encümen kurulmuştur. 1923 yılında Ankara'nın başkent olarak belirlenmesi ve Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile birlikte Ankara'da 16 Şubat 1924 tarihinde 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu çıkarılmış ve Ankara'da İstanbul'a benzer bir belediye teşkilatı oluşturulmuştur. Bu yapılar 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu çıkarılıncaya değin sürmüştür. 3 Nisan 1930 tarihinde yayınlanan dokuz bölüm ve 165 maddeden oluşan 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiş ve bu kanun 2005 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Kamu yönetiminde reform çalışmalarının etkisiyle 2005 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlükten kaldırılmış onun yerine 5272 sayılı Belediye Kanunu çıkarılmış ancak bu Kanun Anayasa Mahkemesi tarafından TBMM'deki oylama yönteminden kaynaklanan Meclis İç Tüzüğüne aykırılık nedeniyle iptal edilmiştir. Bunun yerine şu anda yürürlükte bulunan 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile Türkiye'de belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Nüfusu 50.000'nin üzerinde olan belediyelerce stratejik plan hazırlanması, belediyelerin

görevlerinin tek tek sayılması yerine genel bir çerçeve belirlenmesi, belediye meclislerinin her ay toplanması, ihtisas komisyonlarının kurulması, hemşehrilik hukukunun güçlendirilmesi, encümen yapısında seçilmişler lehine düzenleme yapılmış olması, kent konseylerinin kurulması 5393 sayılı Kanununun getirmiş olduğu yenilikler arasındadır.

1982 Anayasası'nın 127. maddesinin son fıkrasında yer alan "Büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" hükmü uyarınca 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile iki kademeli bir belediye yönetimi oluşturularak Ankara, İstanbul ve İzmir'de büyükşehir belediyesi kurulmuş ve 1984-2012 yılları arasında büyükşehir belediyesi 16'ya yükseltilmiştir. 2004 yılında 3030 sayılı yasanın yürürlükten kaldırılmasıyla çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir sınırları genişletilmiş, İstanbul ve Kocaeli'nde daha sonraki düzenlemeye model olacak bir yaklaşım benimsenerek il sınırları ile belediye sınırları çakıştırılmış, bu belediyelerin sınırları içindeki belde belediyeleri büyükşehir sistemi içine alınarak ilk kademe belediyesine dönüştürülmüş, 750.000 nüfusa sahip olmak büyükşehir belediyesi olma ölçütü olarak kabul edilmiştir. 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile ilk kademe belediyeleri birleştirilerek ilçe belediyesi haline getirilmiş veya mahalleye dönüştürülmüş, 43 yeni ilçe kurulmuştur.

Asıl büyük değişim ise 2012 yılında birçok yasada değişikliğe yol açan ve yeni bir büyükşehir modeli getiren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 14/3/2013 tarihine ait 6447 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 6360 sayılı kanunun adı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" olmuştur. Böylece Ordu ili de büyükşehir statüsüne geçmiş ve Ordu Belediyesinin mahalleleri merkez olmak üzere, Ordu Merkez ilçe sınırları içerisindeki köyler ile belediyelerden oluşan Altınordu ilçesi ve aynı adla belediye kurulmuştur.

Bir diğer yerel yönetim kuruluşu olan il özel idarelerinin tarihi de Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmuş olan 1840 yılından itibaren "muhasıllık meclisleri", "büyük meclis-küçük meclis", "memleket meclisleri", "eyalet meclisi-sancak meclisi" adlarıyla uygulamaya

girmiş olan yerel meclis sistemine dayanır. Yerel meclislerin yapısı, üye seçimi, toplantı süresi, görev ve yetkileri 1864-1871 tarihli iki nizamname ile düzenlenmiştir. Tuna Vilayetinde uygulanmak üzere çıkarılan ve temeli kısmen 1861 tarihli Cebel-i Lübnan Nizamnamesi 'ne dayanan 1864 Vilayet Nizamnamesi ile eyalet sisteminden vilayet sistemine geçilmiştir. 1864-1871 nizamnameleri ile getirilen sistem uyarınca Vilayet Umumi Meclisi ve Vilayet İdare Meclisi kurulmuştur. İl özel idaresi 20. yüzyıl boyunca koruyacağı yapısına temel oluşturacak son halini 13 Mart 1913 tarihinde çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkatı adlı geçici kanunla almıştır. İl özel idarelerine tüzel kişilik kazandıran bu geçici kanun ile il yönetimi iki bölümde ele alınmış olup 1-74. maddeler arasında İl Genel İdaresi 75. maddeden sonra ise İl Özel İdaresi sistemi düzenlenmiştir. 1929 yılında çıkarılan 1426 sayılı Vilayet İdaresi Kanunu ile yasanın İl Genel İdaresini düzenleyen ilk 74 maddesi kaldırılmıştır. 75-149 arasındaki maddeler ise 1987 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. Aynı yıl çıkarılan 3360 sayılı "13 Mart 1913 Tarihli İdarei Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkatinin Adının ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun" ile temel hükümlerini koruyarak önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. 2005 yılındaki yerel yönetimler reformu kapsamında ise İl Özel İdaresi sistemi değişmiş ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu çıkarılmıştır. 6360 sayılı Kanun ile ilin kuruluşuyla otomatik olarak kurulan İl Özel İdaresi sistemi köklü bir değişime uğramış, büyükşehir belediyesi olan bütün yerleşim birimlerinde il özel idareleri kaldırılmıştır. Böylece il özel idarelerinin sayısı 30 Mart 2014 yerel yönetimler seçiminden itibaren 81'den 51'e düşmüştür.

Köy yönetimine ilişkin düzenlemelerin kökeni de 1864 yılında çıkarılmış olan Vilayet Nizamnamesine dayanır. Bu düzenleme ile köy bir yerel yönetim birimi olarak kabul edilmiştir. Mevcut haliyle Türkiye'de köyler 07/04/1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu ile yönetilmektedir.

Yerel yönetimler kendi aralarında birlikler kurarak, kanunlarla verilmiş görevlerden bazılarını bu birlikler aracılığıyla gerçekleştirebilirler. Yerel yönetimlere birlik kurabilme yetkisi ilk olarak mülga 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1930 yılında verilmiştir. Köylerin kendi aralarında birlik kurmalarına ilişkin 442 sayılı Köy Kanunu'nda, köyler ile belediyelerin kendi aralarında birlik kurmalarına ilişkin 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nda hükümler bulunmaktadır. Birliklere 1961 Anayasası ve 1982 Anayasası'nda da yer verilmiştir. 1982 Anayasası'na göre, birlik kurabilmek için Bakanlar Kurulu'ndan izin alınması gereklidir. Ayrıca, yerel yönetimler reformu kapsamında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi

Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yerel yönetim birliği kurma veya kurulu bir birliğe katılma öngörülmektedir. Yerel yönetim birliklerinin yapısı 26/05/2005 tarihli 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile düzenlenmiştir.

2.1.2. Kapsam ve Mevzuat

Türkiye'de yerel yönetimler anayasal kurumlardır. 1982 Anayasasının 127. maddesi "Mahalli İdareler" başlığını taşımaktadır. Türk idare yapısı içinde yerel yönetimlerin yerini ve yerel yönetim sisteminin temel özelliklerini düzenleyen 1982 Anayasasına göre yerel yönetimler "il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir". Anayasaya göre yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak ve yalnızca kanunla düzenlenebilecektir. 1982 anayasası yerel yönetimler üzerinde merkezi idarenin sahip olduğu idari vesayet yetkisinin kapsamını ve gerekçelerini de ayrıntılı bir şekilde düzenleyerek daha önceki anayasalardan farklı bir yol izlemiştir. Ayrıca anayasada yerel yönetimlerin seçilmiş organları üzerindeki denetim yetkisinin yalnızca yargı eliyle yürütülebileceği hükmü de yer almaktadır.

1982 anayasası daha önceki anayasalarda yer almayan "büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir" hükmü ile de büyükşehir belediye sistemine anayasal dayanak kazandırmıştır. Yerel yönetimlerin bakanlar kurulunun izni ile aralarında birlik kurabileceği, yerel seçimlerin beş yılda bir yapılması hususu ve yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması, 1982 Anayasasının yerel yönetimler alanında içerdieği diğer düzenlemelerdir.

Yerel yönetim sistemi oluşturan birimler 5393 sayılı kanuna tabi olan belediyeler, 5216 sayılı kanuna tabi olan büyükşehir belediyeleri, 5302 sayılı kanuna tabi olan il özel idareleri ve 442 sayılı kanuna tabi olan köylerden oluşmaktadır.

03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Kanuna göre belediye kurulması için gerekli olan nüfus ölçütü 2000'den 5000'e çıkarılmış, yine il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunlu kılınmıştır. Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için ölçütler getirilmiştir. İçme ve kullanma suyu

havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamayacağı hükmü getirilmiştir. Belediyelerin görev ve sorumlulukları sayma yöntemiyle belirlenmiştir. Mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla kentsel alt yapı (imar, su ve kanalizasyon, ulaşım vb.); coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre, atık yönetimi, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapmak veya yaptırmak belediyelerin görev ve sorumlulukları arasındadır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler. Ayrıca belediyeler, Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilirler, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilirler ve işletebilirler; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilirler; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilirler; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilirler, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilirler. Gerektiğinde belediyeler, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verebilirler, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapabilirler ve gerekli desteği sağlayabilirler, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenleyebilir, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilirler. Gıda bankacılığı yapabilirler.

5216 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş ve 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden sonra, büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları şu şekilde özetlenebilir: İlçe belediyelerinin görüşünü alarak stratejik plan, yıllık hedef ve yatırım programlarını yapmak ve bunlara uygun olarak bütçeyi hazırlamak; çevre düzeni planına uygun olmak kaydı ile her ölçekte nazım imar planları, uygulama imar planlarını yapmak ve ruhsatlandırmak; 775 sayılı Gecekondu Kanunu'ndan gelen yetkileri kullanmak, sorumluluğu altındaki alanlarda bulunan işyerlerine ruhsat vermek; arsa ve konut üretmek, kentsel dönüşüm projeleri gerçekleştirmek; ulaşım ana

plânı, otopark, durak güzergahları gibi işleri düzenlemek; yetkisi dâhilindeki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, bakım ve onarımını sağlamak, numarataj işlemlerini gerçekleştirmek; coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak; çevre yönetimini sağlamak; gayrisihhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek; zabıta hizmetlerini gerçekleştirmek; terminal yapmak, sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; spor kulüplerine nakdi yardım dahil olmak üzere sporu ve sporcuyu desteklemek; gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun korunmasını, toplu taşıma hizmetlerini, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, mezarlık ve defin hizmetlerini yürütmek; toptancı halleri kurmak; il düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek; merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek bu görevlerden bazılarıdır. 6360 sayılı Kanun ile tarım ve hayvancılığı destekleme görevi büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerine verilmiştir.

5216 sayılı Kanun'da büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyelerinin de görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Buna göre; Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyelerine verilen görevler dışında belediyelere verilen diğer görevleri yapmak; büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak; sıhhi işyerlerini, 2. ve 3. sınıf gayrisihhi müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek; 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nda belediyelere verilen yetkileri kullanmak; otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak; defin ile ilgili hizmetleri yürütmek; afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

6360 sayılı Kanun ile mevcut büyükşehir belediyelerine ilave olarak Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde 13 yeni büyükşehir belediyesi kurulmuş ve ardından 6447 sayılı yasa ile yapılan değişiklikle Ordu ili de büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşmuş olup toplam büyükşehir belediye sayısı 30'a ulaşmıştır. Bunun dışında, büyükşehir belediyesi kurulması ölçütü il nüfusu ölçütüne dayandırılarak 750.000 olarak belirlenmiş, daha önce İstanbul ve Kocaeli illerinde uygulanan belediye sınırı ile mülki sınırların örtüştürülmesi modeli bütün büyükşehir belediyeleri için geçerli kılınmış, büyükşehirlerde il özel idareleri kaldırılmış ve valinin sorumluluğunda tüzel kişilik kazanan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuş, köyler ve belde belediyeleri mahalleye dönüştürülmüş, büyükşehir belediyesi olmayan 51 ilde nüfusu 2000'in altındaki belde belediyeleri kapatılarak köye dönüştürülmüş, yeni bir mahalle kurulmasında 500 nüfus koşulu getirilmiş, büyükşehirlerde bulunan bucak ve bucak teşkilatları kapatılmış, yeni ilçeler kurulmuş, kaldırılan tüzel kişiliklerin dâhil oldukları yerel yönetim birlikleri sona erdirilmiş, genel bütçe vergi gelirlerinden yerel yönetimlere ayrılan paylarda değişikliğe gidilmiştir. Böylece ülke yüzölçümünün %51'i ve nüfusun %77'si büyükşehir yönetim sistemi içine alınarak yeni bir yapı kurulmuştur.

5302 sayılı Kanuna göre il özel idareleri il halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade etmektedir. İl özel idarelerinin sunmakla yükümlü oldukları hizmetler, il sınırları içinde ve belediye sınırları dışında olmak üzere ikiye ayrılarak tanımlanmıştır. Buna istinaden il özel idarelerin görev alanına il sınırları içerisinde olması kaydıyla hem kırsal hem de kent yerleşimleri girmektedir. Kanuna göre il özel idaresi, ilin kurulmasına dair kanunla kurulur ve ilin kaldırılmasıyla tüzel kişiliği sona erer. Ancak 6360 sayılı kanunla 30 büyükşehirdeki il özel idareleri kaldırılmıştır.

Tablo 1: İl Özel İdarelerinin Görevleri

İl Sınırları İçinde	Belediye Sınırları Dışında
Gençlik ve spor	İmar, yol, su, kanalizasyon
Sağlık	Katı atık, çevre
Tarım	Acil yardım ve kurtarma
Sanayi ve ticaret	Orman köylerinin desteklenmesi
Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı	Ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetler
Bayındırlık ve iskân	
Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi	
Kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar	
Yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları	
İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetler	

Türkiye’de köyler 07/04/1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu ile yönetilmektedir. Kanuna göre, köy derneği, ihtiyar meclisi ve muhtar köyün organlarıdır. Kanuna göre köye ait işler;

- Mecburi olan işler (köye su getirmek, çevre temizliği ve halk sağlığı için gerekli olan işleri yapmak, köy odası, konuk odası, mescit yapmak, köy meydanı kurmak vb.)
- Köylünün isteğine bağlı olan işler (evleri temiz tutmak, köy yaşantısını sürdürmeye yönelik işleri yapmak, orman yetiştirmek, köyde farklı zanaatlarda insan yetiştirmek, köylünün eğitimine yönelik işler yapma vb.) olarak ikiye ayrılmıştır.

Ancak, köylerin mevzuatla belirlenen gelirleri, verilen görevleri yerine getirmeleri için yeterli değildir. Köye ait hizmetlerin büyük bir kısmı il özel idaresi ve bakanlıkların taşra teşkilatı tarafından yerine getirilmektedir. 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılarak

mahalleye dönüştürülen köylere yönelik mahalli müşterek nitelikteki hizmetler, diğer mahallelerde olduğu gibi ilgisine göre, büyükşehir belediyeleri, bağlı kuruluşları veya ilçe belediyeleri tarafından yürütülecektir. Mahalli müşterek nitelikte olmayan diğer kamusal hizmetler ise ilgisine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilecektir.

Yerel yönetim birliklerinin yapısı 26/05/2005 tarihli 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile düzenlenmiştir. Yerel yönetim birlikleri birden fazla yerel yönetimin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisini ifade etmektedir. Birliğin organları birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanıdır. Yerel yönetim birliği kurulabilmesi için en az iki yerel yönetimin bir araya gelerek bir tüzük üzerinde anlaşmaları gerekmektedir. İlgili Valiliğin ya da İçişleri Bakanlığının tüzüğü onaylamasından sonra Bakanlar Kurulu kararı ile yerel yönetim birliği kurulabilmektedir. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 20. maddesine göre, mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere ülke düzeyinde sadece birer birlik kurulabilir. Bu hükme uygun olarak il özel idarelerini temsilen Vilayetler Hizmet Birliği, belediyeleri temsilen Türkiye Belediyeler Birliği ülke düzeyinde hizmet vermektedirler.

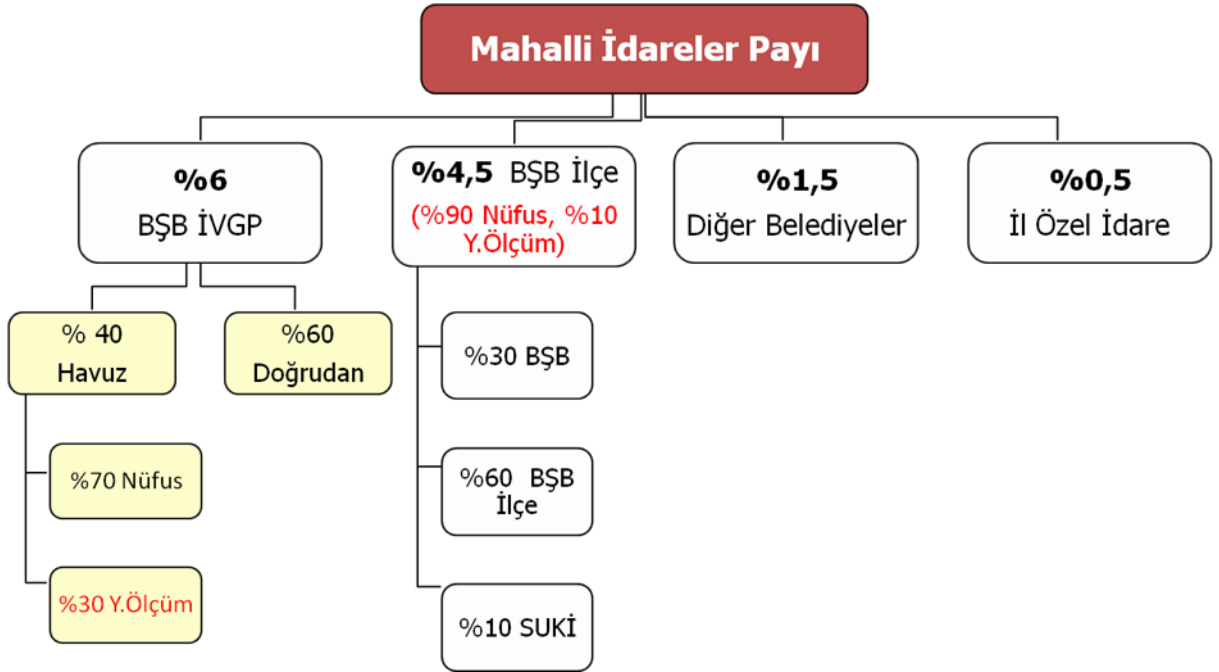
1 Temmuz 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda üç ana gelir kalemi bulunmaktadır. Kanunun birinci kısmında: İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi, Haberleşme Vergisi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi, Yangın Sigortası Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi (1993 yılında çıkarılan 3914 sayılı kanunla koyulan bir vergidir) yer almaktadır. Kanunun ikinci kısmında belediyelerin tahsil edebilecekleri harçlar düzenlenmiştir. Kanunun üçüncü kısmında ise Harcamalara Katılma Payları düzenlenmiş olup belediyeler, yapacakları yol, su ve kanalizasyon harcamalarından yararlanan gayrimenkul sahiplerinden, gayrimenkullerinin büyüklüğüne göre ve değerinin yüzde ikisini aşmamak kaydı ile harcamalara katılma payı alabileceklerdir. Ayrıca belediyeler harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya da yetkili kılınmışlardır.

29/7/1970 tarih ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre mesken, mesken dışı bina, arsa ve arazilerden alınacak emlak vergisi 1986 yılından itibaren belediye geliri haline dönüştürülmüştür. Binalarda binde 2, meskenlerde binde 1, arazilerde binde 1, arsalarda ise

binde 3 olarak uygulanan emlak vergisi oranları büyükşehir belediyelerinde ise tarifenin iki katı olarak uygulanmaktadır. Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

5779 sayılı “İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun” ile il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden pay verilmesi ve bu payın genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından, vergi iadeleri düşüldükten sonra kalan net tutar üzerinden hesaplanması belirtilmiştir. 6360 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra aşağıda yer alan Şekil 1’de de görüleceği üzere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 1,50’si büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 4,50’si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve yüzde 0,5’i il özel idarelerine ayrılmıştır. Ayrıca genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 6’sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılmıştır.

Şekil 1: Yerel Yönetimler Mevcut Pay Dağıtımı

Tablo 2: Yıllara Göre Türkiye’de Yerel Yönetimler Alanında Yapılan Yasal Düzenlemeler

Yıllar	Düzenlemenin Adı	İçerik
1855	İstanbul Şehremaneti	İlk belediye örgütü olan İstanbul Şehremaneti kurulmuştur.
1857	Altıncı Daire-i Belediye	Galata-Beyoğlu’nda 14 Belediye Dairesine ayrılan Dersaadet de “Altıncı Daire-i Belediye” kurulmuştur.
1864	Vilayet Nizamnamesi	1864 Nizamnamesi’yle Meclis Hükümetleri dönemine kadar devam edecek olan “vilayet taksimatı” kurularak, eyaletler kaldırılmıştır. Vilayet, birkaç eyaletten oluşan geniş bölge yönetimidir. Osmanlı devletinin 19. yüzyılın ikinci yarısında biçimlenen toprağa dayalı örgütlenme düzeni içinde vilayetler livalara (sancaklara bugünkü iller), livalar kazalara (ilçelere), kazalar nahiyelere (bucaklara) bölünmüştür. Kanunda, “vilayetin hususi işleri” başlıklı bir bölüm düzenlenmiş ve bu bölümde vilayetin yerel işleri ile ilgilenmek üzere Vilayet Umumi Meclisi’nin (il genel meclisi) toplanması öngörülmüştür.
1868	İstanbul Belediyesinde düzenleme	İstanbul Belediyesi yeniden düzenlendi. 14 Belediye dairesine ayrıldı. Belediye daireleri şubeye dönüştürülmüştür.
1871	İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi	İl Genel Meclislerinin görev alanı genişletilmiştir.
1876	Kanuni Esasi	Kanuni Esasi’de 112 md. belediye işlerinin İstanbul ve taşrada seçimle oluşacak belediye meclisleri eliyle yürütüleceğini 108. md. ise illerin yönetiminin yetki genişliği ve görevler ayrımı esaslarına göre görüleceğini belirtmiştir.
1876	Vilayet Belediye Kanunu	Her kent ve kasabada birer belediye örgütü kurulması amaçlanmıştır.

1877	Dersaadet Belediye Kanunu	Belediye daire sayısı 20'ye çıkarılmıştır.
1913	İdare-İ Umumiye-İ Vilayat Kanun-u Muvakkatı	1913 düzenlemesi ile il genel meclislerine “Vilayet Hususi İdaresi (İl Özel İdaresi)” adı ile tüzel kişilik verilmiştir. Bu tarihten sonra vilayet umumi meclisleri görev, yetki ve kaynak bakımından daha geniş olanaklara kavuşturulmuştur
1921	Teşkilatı Esasiye Kanunu(1921)	Bu kanunun genel felsefesi ademi-merkeziyet üzerine inşa edilmiştir. Vilayet, kaza ve nahiye olarak üç düzeylidir. Merkeziyet istisnaidir.
1924	Teşkilatı Esasiye Kanunu	1924 Anayasası’nda da yerel yönetimler görevler ayrımı ilkesi çerçevesinde düzenlenmiştir.
1924	486 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında Kanun	Belediye tarafından verilebilecek bazı cezalar düzenlenmiştir.
1924	417 Sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu	Bu kanunla Ankara’ da, İstanbul Şehremaneti’ nin görev ve yetkilerine sahip olan bir Şehremaneti kurulmuştur.
1924	423 Sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu	Hem savaş nedeniyle harabe olmuş batı kentlerinin imarının yeniden sağlanması hem de Ankara Şehremaneti’ nin yeterli gelir kaynaklarına kavuşturulabilmesi için bu kanun yürürlüğe konulmuştur.
1924	442 sayılı Köy Kanunu	Köylere tüzel kişilik, köy organlarına görev ve yetkiler verilmiştir.
1926	831 sayılı Sular Hakkında Kanun	Belediye ve köylerde su tedariki ve idaresi hakkında düzenleme yapılmıştır.
1927	1151 sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanun	İmroz ve Bozcaada yerel yönetimlerinin görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

1930	1580 sayılı Belediye Kanunu	Kentsel hizmetler düzenlenmiş, belediyelerin yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. Kanunu'nun 13.maddesi hükmü uyarınca kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.
1930	1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	Genel sağlıkla ilgili düzenleme yapılmıştır.
1933	2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu	Yapılar ve yollarla ilgili düzenleme yapılmıştır.
1933	2295 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerlerde Muhtar ve İhtiyar Heyetlerinin Lağvı Hakkında Kanun	19/06/1933 tarihli ve 2295 sayılı Kanun ile Belediye teşkilatı olan yerlerde mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri kaldırılmıştır.
1933	2301 sayılı Belediyeler Bankası Kuruluş Kanunu	Atatürk'ün talimatlarıyla Belediyelerin imar faaliyetlerini finanse etmek üzere, 11/06/1933 tarihinde 2301 sayılı Kanunla 'Belediyeler Bankası' kurulmuştur.
1934	2644 sayılı Tapu Kanunu	Her türde gayrimenkullerin tesciline yönelik hükümleri içermektedir.
1938	3533 sayılı Umumi, Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediyeye veya Hususi İdarelere Ait Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yolu İle Halli Hakkında Kanun	Umumi, mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı Devlete veya belediye veya hususi idarelere ait olan daire ve müesseseler arasında çıkan anlaşmazlıklar bu Kanun hükümlerine göre düzenlenmektedir.

1944	4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun	15/04/1944 tarihli ve 4541 sayılı Kanun ve 26/04/1945 tarihli ve 3/2412 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen “Şehir ve Kasabalardaki Mahalle Muhtar ve İhtiyar Kurulları Tüzüğü” ile Mahalle muhtarlıkları yeniden düzenlenerek mahalle teşkilatları tekrar kurulmuştur.
1945	4759 sayılı İller Bankası Kanunu	Belediyeler Bankası kapatılıp yerine İller Bankası kurulmuştur.
1948	5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu	Belediye gelirlerini artırmaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır.
1949	5442 sayılı İl İdaresi Kanunu	İl, ilçe ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesine yönelik usuller belirlenmiştir.
1957	6785 sayılı İmar Kanunu	Belediye ve komşu alanlar içerisindeki imar etkinlikleri düzenlenmiştir.
1960	1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesinin 58. Bendine Tevfikane Belediyelerce Kurulan Toptancı Hal'lerinin Sureti İdaresi Hakkında Kanun	Toptancı hallerinde gerçekleştirilen her türlü işlemlere yönelik hükümleri belirtmektedir.
1960	91 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş Kanunu	Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur.
1960	160 sayılı Devlet Personel Dairesi Kuruluş Kanunu	Devlet Personel Dairesi kurulmuştur.
1961	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1961)	112. ve 116. maddelerinde yerel yönetimlere ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir.

1963	307 sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	27/07/1963 tarihli ve 307 sayılı Kanun uyarınca Belediye Başkanları doğrudan halk tarafından seçilmeye başlanmış; güçlü başkan sistemine geçilmiştir.
1965	634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu	Tamamlanmış yapılar üzerinde bağımsız mülkiyet hakları kurulmasına dair düzenleme yapılmıştır.
1968	1053 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun	Belediyelerde kullanılacak olan içme, kullanma ve endüstri suyunun hangi şart ve koşullar altında ve hangi kurumlar tarafından yapılacağına dair düzenleme yapılmıştır.
1969	1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun	Arsa üretimi ve değerlendirilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.
1970	1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu	Emlak vergileri düzenlenmiştir.
1977	2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Kanunu	Köy muhtarlarına ve mahalle muhtarlarına yönelik olarak belirlenen aylık ödenek miktarlarını ve sosyal güvenlik haklarını belirleyen hükümleri içermektedir.
1978	Yerel Yönetim Bakanlığı	Yerel yönetimlerin yönetsel ve mali sorunlarını çözmek, böylece bu yönetimlere etkinlik ve işlerlik kazandıracak düzenlemeleri yapmak amacıyla kurulmuştur.
1981	2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun	Genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden belediyelere yüzde 5 pay verilmesi düzenlenmiştir.

1981	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu	Belediyeye ait her türlü gelir kalemine yönelik esasları belirlemektir.
1981	2487 sayılı Toplu Konut Kanunu	Konut ihtiyacının toplu konut yapımı ile karşılanması ve konut yapımının desteklenmesi amacıyla mali kaynakların oluşturulmasına yönelik esas ve usuller düzenlenmiştir.
1981	2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	İstanbul ili su ve kanalizasyon hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
1982	2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu	Turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak düzenleme yapılmıştır.
1982	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982)	127. maddesinde yerel yönetimler düzenlenmiştir.
1983	2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	Korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili gerçek ve tüzel kişilerin görev ve sorumluluklarını kapsamaktadır.
1983	2872 sayılı Çevre Kanunu	Kanunun amacı; çevrenin sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.
1983	2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu	Kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların kamulaştırılmasını düzenlemektedir.
1984	3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun	Anakentlerde iki kademeli belediye yapısına geçilmiştir.

1984	2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun	Yerel yönetimler organlarının seçimlerine ilişkin esasları belirlemek amacıyla yürürlüğe konulmuştur.
1984	2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun	İmar ve gecekondu mevzuatına aykırı olarak inşa edilmiş ve inşa halindeki bütün yapılar hakkında uygulanacak işlemleri düzenlemek amacıyla çıkarılmıştır.
1984	2985 sayılı Toplu Konut Kanunu	Konut ihtiyacının karşılanmasına yönelik usul ve esasları belirler.
1985	3194 sayılı İmar Kanunu	İmar planları ve inşaat ruhsatlarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.
1985	3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	İçişleri Bakanlığı'nın kurulmasına, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.
1985	3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun	Köye ve bağlı yerleşim birimlerine yönelik hizmetleri ve bu hizmetlerin yerine getirilmesi ile ilgili esasları düzenlemektir.
1987	3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu	İl özel idareleriyle ilgili hükümler yeniden düzenlenmiştir.
1987	3402 sayılı Kadastro Kanunu	Ülke koordinat sistemine göre memleketin kadastral veya topoğrafik kadastral haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek suretiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmak için düzenlenmiştir.

1989	3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun	İşyeri açma ve çalışma ruhsatları düzenlenmiştir.
1991	3723 sayılı Kanun ile Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın Kabulü	Türkiye 1991 yılında 3723 sayılı Kanun ile bu şartı onaylamıştır.
2001	4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun	Can ve mal güvenliğini sağlamak için, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.
2003	5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	Yerel yönetimlerde dâhil kamu kurum ve kuruluşlarının mali yönetimi ve denetimi yeniden yapılandırılmıştır.
2004	5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	Büyükşehir belediyelerinin teşkilat yapısı, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.
2004	5104 sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu	Ankara kentinin kuzey bölgesinin kentsel dönüşümüne ilişkin yapılan düzenlemeleri içermektedir.
2004	5272 sayılı Belediye Kanunu	Belediyelerin kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.
2005	5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu	İl özel idarelerinin teşkilat yapısı, görev ve yetkileri düzenlenmiştir.
2005	5393 sayılı Belediye Kanunu	Belediyelerin teşkilat yapısı, görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

2005	5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu	Yerel yönetim birliklerinin kuruluş, teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.
2005	5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	Köye ve bağlı yerleşim birimlerine yönelik hizmetleri ve bu hizmetlerin yerine getirilmesi ile ilgili esasları düzenlemektedir.
2005	5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun	Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların korunmasını düzenlemektedir.
2005	5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	Toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, plânlı arazi kullanımını sağlayacak usûl ve esasları belirlemek amacını taşımaktadır.
2006	5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun	Kalkınma Ajanslarının kurulması ve görevlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.
2007	5586 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu	Jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının etkin bir şekilde aranması, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi, korunması, bu kaynaklar üzerinde hak sahibi olunması ve hakların devredilmesi, çevre ile uyumlu olarak ekonomik şekilde değerlendirilmesi ve terk edilmesi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılmıştır.

2007	5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun	İstanbul'u 2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti olarak hazırlamak, 2010 yılında yapılacak etkinlikleri planlamak ve yönetmek, kamu ve sivil kurum ve kuruluşların bu amaçla yapacakları çalışmalarda koordinasyonu sağlamak üzere İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansının kurulması ile görev ve yetkilerini düzenlemek amacıyla çıkarılmıştır.
2008	5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	Büyükşehir belediyeleri sınırları içinde yeni ilçeler kurulmuştur.
2008	5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun	İl Özel İdareleri ve belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar yükseltilmiştir.
2011	6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	İller Bankası "İLBANK" adı ile yeniden teşkilatlandırılmıştır.
2011	636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı kapatılarak, Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı kurulmuştur.
2011	644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	04/07/2011 tarihli ve 644 sayılı KHK uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulmuştur.

2012	6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu	Binalarda afetler sonucu meydana gelebilecek zararların karşılanmasına yönelik sigorta hükümlerini içermektedir.
2012	6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun	Bu kanunda afet riski altındaki kentlerin yapı stokunun güçlendirilmesine yönelik hükümler yer almıştır.
2012	6360 sayılı On üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	TBMM tarafından 12/11/2012 tarihinde kabul edilen 6360 sayılı On üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun teşkilatlanmaya ilişkin maddelerinin ilk yerel yönetimler genel seçiminde yürürlüğe girmesi ile Türkiye’de, 29 Büyükşehir belediyesi, 52 il özel idaresi, 1.394 belediye, 18.201 köy bulunacaktır. Büyükşehir belediyesi olan Büyükşehir belediyesi olan 29 ilde BŞB sınırlarıyla il mülki sınırları örtüşecektir.
2013	6447 sayılı 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	TBMM tarafından 14/03/2013 tarihinde kabul edilen 6447 sayılı Kanun ile 6360 sayılı Kanun’un adı ve bazı maddelerinde değişiklik yapılarak Ordu ilinde sınırları mülki sınırlarla örtüşen Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Ordu il merkezi mülki sınırlarıyla örtüşen Altınordu adıyla bir ilçe kurulmuştur.

2.1.3. Sayılarla Yerel Yönetimler

6360 sayılı kanunun 2014 yerel seçimlerinde uygulamaya girmesiyle ülkemizde yerel yönetimlerin sayılarında önemli değişiklikler olmuştur. Bu kapsamda 37.314 olan yerel yönetim sayısı 2017 yılı itibarıyla 19.733'e düşmüştür.

Tablo 3: Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Sayısı ve Dağılımı

Türü	İl Özel İdaresi	Köy	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Belediye Toplam
2015	51	18.143	30	519	51	400	397	1.397
2016	51	18.329	30	519	51	400	397	1.399
2017	51	18.336	30	518	51	402	396	1.397

Kaynak: MİGM, 2017

2017 yılı itibarıyla sayısı 143 olan büyükşehir ilçe belediyesi sayısı 519'a yükselirken, il belediyesi sayısı 51'e, ilçe belediyesi sayısı 402'ye, belde belediyesi sayısı 396'ya düşmüş ve toplam belediye sayısı da 2.950 iken 1.397 olmuştur. Öte yandan köy sayısı da neredeyse yarı yarıya azalarak 2017 yılı itibarıyla 18.336 olmuştur.

Tablo 4: Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları

Yıl	1923	1950	1970	1980	1990	2000	2010	2013	2014	2017
Belediye Sayıları	421	628	1.303	1.727	2.061	3.215	2.950	2.950	1.396	1.399

Kaynak: MİGM, 2017

Tablo 5: İl ve İl Özel İdarelerinin Sayılarındaki Değişim

Yıl	1920	1924	1933	1939	1957	1990	1999	2014
İl	71	74	57	63	67	73	81	81
İl Özel İdaresi	71	74	57	63	67	73	81	51

Kaynak: Gül vd.2014.

Tablo 6: Yerel Yönetim Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

Türü	Belediye Bağlı İdareleri	Yerel Yönetim Birlikleri
2015	33	783
2016	33	791

Kaynak: MİGM, 2017

Yerel Yönetim Birlikleri, yerel yönetimlerin kendi aralarında kendi kararları ve amaçları doğrultusunda anlaşarak ve anlaşmanın içeriğini tüzükte belirterek ve Bakanlar Kurulundan izin alarak, serbestçe ve gönüllülük esasına dayanarak kurdukları kamu tüzel kişilikli bir teşkilattır. 2016 yılı itibariyle ülkemizde toplam 791 tane yerel yönetim birliği bulunmaktadır.

Ayrıca belediyelere bağlı, ayrı bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten bağlı idarelerde vardır. Ülkemizde belediyelere bağlı idare, sadece büyükşehir belediyelerinde bulunmaktadır.

08/03/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri, yerel yönetim birlikleri kapsamında çıkarılmıştır. 6360 sayılı Kanun kapsamına giren büyükşehirlerdeki köylere hizmet götürme birliklerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Tablo 7: Türleri İtibariyle Yerel Yönetim Birliklerinin Sayıları

Türü	2015	2016
Ülke Düzeyinde Birlikler	2	2
Belediye Hizmet Birliği	54	55
Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	10	10
Kalkınma Birliği	9	8
Çevre Altyapı Hizmet Birliği	98	99
Turizm Altyapı Hizmet Birliği	52	54
İçme Suyu Birliği	96	96
Köylere Hizmet Götürme Birliği	450	450
Diğer	16	17
Toplam	787	791

Kaynak: MİGM, 2017

Ülkemizde; 450'si köylere hizmet götürme birliği (KHGB), 96'sı içme suyu birliği, 55'i belediye hizmet birliği, 54'ü turizm altyapı hizmet birliği, 99'u çevre altyapı hizmet birliği, 10'u özel idare-belediye hizmet birliği, 2'si ülke düzeyinde birlik, 8'i kalkınma birliği ve 17'si diğer birlikler olmak üzere toplam birlik sayısı 791'dir.

Tablo 8: 2015-2017 Yılları Arası *GBVG'den Yerel Yönetimlere Ayrılan Paylar

	2015	2016	2017
İller Bankası Toplamı	26.507.107	29.497.083	34.368.100
A. Belediyeler Payı	6.117.025	6.807.019	7.931.100
B. İl Özel İdareleri Payı	2.039.008	2.269.006	2.643.700
C. Büyükşehir İlçe Belediyeleri	18.351.074	20.421.058	23.793.300
Büyükşehir Bld (Maliye Payı)	20.057.996	22.532.232	26.259.130
Denkleştirme Ödeneği	326.169	352.514	407.475
HES Harçlarından Ayrılan Paylar	28.390	24.362	34.762
Toplam	46.919.662	52.406.191	61.069.467
Genel Bütçe Vergi Geliri Toplamı	407.818.455	459.001.741	536.047.658
Vergi Gelirlerine Oranı	% 11,51	% 11,42	% 11,39
GSYİH	2.337.529.940	2.608.525.749	3.035.449.999
GSYİH'e Oranı	2,01%	2,01%	2,01%
Nüfus	77.695.904	78.741.053	79.814.871
Kişi Başı Toplam Pay (TL)	603,89	665,55	765,14

Kaynak: Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

Genel bütçe gelirleri tahsilatı toplamının %0.5'i il özel idarelerine, %1.5'i büyükşehir belediyesi dışındaki belediyelere ve %4.5'i ise büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılmaktadır. Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının yüzde 6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe

belediyelerine ayrılan payların yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır. Bu şekilde ayrılan büyükşehirlerdeki ilçe belediyeleri payının; yüzde 90'lık kısmı ilçelerin nüfusuna, yüzde 10'luk kısmı ise ilçelerin yüzölçümüne göre dağıtılır. Hesaplanan tutardan yüzde 30'luk büyükşehir belediyesi payı ayrıldıktan sonra kalan miktar büyükşehir ilçe belediyelerinin hesabına İlbank A.Ş. tarafından aktarılır.

Tablo 9: Büyükşehir Belediyelerinin Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (%) (2006-2015)

Yıllar	Öz Gelirler	Transferler
2006	39,94	60,06
2007	41,86	58,14
2008	35,26	64,74
2009	42,27	57,73
2010	34,41	65,59
2011	33,07	66,93
2012	30,33	69,67
2013	31,97	68,03
2014	32,52	67,48
2015	24,09	75,91

Yerel yönetimlerin gelir kaynakları öz gelirler, merkezi yönetimden yapılan transferler ve borçlanmadan meydana gelmektedir. Yerel yönetimlerin gelir kaynaklarından biri olan öz gelirler, kanunlar çerçevesinde, yerel yönetimlerin kontrol yetkisine sahip olduğu gelir kaynaklarıdır. Öz gelirleri; yerel vergi, harç, katılma payı ve kullanıcı bedellerinden oluşmaktadır. Bunun dışında öz gelirler arasında menkul ve gayrimenkul gelirler, işletme ve faaliyet gelirleri ve bağış ve cezalar da yer almaktadır.

2.1.4. Sorumlu Kurum ve Kuruluşlar

Yerel yönetimlere ilişkin görevleri bulunan önemli merkezi yönetim kuruluşları şunlardır;

2.1.4.1. İçişleri Bakanlığı

İçişleri Bakanlığının yerel yönetimlere ilişkin görevlerinden bazıları şunlardır;

- Yerel yönetimlerin iş ve işlemlerine dair çeşitli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle Bakanlığa verilmiş olan görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek
- Bakanlığın yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasını sağlamak,
- Yerel yönetim yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek,
- Yerel yönetimler ile bunlara bağlı kuruluş ve işletmelerin denetimini yapmak ve rehberlik etmek,
- Yerel yönetimlerin seçilmiş ve atanmış görevlileri hakkında 4483 sayılı Kanun gereği yapılacak işleri yürütmek,
- Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının (belediye başkanı, meclis üyeleri ve köy muhtarı) görevden uzaklaştırma iş ve işlemlerini yapmak,
- Büyükşehir belediyelerinin genel sekreterleri ile su ve kanalizasyon idarelerinin genel müdür ve yönetim kurulu üyelerini atamak,
- Belediyelerin ilave personel istihdam taleplerine onay vermek,
- Yerel yönetimlerin norm kadro ilke ve standartlarını belirlemek,
- Yerel yönetimler personelinin hizmet içi eğitimlerini koordine etmek, görevde yükselme eğitim ve sınavlarını takip etmek ve uygulamak,
- Belediye meclislerinin feshine ilişkin işlemleri yapmak,
- Belde adının değiştirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak,
- Belediyelerin şirket kurmasına ilişkin işlemleri yürütmek,
- Yerel yönetimlerce yapılan yap-işlet-devret modeline göre işlemleri yürütmek,
- Belediyelerin borçlanmalarına izin vermek,

- Belediyelerin bazı hizmetlerinin imtiyaz devri yoluyla gördürülmesine ilişkin işlemleri yürütmek,
- Belediyelerin yabancı ülke belediyeleri ile kardeş kent ilişkisi kurulmasına onay vermek.

Ayrıca 6360 sayılı kanunla bakanlığın kuruluş ve görevleri hakkında kanunda yapılan değişiklik ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli olarak kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi, temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesi iş ve işlemlerini yürütmek üzere görevlendirilmiştir.

2.1.4.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

ÇŞB' nin yerel yönetimlere ilişkin görevleri;

- Mekânsal strateji planlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle hazırlamak ve yerel yönetimlerin plan kararlarının bu stratejilere uygunluğunu denetlemek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda yerel yönetimlerin idari ve teknik kapasitesinin geliştirilmesi için çalışmalarda bulunmak ve bunlara teknik destek sağlamak,
- Belediyelerin mücavir alanları ile köylerin yerleşik alanlarının sınırlarının tespitine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve tespit edilen sınırları onaylamak,
- Büyükşehir olmayan illerde çevre düzeni planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

2.1.4.3. Sağlık Bakanlığı

Yerel yönetim mevzuatının yanı sıra 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda da yerel yönetimlerin sağlıkla ilgili görevleri (mezarlıklar, mezbahalar, içme suları, aşular, eczaneler,

hastaneler, salgın hastalıklar vb.) belirlenmiştir. Bakanlık hizmet alanına giren konularda yerel yönetimler arasında koordinasyonu sağlamaktadır.

2.1.4.4. Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Bakanlığa bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, ülkemizdeki bütün su kaynaklarının plânlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumludur. DSİ taşkın koruma, sulu ziraati yaygınlaştırma, hidroelektrik enerji üretme ve belediye olan yerleşim yerlerine de içme suyu temini için çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Bakanlık 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında sokak hayvanlarının çevre ve insan sağlığına olumsuz etkilerini önlemek ve salgın hastalıkları önlemek amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Diğer taraftan Bakanlık orman köylerinin kalkındırılması ve desteklenmesi amacıyla girişimlerde bulunmaktadır.

2.1.4.5. İlbank A.Ş. Genel Müdürlüğü

İlbank A.Ş.'nin yerel yönetimlerle ilgili görevleri; il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üye oldukları yerel yönetim birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmaktır.

Ayrıca banka yerel yönetimlerin kanunda belirtilen her türlü projelerinde kullanılmak üzere genel bütçe dâhil, yurt içi ve yurt dışından temin edilen fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık eder.

2.1.4.6. Maliye Bakanlığı

Maliye Bakanlığı yerel yönetim finansmanına ilişkin yapılacak düzenlemelerde hizmet alanına giren konularda mahalli idarelerle koordinasyonu sağlamaktan sorumludur. Mahalli idarelerin gelirlerine ilişkin olarak hazırlanacak tasarılar hakkında Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınması zorunludur.

Kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konulur. Maliye Bakanlığı, bu ödeneği, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere, İller Bankası

hesabına aktarır. Bu ödeneğin yüzde 60'ı, nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelere, yüzde 40'ı ise nüfusu 5.001 – 9.999 arasında olan belediyelere eşit şekilde dağıtılır.

2.1.4.7. Hazine Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığı yerel yönetimlerin dış finansman gerektiren konularda ve yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projelerle ilgili olarak kanunlarla kendisine verilen görevler ve yetkiler çerçevesinde sorumludur.

Ayrıca mahalli idareler ile bağlı kuruluşları ve iktisadi teşebbüslerinin yurtiçi piyasalarda yapacakları tahvil ihraçları Müsteşarlığın iznine tabidir.

2.1.4.8. Kalkınma Bakanlığı

1960 yılında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı, 2011 yılında çıkarılan 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kalkınma Bakanlığı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Böylece, DPT'nin kuruluşundan bu yana üstlendiği kalkınma misyonu Bakanlığın adı haline gelmiştir. Bakanlık, değişen ekonomik ve sosyal koşullar çerçevesinde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına ve toplumsal refahın artırılmasına yönelik strateji, plan ve programların hazırlanması görevini yerine getirmektedir.

Kalkınma Bakanlığının görevleri;

- Bakanlıkların ve kamu kurum ve kuruluşlarının iktisadi, sosyal ve kültürel politikayı ilgilendiren faaliyetlerinde koordinasyonu sağlamak,
- Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Program ve Yatırım Programını hazırlamak,
- Makroekonomik, sektörel, tematik ve bölgesel politika ve stratejiler geliştirmek ve eylem planları hazırlamak,
- Ülkemizin stratejik önceliklerini kamu kaynak tahsis süreçlerine yansıtma ve kamu yatırımlarına ayrılan kaynakları yönetmek,
- Plan, program, politika ve stratejilerin uygulanmasını yönlendirmek, koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek,

- Kamu kesiminde kurumsal yapı ve işleyişi geliştirmek ve kurumsal stratejik yönetim ve planlama konularında merkezi uyumlaştırma ve yönlendirme fonksiyonunu yerine getirmek,
- Uluslararası ekonomik ve sosyal işbirliklerine katkıda bulunmak, bölgesel, çok taraflı ve ikili bazda kalkınma işbirliği program ve projeleri koordine etmek ve yürütmek,
- Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin koordinasyonunu sağlamak
- Kalkınma konularına ilişkin araştırmalar yapmak,
- Bölge kalkınma idarelerinin ve kalkınma ajanslarının koordinasyonunu sağlamaktır.

2.1.4.9. Kalkınma Ajansları

Kalkınma Ajansları bölgeler arası eşitsizliklerin azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda kurulmuş özerk kamu kuruluşlarıdır. Kalkınma Ajanslarının asıl görevi kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini destekleyerek yerel potansiyelin açığa çıkmasını sağlamaktır. Türkiye genelinde her biri Düzey 2 Bölgelerinde kurulan 26 adet Kalkınma Ajansı mevcuttur.

Kalkınma Ajansları yerel yönetimlerin plânlama çalışmalarına teknik destek sağlamanın yanı sıra bölge plân ve programlarına uygun olarak bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunur ve bu kapsamdaki projelere destek sağlar.

2.1.5. Ulusal Politikalar

2.1.5.1. Kalkınma Planlarında Yerel Yönetimlere Yönelik Değerlendirmeler

Türkiye’de kalkınma planları kamu politikalarının koordinasyon içinde yürütülmesinin başlıca aracıdır. Bu anlamda planlar, yerel yönetimlere yönelik politikaların belirlendiği temel düzenlemelerden birisidir.

Planlı kalkınma döneminin başlaması ile birlikte yerel yönetimler ayrıntılı olarak ele alınmış, yerel düzeyde toplumsal kalkınmayı sağlamaya yönelik öneriler kalkınma planlarında yer almaya başlamıştır. Kalkınma planları, yerel yönetimlerin yönetsel ve mali açıdan güçlendirilmesine, demokratik ve katılımcı yapısının kurumsallaşmasına katkı sağlamaktadır.

1961 Anayasası’ndan itibaren planlamayı “anayasal bir ilke olarak kabul eden” Türkiye, planlı kalkınma süreci ile birlikte gerek sektörler gerekse bölgeler arasında planlı ve dengeli bir

şekilde kalkınmasını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Kalkınma planları Dokuzuncu Kalkınma Planı hariç beşer yıllık dönemleri kapsamakta olup Dokuzuncu Kalkınma Planı yedi yıllık olarak hazırlanmıştır. Kalkınma planları ülke için önemli bir politika ve strateji belgesi olup, gelişmekte olan Türkiye'nin önünde bir yol haritasıdır. Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın ön hazırlıklarına geçmiş dönemlere ait planlarda yer alan yerel yönetimlere yönelik amaç, hedef ve politikaları irdeleyerek başlamak yol gösterici olacaktır.

İlk kalkınma planından itibaren tüm planlarda yerel yönetimler ile ilgili temel sorunlar günümüzde de benzerlik göstermektedir. Bunlar arasında öne çıkanlar; kaynak sorunları, yönetsel sorunlar ve merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar olarak gösterilebilir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'ndan (1963-1967) itibaren yerel yönetimler planlarda yer alan en öncelikli konulardan biri olmuştur. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kalkınmanın, vatandaşa sunulacak hizmetlerin, uygun teşkilat yapısı ve idare ile toplum arasında işbirliğiyle sağlanacağı belirtilmiştir. Dağınık ve küçük ölçekli köy yerleşme yapısını göz önünde bulunduran yerleştirme politikasına dayalı "toplum kalkınması" kavramına ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Büyükşehirlerin dengeli gelişiminin sağlanması da ön plana çıkartılmıştır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) sanayileşme, şehirleşme ve tarımda modernleşme kalkınma için vazgeçilmez unsurlar olarak belirtilmiştir. Planda, hizmetlerin bölgeler arasında dengeli dağılımı hedeflenmiştir. Merkezi yönetim tarafından, yerel yönetimler üzerinde yol gösterici ve ulusal hedeflerle uyumlu bir idari vesayet uygulanması önerilmiştir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1973-1977) belediyeler, il özel idareleri ve köy idarelerinin kaynaklarının yetersizliği nedeniyle, kanunlarla belirlenmiş olan görevlerini gereği gibi yerine getiremediklerine vurgu yapılmıştır. Yerel yönetimler ile merkezi yönetimler arasında görev dağılımının net olarak belirlenmemesi yüzünden yerel hizmetlerin de yeterince yerine getirilmediği belirtilmiştir. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak belediye sınırları içerisindeki çalışmalara İller Bankası Genel Müdürlüğü, köylerle ilgili çalışmalara da Yol, Su, Elektrik İşleri Genel Müdürlüğü'nün katkı sağlaması öngörülmüştür. Bu çalışmalar sonuçlandırılıncaya kadar belediyelerin çevre sağlığı hizmetlerini yapması için gerekli tedbirler alınması, güçsüz belediyelerin desteklenmesi ve belediyeler tarafından yapılamayan

hizmetlerin merkezi yönetimler tarafından yapılması sağlanması önerilmiştir. Yerel yönetimlerin Anayasa'nın 41. ve 116. maddeleri uyarınca "Milli ihtiyaç" ve "Müşterek mahallî ihtiyaç" ayrımına uygun olarak her bir yerel yönetim biriminin görevlerinin ayrı ayrı saptanması ve tüm hizmetlerin her yerel yönetim için tek bir temel kanunda yer alması önerilmiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1979–1983) ekonomik sıkıntılar yüzünden belediyelerin yatırımlarının yetersizliğine vurgu yapılmış; yerel yönetim sistemi içerisinde metropoliten alanlara özgü yerel yönetim birimlerinin kurulması gerektiği öne sürülmüştür.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985–1989) kamu yönetiminin iyileştirilmesi bölümünde merkezi ve yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin esaslarının belirlenmesi, yerel yönetimler bölümünde de devletin bazı belediye hizmetlerini belediyelere devretmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994), Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 1988 yılında onaylanması ve 1993 yılında yürürlüğe girişi ile biçimlendirilmiştir. Bunun yanı sıra merkezi yönetim ile yerel yönetimler koordinasyonunu sağlayacak bir bakanlık kurulması, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımına ilişkin mevzuat değişikliği Planın temel önerileridir.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000) küreselleşme ve yerelleşmenin etkileri ile biçimlenmiştir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve bazı önemli projelerin yönetimi için merkezi yönetim ile işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasının teşviki önemli unsurlardandır. Belediyelere hizmet veren İller Bankası'nın bir yatırım bankası olması bu planla beraber gündeme getirilmiştir. İl, ilçe ve belediye kurulması için ölçütler, optimum büyüklükler ilk kez tartışılmaya başlanmıştır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2001-2005) yerele yönelik çalışmalar geniş ve kapsamlı bir ölçekte ele alınmıştır. İdarenin bütünlüğü ve yerinden yönetim ilkesi çerçevesinde merkezi idare ile yerel yönetimler arasında hizmet ve kaynak dengesi yeterince kurulamadığı ve koordinasyon eksikliğinin giderilemediği; yerel yönetimlerin görev, yetki, sorumluluk ve kaynak açısından güçlendirilemediğine vurgu yapılmıştır. İl özel idaresi ile ilgili olarak ilin hizmet ihtiyaçlarını ve kaynaklarını planlayan, il içindeki yerel yönetim birimleriyle işbirliği ve koordinasyonu sağlayarak kamu hizmetlerinin düzenli olarak yürütülmesi için ilçe düzeyinde örgütleyen ilçe yerel yönetimi modelinin oluşturulması önerilmiştir.

Türkiye'de mevcut tek tip belediye modelinden vazgeçilerek belde, ilçe, il ve turistik yöre belediyeleri için birbirinden farklı yapıların geliştirilmesi ve büyükşehir yönetiminin

kaynak ve görev paylaşımı yönünden tekrar ele alınması önerilmiştir. Sekizinci Plan'da, yerel yönetim reformlarıyla ilgili olarak yerinden yönetim ilkesi dikkate alınarak, merkezi yönetim tarafından sağlanmakta olan bazı hizmetlerin il özel idarelerinden başlamak üzere yerel yönetimlerin ve taşra birimlerinin yetki ve sorumluluğuna bırakılabilmesi amacıyla yasal düzenleme yapılmasının gerektiği belirtilmektedir. Bu reformlar sonucunda, yerel yönetimlerin planlama, uygulama ve denetim süreçlerine halkın katılımını sağlayıcı düzenlemeler yapılacağı da vurgulanmaktadır. Merkezi idareden ise yerel hizmetlerle ilgili politika ve standartları belirleme rolü ile etkin bir denetleme sağlaması beklenmiştir.

Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda (2007-2013) yerel yönetimlere ilişkin olarak; yerel yönetimleri ön plana çıkaran hizmetlerin halka en yakın birimlerce sunulması gerektiği ilkesi esas almıştır. Yerel yönetimlerle ilgili idari, mali ve personel sorunlarının devam ettiği ve çözülmesi gerektiği, ülke genelinde belirli bir hizmet seviyesine ulaşmak için merkezi idare tarafından gerekli standartların belirlenmesi ve uyumun denetlenmesinin gerektiği, çevresel altyapı yatırımları için yerel yönetimler arasında işbirliği ve birlik kurulmasının desteklenmesi önerilmiştir. Yerel yönetimleri yönetsel ve mali açıdan güçlendirecek önlemlerin alınması, belediyelerin kurulmasının objektif ölçütlere bağlanması; sadece bu ölçütlere uyan yerleşim yerleri belediye olarak kabul edilmesi hususları Planda vurgulanmıştır.

Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018) yerel yönetimlerin daha etkin, hızlı ve nitelikli hizmet sunabilen, katılımcı, şeffaf, çevreye duyarlı, dezavantajlı kesimlerin ihtiyaçlarını gözeten ve mali sürdürülebilirliği sağlamış bir yapıya kavuşturulması temel amaç olmuştur. Başta yeni kurulan büyükşehir belediyeleri olmak üzere yerel yönetimlerde çalışan personelin uzmanlaşma düzeyinin yükseltilmesi, proje hazırlama, finansman, uygulama, izleme ve değerlendirme, mali yönetim, katılımcı yöntemler ve benzeri konularda kapasitelerinin artırılması, büyükşehir belediyelerinin genişleyen hizmet alanları ve farklılaşan görev ve sorumluluklarıyla uyumlu, her kademede hizmetin niteliğine göre farklılaşan ve mekânsal özellikleri dikkate alan düzenlemeler yapılması, yerel yönetimlerin kaynaklarını, kamu mali yönetiminin temel ilke ve araçları çerçevesinde stratejik önceliklere göre tahsis etmelerinin sağlanması hedeflenmiştir.

Onuncu Kalkınma Planında Öncelikli Dönüşüm Programlarına yer verilmiş olup bunlardan biri de "Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı"dır. Programın amacı, önceliklerin isabetli belirlenmesi, uygulamada kalitenin ve kaynak kullanımında verimliliğin artırılması ve kalkınma çabalarının güçlendirilmesi için yerel düzeyde kurumsal kapasitenin, katılımcılığın ve yönetişimin geliştirilmesidir.

2.1.5.2. Diğer Politika Dokümanları

2.1.5.2.1. Stratejik Planlarda Yerel Yönetimler

İçişleri Bakanlığı 2015–2019 Dönemi Stratejik Planı

Planın yerel yönetimlere ilişkin amacı: mülki ve yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerde hız ve kaliteyi artırmaktır. Bu amaç çerçevesinde stratejik planda yer alan yerel yönetimlere ilişkin alt başlıklar şöyledir;

- a) Yerel yönetimlerin mali kapasitesini artırmak
- b) Yerel yönetimlerin kurumsal kapasitesini geliştirmek, hizmet standartlarını belirlemek, demokratik yönetim ve hesap verilebilirliği geliştirmek
- c) Yeni büyükşehir belediye modelinin uygulamasının takibi ve uygulanabilirliğini sağlamaya yönelik çalışma yapmak
- d) Acil çağrı hizmetlerini ülke genelinde tek bir numara (112) altında etkin ve verimli şekilde yürütmek.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2018-2022 Dönemi Stratejik Planı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Stratejik Planının yerel yönetimlere yönelik hedefleri:

- a) Kentsel dönüşüm projelerinde yaşanan darboğazları aşmak ve yerel yönetimlere rehberlik etmek üzere; Bakanlık ve ilgili birimlerin çözüm ortağı olmasının sağlanması ve yeni bir kentsel dönüşüm finansman modelinin oluşturulması,
- b) Şehirlerde hayat kalitesinin artırılması amacıyla mekânsal kalitenin değişim ve gelişiminin izlenmesi, yerel yönetimlere destek ve rehberlik hizmetinin sunulması, büyükşehir belediyelerinin standartlara yönelik performanslarının değerlendirilmesi,
- c) Akıllı şehirlere ilişkin katılımcı ve etkileşimli bir yönetim mekanizmasının yerel yönetimlerle birlikte oluşturulması,

2.1.5.2.2. 65. Hükümet Programında Yerel Yönetimler

- Yerel yönetimlerde kamu kaynaklarının ülke ve millet menfaatleri için kullanımını temin edecek düzenlemelerin süratle gerçekleştirilmesi,

- Yerel yönetim hizmetlerinin elektronik ortamda, ortak norm ve standartlarda sunulmasının sağlanması ve e-Devlet Kapısına entegre edilen yerel yönetim hizmetlerinin sayısının artırılması,
- Yerel yönetimler de dâhil olmak üzere kamu kurumlarının, e-devlet hizmetleri sunumu amacıyla bilişim stratejilerinin hazırlanmasının sağlanması,
- Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılması,
- Altyapılı arsa geliştirme çalışmalarına yönelik olarak yerel yönetimlerin desteklenmesi,
- Yerel yönetimlerin katı atık toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf tesislerini KAP (Katı Atık Programı) çerçevesinde Merkezi Bütçeden her yıl ayrılacak kaynakların desteklenmesi,
- Merkezi standartlar çerçevesinde kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilke olması,
- Yerel yönetimlerin, idari ve mali kapasitelerinin geliştirilerek, vatandaşa en yakın ve yerel taleplere en duyarlı hizmet birimleri olarak hızlı ve verimli çalışmalarının öngörülmesi,
- Yerel yönetimlerin asgari hizmet standartlarının belirlenmesi; ayrıca yerel yönetim hizmetlerinin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak üzere personelinin özellikle teknik kadronun her seçim döneminde değişmesini engelleyecek mevzuat çalışmasının yapılması,
- Yerel yönetimlerin hizmetlerinin önceliğinin belirlenmesi ve altyapı yatırımlarına yeterli kaynak tahsis edilmesini sağlayan düzenlemelerin yapılması,
- Yerel yönetimlerde insan kaynakları yönetimi sisteminin kurulması; uzmanlık ve kariyer yapısının güçlendirilmesi; valiliklerde nitelikli eleman istihdamının sağlanması ve yöneticiler için sistematik eğitim programlarının uygulanması,
- Soydaş ve akraba topluluklarla olan ilişkilerimizin geliştirilmesi amacıyla Liderlik Akademisi, Bürokrasi Akademisi, Yerel Yönetimler Akademisi, Sivil Toplum Akademisi ve Medya Akademisi programlarının yürütülmesi.

2.1.6. Onuncu Kalkınma Planı Döneminin (2014-2018) Değerlendirilmesi

2.1.6.1. Yerel Yönetimlerle İlgili Kanunlarda Yapılan Değişiklikler

Onuncu Kalkınma Planı döneminde yerel yönetimlerle ilgili kanunlarda yapılan değişiklikler şu şekildedir:

2.1.6.1.1. 5393 Sayılı Belediye Kanununda Yapılan Değişiklikler

TARİHİ VE İÇERİĞİ	ESKİ HALİ	YENİ HALİ
Kararlarının uygulanması ve nüfus başlığında kanunun 12.maddesinin son paragrafına dair değişiklik: Ek cümle: 20/2/2014-6525/28 md :	Mevzuatla orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlar orman köyü iken mahalleye dönüşen yerler için devam eder.	Mevzuatla orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlar orman köyü iken mahalleye dönüşen yerler için devam eder. Bu hüküm, belde iken sakinleri orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlardan yararlanan mahalleye dönüştürülen beldeler için de geçerlidir. Bir belediyeye katılarak mahalleye dönüşen köy, köy bağısı ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerden bu mahalle sakinleri ve varsa diğer hak sahipleri 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu hükümleri çerçevesinde yararlanmaya devam eder.

Yapılan bu yasal değişiklik neticesinde 6360 sayılı yasa ile köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi sonucunda orada bulunan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerin yine hak sahipleri tarafından kullanılabilmesi hususu vurgulanmıştır. Dolayısıyla tüzel kişiliklerin kaldırılmasının ardından hak sahiplerinin hak kaybına uğramaması amaçlanmıştır.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	ESKİ HALİ	YENİ HALİ
<p>Belediyenin görev ve sorumlulukları başlığında kanunun 14.maddesinin a bendine yapılan ekleme: 10/9/2014-6552/120 md</p>	<p>İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.</p>	<p>İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.</p>

TARİHİ VE İÇERİĞİ	EK FIKRA:
<p>Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlığındaki kanunun 15.maddesine fıkra eklemesi yapılmıştır: Ek fıkra: 10/9/2014 - 6552/121 md.</p>	<p>İcra dairesince haciz kararı alınmadan önce belediyeden borca yeter miktarda haczedilebilecek mal gösterilmesi istenir On gün içinde yeterli mal beyan edilmemesi durumunda yapılacak haciz işlemi, alacak miktarını aşacak şekilde yapılamaz.</p>

Bu değişikliğin amacı; belediyelere dair haciz işlemleri uygulanırken kamu hizmetlerini aksatacak bir şekilde işlem yapılmasının önüne geçilmesidir.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	ESKİ HALİ	YENİ HALİ
<p>Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı başlığındaki kanunun 73.maddesine cümle eklemesi yapılmıştır: Ek cümle: 10/9/2014 - 6552/122 md</p>	<p>Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkul sahipleri ve 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları halinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir.</p>	<p>Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkul sahipleri ve 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları halinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir. Anlaşma sonucu belediye mülkiyetine geçen gayrimenkuller haczedilemez. 2981 sayılı Kanun kapsamına girmeyen gecekondu sahiplerine enkaz ve ağaç bedelleri verilir veya belediye imkanları ölçüsünde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı dışında arsa veya konut satışı yapılabilir. Bu kapsamda bulunanlara Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle konut satışı da yapılabilir. Enkaz ve ağaç bedelleri arsa veya konut bedellerinden mahsup edilir.</p>

Yapılan bu değişiklik ile kentsel dönüşüm alanlarında hak sahibi ya da gecekondu sahibi olan kişilere konut veya arsa satışı mümkün ve cazip hale getirilerek kentsel dönüşüm ve gecekondu ile mücadelede etkili bir adım atılması amaçlanmıştır.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	BENT EKLEME:
Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlığındaki kanunun 15. Maddesine (s) bendi eklemek suretiyle eklemeye yapılmıştır. Ek: 4/4/2015-6645/84 md	(s) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.

Yapılan bu değişiklik ile belediyelere asansör denetimi üzerinde yetki verilmiş ve yapılarda bulunan asansörlerin bakımı ile denetiminin yapılarak güvenli hale getirilmeleri amaçlanmıştır.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	FIKRA EKLEME:
Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlığında bulunan kanunun 15. Maddesine fıkra eklemesi yapılmıştır. Ek fıkra: 4/4/2015-6645/84 md.	(s) bendi uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapacak belediyeler ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Türkiye Belediyeler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	EKLEME:
Üçüncü Bölüm Çeşitli ve Son Hükümler Kısmında “Asansör yıllık kontrol faaliyetlerine ilişkin sorumluluk” başlığına Ek Madde 1 olarak eklemeye yapılmıştır: Ek: 4/4/2015-6645/85 md	Bu Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili belediye yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	EK FIKRA:
Belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemler başlığında bulunan kanunun 45.maddesine fıkra eklemesi yapılmıştır.(Ek fıkra: 15/8/2016-KHK-674/38 md.; Aynen Kabul: 10/11/2016-6758/34 md.)	Ancak, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Bu fıkra gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri 31 inci maddede belirtilen encümen üyeleri tarafından yürütülür.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	İKİ ADET EK FIKRA:
<p>Hizmetlerde aksama başlığında bulunan kanunun 57. Maddesine iki adet fıkra eklemesi yapılmıştır. Ek fıkra: 15/8/2016-KHK-674/39 md.; Aynen Kabul: 10/11/2016-6758/35 md.</p>	<p>(1)...Ancak belediye veya bağlı idarelerde; hizmetlerin aksatılmasının terör veya şiddet olaylarıyla mücadeleyi olumsuz etkilediğinin veya etkileyeceğinin valilik tarafından belirlenmesi halinde, valilik söz konusu hizmeti Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı, il özel idaresi veya kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla yapar veya yaptırır. Valiliğin talebi üzerine, yapılan veya yapılacak harcamalar karşılığı tutarlar, Maliye Bakanlığı veya İller Bankası Anonim Şirketince ilgili idare payından kesilerek ilgili kurum ve kuruluşa gönderilir. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerine aktarılan tutarlar bu idarelerin bütçeleriyle ilişkilendirilir. Bu fıkra kapsamındaki ihtiyaçlar; parasal ve bütçe sınırlamasına tabi olmaksızın 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinde belirtilen usule göre temin edilir.</p> <p>(2) Belediye ve bağlı idare imkânlarının terör veya şiddet olaylarına dolaylı ya da doğrudan destek sağlamak amacıyla kullanıldığının valilik tarafından belirlenmesi durumunda, terör ve şiddet olaylarına destek olmak amacıyla kullanılan belediye veya bağlı idare taşınırılarına mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından el konulur. Bu fıkra kapsamında sorumluluğu tespit edilen belediye veya bağlı idare personelinin vali veya kaymakam tarafından görevden uzaklaştırılması halinde göreve iade işlemi ancak uzaklaştırma işlemi yapan makam tarafından yapılır.</p>

Yapılan bu değişiklik ile belediyelerin üzerine düşen vazifeleri aksatması veya kasıtlı bir ihmalde bulunması durumunda söz konusu hizmetin temini için valiliklere yetki verilmiştir.

TARİHİ VE İÇERİĞİ	EK FIKRA:
<p>Diğer kuruluşlarla ilişkiler başlığında bulunan kanunun 75. Maddesine fıkra eklenmiştir. Ek fıkra: 31/10/2016-KHK-678/11 md.</p>	<p>Afet, kitlesel göç ve teröre maruz kalan yerleşim birimlerinin belediyeleri ile bu Kanunun 45 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde, vali veya belediye başkanı, aksayan belediye hizmetinin başka bir belediye tarafından yerine getirilmesini talep edebilir. Yardım istenilen belediye, meclis kararına gerek olmaksızın İçişleri Bakanının izniyle bu talebi yerine getirebilir.</p>

2.1.6.1.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda Yapılan Değişiklikler

Onuncu kalkınma planı dönemi olan 2014-2018 yılları arasında 5216 sayılı kanunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

2.1.6.1.3. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununda Yapılan Değişiklikler

TARİHİ VE İÇERİĞİ	EK (h) BENDİ:
İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları başlığında bulunan kanunun 7. Maddesine (h) bendi eklemesi yapılmıştır.Ek: 4/4/2015-6645/83 md.	<p>(h) Belediye sınırları dışında, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak. Bu bent uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapabilecek il özel idareleri ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken koşullar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Vilayetler Hizmet Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standartları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır</p> <p>Birinci fıkranın (h) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili il özel idaresi yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.</p>

Yapılan değişiklik ile tıpkı belediyelere yapıldığı gibi il özel idarelerine de kendi hizmet sınırları içerisinde asansör denetimi üzerinde yetki verilmiş ve yapılarda bulunan asansörlerin bakımı ile denetiminin yapılarak güvenli hale getirilmeleri amaçlanmıştır.

2.1.6.1.4. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda Yapılan Değişiklikler

TARİHİ VE İÇERİĞİ	SON HALİ:
Meclis başkanlık divanı başlığında bulunan 10. Maddeye son cümle eklenmiştir. Değişik son cümle: 20/2/2014-6525/27 md	Birlik meclisi, birliğin kuruluşundan ve mahallî idare genel seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilânından itibaren otuz gün içinde birlik merkezinin bulunduğu mahallin mülkî idare amiri tarafından birlik merkezinde toplantıya davet edilir. Meclis, en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak ilk iki yıl için görev yapmak üzere, üyeleri arasından ve gizli oyla birlik başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile kâtip üyeleri seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı üyeleri yapılacak ilk mahallî idareler seçimine kadar görev yapar. Üyelerinin tamamı il özel idarelerinden oluşan ulusal düzeydeki birlik için birlik başkanı, İçişleri Bakanlığı müsteşarıdır.

Yapılan değişiklik dikkate alındığında tüm üyeleri il özel idarelerinden oluşan ulusal düzeydeki birlik için birlik başkanının doğrudan İçişleri Bakanlığı müsteşarı olması sağlanmış olup ulusal düzeyde il özel idarelerinin politikalarının merkezi idare politikaları ile koordinasyonunun sağlanması amaçlanmıştır.

2.1.6.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından Yerel Yönetimlere Yönelik Yapılan Çalışmalar

Onuncu Kalkınma Planı döneminde, sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen bir yaklaşımla, çevre mevzuatı ve standartları geliştirilmiş, kurumsal ve teknik altyapı iyileştirilmiş ve çevre yönetiminin güçlendirilmesine yönelik projeler gerçekleştirilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2018-2022 Stratejik Planında amaç; çevreyi ve tabiatı korumak, kirlilik oluşumunu önlemek, iklim değişikliği ile mücadele etmek olarak belirlenmiş olup; Sıfır Atık Projesi/Atıksu Arıtma/Katı Atık/Atıkların Ekonomiye Kazandırılması hedeflenmiştir.

2.1.6.2.1. Atık Yönetimi Alanında Yapılan Çalışmalar

Gerçekleştirilen, Devam Eden Projeler ve Önemli Etkinlikler

- 2015 ve 2017 Yılı Atık Yönetimi Sempozyumları ve Katı Atık Yönetimi Çalıştayı
- Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016-2023)
- Atık ve Kaynak Yönetimi Alanında Stratejik Sektör İşbirliği
- Avrupa Birliği Çevre Entegre Uyum Stratejisinin Güncellenmesi Projesi(UÇES)
- Düzensiz Depolama Sahalarının Rehabilitasyonuna Yönelik Envanter Çalışmasının Hazırlanması Projesi
- Katı Atık Toplama ve Bertaraf Maliyetlerinin Bölgesel Bazda Belirlenmesi Projesi
- Katı Atık Ana Planı ve İl Atık Yönetim Planlarının Hazırlanması Projesi
- Çevre Alanında Kapasite Geliştirme Projesi
- Endüstriyel Atıkların Sektörel Yönetimi Kapsamında Atık Üretim Faktörlerinin Belirlenmesi ve Sektör Kılavuzlarının Hazırlanması
- Sanayide Temiz Üretim Olanaklarının ve Uygulanabilirliğinin Belirlenmesi Projesi (SANTEM)
- Ergene Havzası Arıtma Çamuru Yönetim Planının Hazırlanması Projesi
- Gediz Havzası Arıtma Çamuru Yönetim Planının Hazırlanması Projesi

Mevzuat Çalışmaları

- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Atık Yönetimi Yönetmeliği
- Atıktan Türetilmiş Yakıt, Ek Yakıt ve Alternatif Hammadde Tebliği Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ

2.1.6.2.2. Atıksu Yönetimi Alanında Yapılan Çalışmalar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2017-2023 yıllarını kapsayan “Atıksu Arıtımı Eylem Planı” yapılması planlanan atıksu alt yapı yatırımları, mevcut yatırımların iyileştirilmeleri, bunların maliyetleri ve yıllara göre planlanan dağılımlarını ihtiva etmektedir.

Gerçekleştirilen, Devam Eden Projeler ve Önemli Etkinlikler

- Avrupa Birliği Çevre Entegre Uyum Stratejisi
- Türkiye’de Arıtma Çamuru Yönetimi ve Eylem Planının Hazırlanması
- Türkiye’de Atıksu Yönetimi Çalıştayı
- Atıksu Bilgi Sistemi
- Kirlenmiş Sahalar Bilgi Sistemi
- Ülke Genelindeki Evsel/Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Mevcut Durumunun Tespiti ve Revizyon İhtiyaçlarının Belirlenmesi Projesi (TURAAT)
- Atıksu Arıtma Tesislerinin İnşası ve İşletilmesinde Kamu-Özel Sektör İşbirliğinin Araştırılması Projesi
- Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanımı Projesi
- Sağlık Kuruluşlarından Kaynaklanan Atıksuların Bertarafı ve Arıtımı Projesi
- Atıksu Geri Kazanımında Membran Uygulamaları için Konsantre Akım Yönetim Modeli ve Mevzuat Uygulama Metodolojisi Geliştirilmesi Projesi
- Enerji Verimli ve Enerji Pozitif Atıksu Arıtma Tesislerinin Geliştirilmesi Projesi
- Alıcı Ortam Kriterleri Bazında Deşarj Standartlarını Belirleme ve Uygulama Yöntemlerinin Geliştirilmesi Projesi
- Sanayide Temiz Üretim Olanaklarının ve Uygulanabilirliğinin Belirlenmesi Projesi (SANTEM)

Mevzuat Çalışmaları

- Tekstil Sektöründe Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Tebliği
- Zeytinyağı Tesislerinde Oluşan Atıksuların Yönetiminde Uyulması Gereken Teknik Hususlar konulu Genelge
- Ergene Nehrinde Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi
- Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği Taslağı
- Atıksu Arıtma Tesislerinde Çalışacak Teknik Personelin Özelliklerine İlişkin Tebliğ Taslağı
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Revizyonu

2.1.6.3. İçişleri Bakanlığı Tarafından Yerel Yönetimlere Yönelik Yapılan Çalışmalar

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) yürütülmüştür. Proje ile köylerin içme suyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atık su işleri, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile mahalli katkıları da dâhil edilerek yapılmıştır.

Bu dönemde İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan mevzuat çalışmaları aşağıda yer almaktadır.

- 6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun
- 6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
- Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İl Genel Meclisinin Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- İl Özel İdareleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerin Kurdukları Birlikler İle Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Müessese ve İşletmelerde, İlk Defa Memuriyete Atanacaklara Ait Sınav Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

- Belediye Meclislerinin Çalışma Usulüne Dair Belediye Kanununun 59 uncu Maddesine Tevfikane Tanzim Edilen Talimatnamenin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- 6645 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İl Genel Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
- Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği
- 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 676 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- 678 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun

Onuncu Kalkınma Planı döneminde mevzuat çalışmaları ve bakanlıklar eliyle gerçekleştirilen projelerle yerel halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarının sunum kalitesi artırılmaya çalışılmıştır.

2.2. DÜNYADA (BENZER ÜLKE VE ULUSLARARASI KURULUŞLARDA) GENEL DURUM VE TÜRKİYE'YE ETKİSİ

2.2.1. Dünyadaki Gelişme Eğilimleri

Merkeziyetçilik ve adem-i merkeziyetçilik tartışmalarının yapıldığı tüm ülkelerde kimi zaman ademi merkeziyetçi politikaların ağırlık kazandığı kimi zamansa tam tersine merkeziyetçi politikalara ağırlık verildiği görülmektedir. 1970'li yıllardan itibaren yönetim tartışmaları demokratikleşme ve küreselleşme ekseninde yapılmaya başlanmış ve bu tartışmaların en önemli anahtar kavramı özelleştirme olmuştur. Özü itibariyle ekonomiye ait bir kavram olan özelleştirme, kamu kesiminin yeniden yapılandırılması gibi ekonomik temelli tartışmalardan, demokratikleşme gibi siyasal temelli tartışmalara kadar pek çok konunun temel argümanı olmuş ve kamu hizmetlerinin sunumu, bireysel özgürlükler, insan hakları, yerelleşme, liberalizasyon, devletin küresel sistem içindeki rolü gibi konuları açıklamak için kullanılmaya başlanmıştır. Başlangıçta “piyasa kurallarını kamuya getirmek ile kamuyu piyasaya götürmek” arasında salınan bir çizgide ekonomik temelli olarak tanımlanan özelleştirme zaman içinde ademi merkeziyetçilik, yerellik, yönetim gibi tartışmalarla desteklenerek özellikle gelişmekte olan ülkelerde siyasal ve toplumsal yapının da dönüştürülmesi işlevini üstlenmiştir. Süreçte özelleştirme tartışmaları devletin iktisadi organizasyonunu serbest piyasa mekanizmasına göre işleyen bir yapıya kavuşturulması görevini üstlenirken kamu hizmetlerinin halka en yakın yönetim birimleri eliyle sunulması anlamına gelen yerellik (subsidiyarite) ilkesi toplumsal zemini, halkın yanında iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarının da başta yerel yönetimler olmak üzere aktif katılımını öngören yönetim ise yönetsel zemini oluşturmuştur.

Bu tarihsel gelişim seyri içinde 2000'li yılların başı küreselleşme ve yerelleşmenin, demokratik yönetimin, adem-i merkeziyetçiliğin, yönetişimin zirvesi olarak kabul edilmeye başlanmışken çok geçmeden bu yönetimin sorunları da yavaş yavaş tartışılmaya başlanmıştır. Başlangıçta ulus devletler üstü bir yapılanma olarak ortaya çıkan ve zaman içinde yoğun yerellik vurgusu ile dikkati çeken Avrupa Birliği'ne üye ülkeleri de içine alacak şekilde dünyanın pek çok ülkesinde merkeziyetçi politikaların güç kazandığı görülmüştür.

Son yıllarda değişik çalışmalarda federal sistemler ya da bölge yönetim modellerinde de merkeziyetçiliğin arttığı ifade edilmektedir. Avustralya, Avusturya, Almanya ve İsviçre örnekleri üzerinden yapılan bir değerlendirmede bu ülkelerde son yıllarda karar verme yetkilerinin merkezi hükümete aktarılması, maliye, para, sosyal işler, altyapı ve ulaşım gibi

kamu hizmetlerinin yerel hizmetler olmaktan çıkarılması ve vergilendirme konusunda yaşanan gelişmeleri merkeziyetçiliğin artışı hatta zaman zaman aşırı merkeziyetçilik olarak tanımlamaktadır. 2000’li yılların başında yaşanan gelişmelerden yola çıkarak Rusya’da henüz bir “*de-federasyon*” aşamasına geçilmediğini ama uygulamaların üniter devlete doğru götürdüğünü belirtilen görüşler vardır. Amerikan Federalizminde yükselen merkeziyetçi paradigmaya dikkat çekilen çalışmalarda eğitim politikasını ayrıntılı olarak analiz etmekte ve Amerikan eğitim politikasının “100 yıl öncesine göre daha merkeziyetçi” bir karaktere büründüğünü belirtmektedir.

Benzer şekilde siyasal sistemini özerk bölgeler üzerine kurgulamış İspanya ve idari bölgeciliğin son dönemde artış gösterdiği Birleşik Krallıkta da son yıllarda merkeziyetçi eğilimlerin arttığı bilinen bir gerçektir. Birleşik Krallıkta iktidardaki muhafazakar partinin İspanya’da ise halkçı partinin, devletin bütünlüğünü önceleyen politikalara yoğunlaştıkları görülmektedir.

Son yıllarda savaşların bir neticesi olarak ortaya çıkan göç kaynaklı sorunlar nedeniyle ülkelerde merkeziyetçilik daha da artmaktadır. Irak ve Suriye’de yaşanan iç savaş ve çatışmalardan kaçan milyonlarca insanın kendi ülkelerini terk ederek başka ülkelere sığınmasını beraberinde getirmiştir. Sığınmacıların neredeyse tamamına yakını Türkiye tarafından kabul edilmiş ve kendilerine yaşayabilecekleri ortamlar üretilmeye çalışılmıştır. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 2016 yılı göç raporuna göre 2016 yılı sonu itibarıyla kayıt altına alınan yalnızca Suriye kökenli yabancıların sayısı 2.834.441 kişidir. Bunlardan yalnızca 7 bin civarında sığınmacı “yeniden yerleştirme” ya da “birebir yerleştirme” yöntemleriyle başka ülkelere gönderilebilmiştir. Avrupa Birliği ülkeleri bu sorun karşısında bölgesel ya da eyalet düzeyinde politikalara izin vermemiş ve merkezden belirlenen politikalarla ilk hedef olarak sığınmacıların kendi ülkelerine giriş yapmamasını sağlamaya çalışmıştır. Bu çerçevede sığınmacıların Türkiye’de tutulması için bir anlaşma yapılmıştır.

2.2.2. Uluslararası Standartlar

Küresel konular/sorunlarla ilgili olarak yerel yönetimlerin de sahip olması gereken standartlar çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Habitat Programının “Yeni Kentsel Gündemin Uygulanmasına Yönelik Eylem Çerçevesi” uluslararası standartların belirlenmesi konusunda önemlidir.

Sürdürülebilir Kentler Birliği (ICLEI), iklim çalışmaları için yerel yönetimlerin hem kendi faaliyetlerinden kaynaklanan hem de coğrafi yetki sınırları içinde yer alan tüm bölge halkının oluşturduğu sera gazı salımlarının sayısallaştırması ve bu çalışmaların belirli standartlar çerçevesinde yapılması amacıyla 2009 yılında, yerel yönetimlerin salımlarını somut olarak belirleyip karşılaştırılabilir azaltımlar yapabilmeleri için belirlenen ortak kurallar ve standart yaklaşımlar içeren Uluslararası Yerel Yönetim Sera Gazı Emisyon Analizi Protokolünü – IEAP geliştirmiştir.

Türkiye’ de IEAP kapsamında Pendik, Bayındır, Gebze, Tepebaşı, Bornova, Bilecik belediyelerinin yanı sıra Bursa Büyükşehir Belediyesi de karbon ayak izi envanter ve analiz projelerini hazırlamışlardır.

Günümüzde bilgi teknolojilerinin devlet fonksiyonlarının yerine getirilmesinde giderek daha önemli hale gelmesiyle birlikte Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknolojisinin kullanım alanı da genişlemiştir. CBS ve Bilişim Teknolojileri, yerel yönetimlere, kaynakların değerlendirilmesi ve yönetiminde etkili araçlar sunmaktadır. Bu araçlar mekânsal verinin depolanmasını, değerlendirilmesini, analiz edilmesini, sunulmasını, raporlanmasını ve modellenmesini sağlamaktadır.

CBS ile ilgili olan standartlar Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu (ISO-International Organisation for Standardisation), Açık Coğrafi Bilgi Konsorsiyumu (OGC- Open Geospatial Consortium) ve Avrupa Konumsal Veri Altyapısı girişimi (INSPIRE- Infrastructure for Spatial Information in Europe) tarafından belirlenmektedir. INSPIRE düzenlemelerine göre, yerel yönetimlerin veri temalarıyla ilgili tüm mekânsal verileri yayımlamaları gerekliliği, CBS’yi yerel yönetimler için bir tercihten ziyade bir zorunluluk haline de getirmektedir.

ISO/TC211 Teknik Komitesi, dijital ortamda coğrafi veri yönetiminde yöntem ve araçları, farklı kullanıcılar arasında dijital ortamda verinin elde edilmesi, işlenmesi, analizi, erişimi ve sunumu için standartlar belirlemektedir. ISO/TC211 standartları, başarılı CBS/KBS alışmaları ve INSPIRE coğrafi veri temalarına için standart geliştirme çalışmaları dikkate alınarak irdelenmiştir. Bu kapsamda kullanılacak ISO/TC211 standartları; ISO 19108, ISO 19109, ISO 19110, ISO 19111, ISO 19113, ISO 19115, ISO 19118, ISO 19131, ISO 19136 ve ISO 19139 olarak belirlenmiştir.

OGC standartları, CBS/KBS çalışmalarında başarıyla uygulanan web harita servisleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda kullanılacak OGC standartları; WMS, WFS, WFS-T, SE, SFA, SFS, SLD, GML ve CityGML olarak belirlenmiştir.

INSPIRE çalışmaları kapsamında belirlenen 34 farklı coğrafi veri temasına yönelik standartlar geliştirilmektedir. Her bir veri temasına ait standartlar tüm Avrupa ülkelerinin tecrübelerinden yararlanarak geliştirilmektedir. Kent Bilgi Sistemleri projelerinde öncelikli olarak incelenmesi öngörülen INSPIRE veri temaları; Bina, Adres, Arazi Kullanımı, Kadastro Parseli, Ulaşım Ağları ve Kamusal Hizmetler olarak belirlenmiştir.

Bu bağlamda, ülkemizde, gerek bilgi teknolojilerinin, gerekse CBS teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması ve bu alanda ihtiyaç duyulan birtakım standartların oluşturulmasına yönelik ilk sistemli çalışmalar, bilgi toplumuna geçiş süreci ile birlikte başlamıştır. Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı - TUENA (1999), e-Türkiye Girişimi Eylem Planı (2000), e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı (2003-2004), 2005 Eylem Planı ile Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (2006-2010) bilgi toplumu politika alanına yönelik hazırlanan önemli politika belgeleridir. Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS), Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesindeki CBS veritabanı ve Geoportal uygulaması ve belediyeler tarafından sağlanan Kent Bilgi Sistemi (KBS) hizmetleri ülkemizde kamu düzeyinde sağlanan ulusal CBS uygulamaları arasında sayılabilir.

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin geri döndürülemez bir düzeye ulaşmasını engellemek için küresel ortalama sıcaklık artışının Sanayi Devrimi öncesine kıyasla 2 °C'nin altında tutulması gerektiği uluslararası kamuoyu ve bilim çevreleri tarafından kabul edilmektedir. İklim değişikliği ile mücadeleye yönelik uluslararası alanda yürütülen çalışmalara liderlik eden AB, 2 °C'lik küresel eşiği temel alarak kendi sera gazı emisyonlarına ilişkin hedefler belirlemiştir. Bu kapsamda AB, 2020 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 seviyesine kıyasla %20 oranında azaltmayı amaçlamaktadır. AB'nin 2030 yılına yönelik emisyon hedefi ise yine 1990 referans yılına kıyasla %40 azaltım olarak belirlenmiştir.

Avrupa Birliği'nin 2008/98/AT sayılı Atık Çerçeve Direktifi "kirleten öder ilkesi" ve "genişletilmiş üretici sorumluluğu"nu getirmektedir. Bu direktif tehlikeli atık ve atık yağlar ile ilgili hükümler içermektedir.

Avrupa Birliğinin 2002/49/AT sayılı Çevresel Gürültü Direktifine göre üye devletlerin 5 yılda bir, gürültü haritaları ve gürültü yönetimi eylem planlarını hazırlayıp yayınlaması gerekmektedir. Türkiye’ de 2015 yılı Aralık ayı itibari ile 23 ilin şehirleşmiş alanlarının gürültü haritaları tamamlanmış olup, 41 ilin gürültü haritaları da 2018 yılı Haziran ayı sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır. Ayrıca 2019 yılı itibariyle gürültü haritaları mevcut olan İllerin eylem planları hazırlanacaktır.

2.2.3. Farklı Ülkelerde Yerel Yönetim Deneyimleri

Her ülkenin farklı bir yerel yönetim geleneği olmasına rağmen kimi ülkeler yerel yönetimler konusunda diğer ülkelere örnek teşkil etmekte, oluşturduğu yerel yönetim sistemi bakımından ön plana çıkmaktadır. Bu ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere, Fransa ve Almanya öne çıkan ülkelerdir. Bu ülkelerin ortak özelliği köklü bir kent kültürüne sahip olmalarıdır.

Adı geçen ülkelerin yerel yönetimleri görevleri ve yetkileri, mali kaynakları ve denetim usulleri açısından incelenmiştir.

2.2.3.1. Görevler ve Yetkiler

Ülkelerin farklı tarihsel gelişim ve toplumsal ihtiyaçları yerel yönetimlerin aldıkları görev ve yetkileri etkilemiştir. İngiltere’de merkezi yönetime bağlı il ya da ilçe örgütlenmesi olmadığından birçok ülkede merkezi hükümetin taşra örgütleri tarafından yürütölen kamu hizmetlerinin burada geleneksel olarak yerel yönetimler tarafından yürütöldüğu görölmektedir (Karasu, 2013: 198). ABD kamu hizmetlerinin önemli bir bölümü yerel yönetimlerce yürütölmektedir. Almanya ve Fransa’da ise özellikle 1980 sonrası artan yerelleşme süreciyle birlikte yerel yönetimler daha fazla görev üstlenmektedir.

İNGİLTERE

İngiltere’de yerel yönetimler bir yandan il (county), bölge (district), köy (parish) olarak ayrılırken, diğer taraftan bu kademeler metropoliten olup olmadıklarına göre sınıflandırılmış, başkent Londra’da Büyük Londra Yönetimi (The Greater London Authority) olarak ayrıca düzenlenmiştir.

Genel olarak kamusal hizmetlerin dağılımına bakıldığında, sanat ve yeşil alan, yerel ekonominin kalkınması, müze ile sanat galerilerinin kurulup ve işletilmesi, parkların yapım ve

onarımı, planlama, turizmin geliştirilmesi ve tanıtım konularında hem il hem de bölge yönetimlerinin görevleri arasında olduğu görülmektedir. Doğum, ölüm ve evlilik kayıtlarının tutulması, okul öncesi eğitim, yetişkin eğitimi, özel ihtiyaçlı kimselerin eğitimi, acil yardım hizmetleri, çocuk servisleri, tüketici haklarının korunması ve geliştirilmesi, ayrıcalıklı ticaret, otoyollar, trafik denetimi, cadde aydınlatması, atık bertaraf planlaması, ulaşım planlama ve otobüslerin denetimi, halk sağlığı, toplum yararına faaliyetler ve yaşlı bakımı, atık depolama ve tartı aletlerinin denetimi, kütüphanelerin işletilmesi konularında il yönetimleri sorumludur.

Binaların denetimi, defin işlemleri ve mezarlıklar, kıyıların korunması, yerel vergi oranlarının belirlenmesi, seçimlerin düzenlenmesi, çevre sağlığı, konut, ehliyet verme sürecinin denetimi, market ve dükkânların denetimi, cadde ve sokakların temizliği, atık toplanması ve geri dönüşümü, spor merkezleri, oyun alanlarının yapım ve bakımı bölge yönetimlerinin görevleri arasındadır.

İngiltere’de merkezi bir polis teşkilatı bulunmamaktadır. Emniyet hizmetleri 18. yüzyıldan beri yerel nitelikte bir hizmettir. Yerel yönetimler tüketici haklarının korunması konusunda oldukça geniş yetkilere sahiptirler. Çevre sağlığına ilişkin hizmetler merkez, il ve bölge meclisleri arasında bölüştürülmüştür. İngiltere’de yerel yönetimler eğitim alanında önemli bir rol sahibidirler. Eğitim hizmetleri il meclislerinin sorumluluğu altındadır. İlk ve orta eğitim, sanat eğitimi, öğrencilerin taşınması, okul yemekleri, engelli çocukların eğitimi ve öğrenci kredileri gibi geniş bir alanı içeren eğitim hizmetlerinin tamamı yerel yönetimlerce yerine getirilmektedir.

ABD

Amerika Birleşik Devletleri’ndeki yerel yönetimler çok çeşitli yapıdadır. Eyaletlere yerleşen göçmenlerin kökenleri, edindikleri yönetim alışkanlıkları ve eyaletlerin yaşadığı tarihi süreç onların yerel yönetim organlarının oluşmasında etkin olmuştur. ABD’de diğer bazı ülkelerde olduğu gibi, yerel yönetimler arasında kademelenme yoktur. Aynı alanda birden çok yerel yönetim birimi kendilerine verilen görevleri yerine getirebilirler.

Bununla beraber ABD’de yerel yönetimleri il yönetimi (County), belediye yönetimi (Municipality), kasaba yönetimi (Townships) ve özel amaçlı hizmet birimleri (Special Districts ve School Districts) olmak üzere dört sınıfa ayırmak mümkündür.

Genel olarak bakıldığında, eğitim, sağlık, asayişin sağlanması ve ulaşım hizmetleri yerel yönetimlerin en önemli görev alanlarıdır. Ulusal bir eğitim sisteminin olmadığı ülkede, ilk ve orta dereceli okullar yerel yönetimlerin, yükseköğrenim ise, eyaletlerin yetki alanındadır. Sağlık hizmetlerinin yürütülmesinden, belediye ve kasaba yönetimleri sorumludur. Ancak bazı sağlık hizmetleri iller tarafından sunulmaktadır. Karayollarının yaklaşık % 80'i yerel yönetimlerce idare edilmektedir. Karayollarının yapım, bakım ve onarımlarında en çok il idarelerinin görev alanında yer almaktadır. Emniyet ve asayiş hizmetleri yerel yönetimlerin başka bir önemli hizmet alanıdır. Bazı yerel birimlerde polis ve itfaiye birimleri aynı çatı altında hizmet vermektedir.

İllerin görevleri arasında, yargı mercii olarak eyaletlerin ceza kanununu uygulamak, eyaletin vergileri ile yerel vergileri tarh ve tahsil etmek, seçim yerleri ile seçim görevlilerini tayin etmek, okulları ve kütüphaneleri yönetmek, yol ve köprü yapımını sağlamak, doğum, ölüm ve evlenme kayıtlarını tutmak, motorlu araçlara ruhsat vermek, kamu düzenini sağlamak, sosyal yardımlar gibi görevler yer almaktadır.

Belediye yönetiminin sorumlulukları arasında halk güvenliğini sağlama, şehirdeki sokak, park ve eğlence tesislerinin bakımı, atık su arıtımı, çöplerin toplanması, imar ve inşaat yasalarının uygulanması, yangın ve kurtarma hizmetleri, hayvan kontrolü, toplu taşıma ve diğer gerekli hizmetler yer alır.

Özel amaçlı hizmet birimleri, diğer yerel yönetimlerden bağımsız olarak faaliyet gösterir ve genellikle belirli bir coğrafi bölgede belirli bir amaca hizmet etmek üzere kurulur. Su ve doğal kaynakları koruma, acil hizmetler ve ulaşım özel amaçlı hizmet birliklerinin başlıca hizmet alanlarıdır. Okul hizmet birimleri daha ziyade okulların bakım ve onarımı ve idaresi için kurulur. Özel amaçlı hizmet birimlerinden farklı olarak yalnızca bir alanda, eğitim alanında faaliyet gösterirler. Okul hizmet birimlerinin her biri bağımsız yönetim teşkilatına ve görevlerini yerine getirecek özerk kaynaklara sahiptir.

FRANSA

Fransız Anayasa'sının 72. maddesinde, yerel yönetimler belediyeler (commune), iller (departement) ve deniz aşırı alan yönetimleri olarak sayılmıştır. Bunların yanında taşra birimleri bulunmaktadır. Yetkili taşra birimleri 3 kademede organize olmuştur. Bunlar;

Bölgeler (region), İl'ler (departement) ve ilçe (arrondissements) yönetimleridir. Bölgeler ve İl yönetimleri hem birer yerel yönetim birimi hem de merkezi idarenin temsilcisidir.

Fransız yerel yönetimleri hizmet verecekleri alanların kapsamlarını belirleme yetkisine sahip değillerdir, bununla birlikte yasalarda yerel yönetim birimlerinin hizmetleri ile ilgili genel tanımlamalar yapılmakta, iller ve belediyelerin görevleri konusunda bir liste bulunmamaktadır. Belediyelerin görevleri arasında; güvenlik, polis, seçmen kayıtlarının tutulması, itfaiye, okul öncesi eğitim ve ilköğretim altyapıları, koruyucu sağlık hizmetleri, kreşler ve bakımevleri, kent planlama, bölgesel planlama, atık toplama ve arıtma, mezarlıklar, çevre koruma, tiyatro, müze ve kütüphaneler, parklar ve açık alanlar, ulaşım, kent içi ulaşım, yat limanlarının işletilmesi, gaz, merkezi ısıtma, elektrik ve turizm hizmetleri yer almaktadır. İllerin görevleri ise, ortaokulların yapımı ve bakımı, koruyucu sağlık hizmetleri, aile refahına yönelik hizmetler, huzurevi yapımı ve bakımı, balıkçı limanlarının yönetimi, nehirlerin gemi seferlerine uygun hale getirilmesi, büyük ölçekli planlama, müze, kütüphane ve tiyatroların açılmasıdır.

İller ve belediyelerin yapacağı hizmetler zorunlu ve ihtiyari hizmetler olarak ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu hizmetler kanunla hükme bağlanmış iken, ihtiyari hizmetler yerel yönetimlerin karar organları tarafından oluşturulmakta, kanunlara aykırı olmaması ve mali kaynakların sağlanması koşuluyla yine bu birimler tarafından yerine getirilmektedir. Örneğin belediyelerin itfaiye, güvenlik, seçmen kayıtları tutmak zorunlu görevleri arasında iken; spor ve eğlence alanlarının yapımı ihtiyari hizmetler arasındadır. İllerin koruyucu sağlık hizmetleri ve huzur evlerinin yapımı ihtiyari hizmetler arasında olup, aslında belediyeler ile ortak yürüttüğü hizmetlerdir.

İl yönetimleri kendi görev alanlarında hizmet gereksinimlerini belirler ve bu konuda halkı temsil ederler, teknik bilgi ve mali kaynak yetersizliğinden dolayı hizmetleri yerine getiremeyen belediyelere proje, teknik yardım ve mali kaynak bulma konusunda yol gösterici tavsiyelerde bulunurlar. Bu tür yardımlar özellikle kırsal kesimdeki küçük belediyeler için daha da önemlidir; çünkü bu belediyelerin teknik eleman çalıştırma gücü yoktur. Bölge yönetiminin yetkileri esas olarak bölgenin iktisadi, toplumsal ve kültürel kalkınması ile ilgili konularda yoğunlaşmaktadır.

ALMANYA

Almanya'da 3 farklı yönetim kademesi söz konusudur. Federal devlet, eyaletler ve yerel yönetimler. Anayasaya göre federal devletin ağırlığı federal meclis ve federal senato aracılığıyla yasamaya yoğunlaşırken, yürütme ise daha çok eyaletler ve yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmektedir. Almanya'daki 16 eyaletin her biri kendi yasama, yürütme ve yargı organlarına sahiptir.

Almanya'da en alt idari kademe ise, günlük hayat içinde en fazla görev ve sorumluluk alan yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler, eyaletlerin bir parçası olarak idari teşkilat içinde yer alır. Yerel yönetimler ilçeler (kreise) ve belediyelerden (gemeinden) oluşmaktadır. Ancak bazı eyaletlerde il yönetimleri yer almaktadır.

Alman Anayasası kapsamında federal devletin yetki alanına; dışişleri, ulusal savunma, federasyon vatandaşlığı, pasaport, gümrük, kültür varlıklarının korunması, hava ve demiryolu ulaşımı, posta ve telekomünikasyon işleri, uluslararası terörizmle mücadele, federal istatistik ve atom enerjisinin kullanılması konuları girmektedir. Bazı konular ortak katkıyı gerektirmektedir. Planlama ve finansman, teşkilatların yapılandırılması, fiziki planlama, gelişim planlarının yapım ve uygulaması, yatırım programlarının hazırlanması hem eyaletlerin hem de yerel yönetimlerin olan belediye ile ilçelerin görevleri arasındadır.

Belediyelerin görevleri arasında emniyet ve asayiş, pasaport ve nüfus işleri, itfaiye, istatistik ofisi, seçimlerin kayıt ve yapımı, imar planlama, spor tesislerinin yapımı, hastane yapımı, koruyucu sağlık hizmetleri, kreş ve çocuk yuvası yapımı, çöplerin toplanması, içme suyu, elektrik, kanalizasyon, gaz sağlama hizmetleri, kentsel yol ulaşımı, kentsel raylı ulaşım, sosyal yardım hizmetleri, konut yardımı, yaşlı bakımı, mülteci ve fakir ailelere danışmanlık hizmetleri bunlar arasında sayılır.

Belediyelerin bir başka önemli hizmet alanı eğitimidir. Eğitim alanında okul binalarının yapımı, bakımı ve işletilmesinden sorumludurlar. Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaokul, teknik ve meslek liseleri belediyelerin sorumluluğundadır. Yetişkinlerin eğitimi de belediyelerin yetki alanına girmektedir.

İlçe yönetimleri, eyalet ile belediyeler arasında bir denge gözetmektedir. Özellikle kendi sınırları içindeki kamu hizmetlerini yerine getiremeyen küçük belediyeler bakımından ilçeler büyük önem taşımaktadır. İlçe yönetimleri belediyelerin kapasitesini aşan tüm kamu

hizmetlerini üstlenmektedir. İlçelerin merkezi idarenin temsilcisi olarak yapmak zorunda oldukları kamu hizmetleri bulunmaktadır. Göçmenlerin yerleştirilmesi, afet yönetimi, işyeri açılmasıyla ilgili hukuki işlemler, belediyeler üzerindeki vesayet denetimi, arama-kurtarma hizmetleri, imar planlarının uygulanması ilçenin merkezi idareden üstlendiği görevleri arasında yer almaktadır.

2.2.3.2. Mali Kaynaklar

İNGİLTERE

Yerel yönetimlere yönelik düzenlemelerden olan meclis vergisi (council tax) yerel yönetimlere ödenen servet tabanlı bir vergidir. Meclis vergisi, konut kullanıcılarından (ev sahibi veya kiracılardan) alınır. Meclis vergisinde vergiyi toplama yetkisi bölge meclislerine bırakılmıştır. Ancak bu yetki bölge meclisi adına il meclisi tarafından da yerine getirilebilmektedir. Bölge meclisinin, meclis vergisini toplaması durumunda elde edilen vergi geliri il meclislerine, polis birimlerine ve küçük belediye ve köylere dağıtılarak paylaştırılmaktadır.

İngiltere'de yerel yönetimlerin vergi gelirlerinden bir diğeri ise, işyeri (the uniform business rate) vergisidir. Sanayi ve ticari taşınmazlardan alınan bir çeşit ticari kazanç vergisi olan tek tip iş vergisinde genel yetki, merkezi idarede olduğundan; yerel yönetim verginin toplanmasıyla yetkili kılınmış ancak harcanmasında belli kısıtlamalar getirilmiştir.

Genel yardımlar, yerel yönetim gelirleri içinde % 35, özel amaçlı yardımlar ise % 25 civarında bir paya sahiptir.

ABD

ABD'de bazı vergilerin merkezi yönetime, bazılarının da yerel yönetimlere bırakılmasını öngören vergi kaynaklarının ayrılması sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemde vergiler federal devlet, eyalet ve yerel yönetimler arasında paylaştırılmaktadır. Her yönetim biriminin kendilerine ait vergileri vardır ve bu üç birim arasında kendi vergi gelirleri dışında merkezi bütçeye dayalı bir paylaşım yoktur.

Federal devlet başlıca beş vergileme kaynağına sahiptir. Bunlar, gelir vergisi, bordro vergileri (sosyal güvenliğin ve yaşlılara sağlık hizmetinin finansmanında kullanılmak üzere),

kurumlar vergisi, özel tüketim vergileri ve gümrük vergileridir. Eyaletler açısından ise, öne çıkan vergiler satış ve emlak vergileridir.

ABD tarihi boyunca emlak vergisinden gelir elde edilen gelir, yerel yönetimlerin özerkliği ve mali kaynak temini konularından son derece önemli olmuştur. Emlak vergisi geliri, belediyenin tüm vergi gelirinin % 70'ini oluşturmaktadır. Satış vergisi, yerel yönetimlerin elde ettiği diğer vergi gelirleridir. Satış vergisi, yerel yönetimler tarafından eyaletlerin anayasa veya kanunlarının kendilerine tanıdığı imkânlarla göre perakende satışlar üzerinde değişik esas ve oranlarda uygulanmaktadır.

Yardımların dışında su, ulaşım ve elektrik gibi ABD'deki yerel yönetimlerin işletmelerinden elde ettiği gelirler ve yerel yönetimlerin yaptığı kamu hizmetlerinden almış olduğu harçlar yerel yönetimlerin diğer gelirlerini oluşturmaktadır. Ayrıca tahvil ihraç ederek, sermaye yardımları vb. ile borçlanma yerel yönetimlerin diğer gelirleri arasında yer almaktadır.

FRANSA

Fransa'da yerel yönetimlerin, vergi geliri yaratma yetkileri yoktur. Bu sınırlama, "ulusal egemenliğin sembolü olan kanun koyucunun vergi yaratma yetkisi vardır" şeklindeki geleneksel ilkedan kaynaklanmaktadır. 1980 sonrası artan yerelleşmeyle birlikte, sınırlı da olsa, yerel yönetimlerin bazı yerel vergilerin uygulama alanında değişiklik yapabilme, bazı vergi yükümlülerine geçici veya sürekli muafiyetler getirebilme ve yerel vergi oranlarını belirleyebilme yetkileri vardır.

Fransa'da yerel yönetimlerin vergi gelirleri, dolaysız vergiler ve dolaylı vergiler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yerel yönetimler vergi gelirlerinin büyük bir bölümünü dolaysız vergilerden elde etmektedir. Dolaysız vergiler arasında yer alan çöp vergisi, yol temizlik vergisi, kaldırım vergisi, yol kaplama vergisi, elektrik pylonlarının götürü vergisi belediyeler tarafından alınmakta olan vergilerdir. Dolaysız bir vergi çeşidi olan serbest gelir vergisi ise iller ve bölge yönetimlerince toplanmaktadır. Benzer bir biçimde, kazı vergisi de belediyeler ve iller arasında paylaşılmaktadır. Motorlu taşıt vergisi de, il yönetimleri tarafından toplanmaktadır.

Dolaysız vergiler arasında; vergi dairelerince kira bedeli üzerinden hesaplanarak, bina sahibinden alınan bina vergisi, arsa sahipleri tarafından vergi dairesince saptanan arsa kira bedeli üzerinden ödenen arazi vergisi, vergi dairesince saptanan kira bedeli üzerinden dairede

kalan kişi tarafından 6denen ikamet vergisi ve meslek erbabından (işyeri sahibi, zanaatkâr, hizmet sağlayan gibi) alınan meslek vergisi de yer almaktadır.

Dolaylı vergiler, birçok vergi kaleminden oluşmaktadır. Sınıflandırılma yapıldığı takdirde dolaylı vergileri; ruhsat ücreti niteliğindeki vergiler, yapı ve şehirleşme işlemlerine bağlı vergiler, kamuya açık yerlerden alınan vergiler, reklam faaliyetleri ile ilgili vergiler ve tüketim vergileri olarak sıralamak mümkündür.

ALMANYA

Anayasa'nın 106. maddesi federal devlet, eyaletler ve yerel yönetimler arasında vergi paylaşımını düzenlemektedir. Gümrük vergileri, beldele ait olmayan tüketim vergileri, karayolları mal taşımacılığı vergileri, sermaye hareketlerine ilişkin vergiler, servet ve eyaletler arasında mali tevzinle ilgili dengeleme vergileri, gelir ve kurumlar vergisiyle ilgili ilave vergiler federal devlete aittir. Taşıt, veraset ve intikal ile servet vergileri, bira vergisi ve şans oyunları vergileri eyaletlere aittir. Anayasanın 107. maddesi mali denkleştirme ile ilgilidir. Burada eyaletler ve yerel yönetimler arasında güç farkının yaratacağı mali eksikliklerin kapatılması gerektiği ifade edilmektedir.

Kurumlar vergisi ve katma değer vergisi yalnızca federal devlet ile eyaletler arasında paylaşılırken gelir vergisi ise federal devlet, eyaletler ve belediyeler arasında paylaşılan bir vergidir. Gelir vergisinin yaklaşık % 40'ı federal devlete, yaklaşık % 40'ı eyaletlere ve kalan % 15-20'lik kısmı ise yerel yönetimlere verilmektedir. Katma değer vergisinden de yaklaşık % 2-3 gibi bir pay yerel yönetimlere kalmaktadır.

Belediyeler bakımından en önemli vergiler emlak ve işletme vergileridir. Emlak vergisi, hemen hemen bütün ülkelerde olduğu gibi, Almanya'da da gelirin tümü yerel yönetimlere bırakılmıştır. Emlak vergisi oranını belirleme hakkı belediyelere tanınmış olup, arsa, arazi ve bina vergilerinden oluşmaktadır.

2.2.3.3. Denetim

İNGİLTERE

İngiltere’de başta yerel yönetimler olmak üzere tüm kamu yönetimi Parlamantonun yoğun denetimi altındadır. Parlamento yerel yönetimlere müdahale edebilmekte, karar organlarını dağıtabilmekte ve yetkilerini sınırlayabilmektedir. Merkezi yönetim, yerel yönetimlerin kurulması, kaldırılması, statülerinin değiştirilmesi, hizmet alanlarının belirlenmesi ve bütçeleri gibi alanlarda denetim yetkisine sahiptir. Yerel yönetimler, yetkileri dışında kalan ya da yasalara aykırı işleri yapma durumunda adli denetime tabidirler.

Yerel yönetimler harcamalarını merkezi yönetimin tam vesayet denetimi altında yapmaktadırlar. Merkezi idare denetimleri ya yeminli mali müşavirler ya da parlamento adına çalışan hesapları inceleme komisyonları eliyle yapmaktadır. Merkezi idare yerel yönetimlere verdiği yardımların harcanmasında yerindelik denetimi yapabilmektedir.

ABD

Eyalet yönetimleri yerel yönetimler üzerinde önemli bir denetim yetkisine sahiptir. Eyaletler yerel yönetimleri lağvedilmesi yetkisine sahiptir. Çok az kullanılan bu yetki, çoğu zaman, yolsuzluk ve usulsüzlük olduğunda ya da kamu hizmetlerinde çok büyük aksamalar yaşandığında kullanılmaktadır.

ABD’de 48 eyalet, şehirlere borç limiti koymaktadır. Diğer mali denetim biçimleri arasında referandum zorunluluğu (40 eyalet), maksimum tahvil süresi (41 eyalet) ve faiz tavanı (24 eyalet) bulunmaktadır. 38 eyalette şehirlerde alınacak olan emlak vergisinin limiti belirlenmektedir.

ABD’de performans denetimi, genel müfettişlik ve soruşturma biçiminde farklı denetim mekanizmaları vardır. Denetimin amacı harcama kanunları şartlarına uymayı garanti etme, kamu kaynağının dağıtımının doğruluğunu tespit etme ve gereksiz harcama alanlarına dikkat çekmektir.

FRANSA

Fransız Anayasası'nın 1. maddesinde, cumhuriyetin bölünmezliği ilkesi yer almaktadır. Bu ilkeye göre, parlamento ya da yürütme gücü tarafından çıkarılan ulusal yasalara ve tüzüklere, yerel kamu yetkilileri tarafından uyulması zorunludur. Bu kapsamda yerel yönetimlerin faaliyetleri merkezi idarenin denetimindedir. Anayasa'nın 72/6. maddesinde, yerel yönetimlerin ulusal çıkarların korunmasından, idari denetimden ve yasalara saygılı olarak davranmaktan sorumlu oldukları hükme bağlanmaktadır. Söz konusu denetim, aynı zamanda anayasal bir değeri olan yerel yönetimlerin, yönetim serbestisi ilkesine de saygılı olmak zorundadır. Yerel yönetimlerin aldığı karar ancak yargı kararıyla kaldırılabilir.

Anayasanın 72/6. maddesi gereğince, valilere idari denetim görevi verilmektedir. Vali yerel yönetimlerde yapılan bir idari işlem konusunda bilgilendirilmek zorundadır. Buradaki bildirimden amaç, bu tür işlemleri merkezi idareye bildirmektir. Vali işlemin eğer hukuka aykırı olduğunu düşünüyorsa, kendisine işlemin bildirildiğinden itibaren 2 ay içerisinde idari yargıya dava açmak suretiyle, söz konusu idari işlemin hukuka uygunluk denetiminden geçirilmesini sağlayabilir. Ancak vali yargıya başvurmadan önce, hukuka uygun olmadığını düşündüğü idari işlemi yapan yerel yönetime başvurarak kararı bozmalarını ya da hukuka uygun hale getirmelerini isteyebilir.

ALMANYA

Almanya'da yerel yönetimlerde yapılan denetimin amacı yerel yönetimlerin eylem ve işlemlerinde hukuka uygunluğu sağlamaktır. Yerel yönetimler eyalet yönetimlerinin denetimi altındadır. Nüfusu 20 binin altında olan belediyelerin denetimi ilçe yöneticileridir. Bunun üzerindeki nüfusa sahip belediyelerde illerdir. Berlin gibi serbest kentlerde bulunan ilçelerin denetimi kent idaresince yapılır. Denetim birimleri eyalet başbakanı, ilçe yöneticisi (kaymakam) ve eyalet içişleri bakanıdır. Denetim hukukilik ile sınırlıdır. Diğer taraftan, devlet tarafından verilen görevlerde denetim hem kanunilik hem de yerindelik denetimidir.

2.2.4. Uluslararası Yükümlülükler

2.3.4.1. Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi ve Yerel Yönetimler

Yerel hizmetlerin verimli ve etkin bir şekilde halka sunumu Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi tarafından da önemle üzerinde durulan bir konudur. Avrupa Birliği ülkeleri birbirinden farklı yerel yönetim geleneklerine sahip olsalar da birlik içerisinde yerel yönetimler için demokratik ve katılımcı bir yönetimin desteklenmesi amacıyla ülkeler için birlik sınırları içerisinde ortak bir yönetim kavramı oluşturulmaktadır. AB tarafından 2001 yılında yayımlanan Beyaz Kitap'ta benimsenen "İyi Yönetişim" ilkesine göre yerel yönetimlerin çalışmaları vatandaşların denetimine açık olmalı ve kamu hizmetleri etkin, erişilebilir, izlenebilir ve katılımcı bir şekilde sunulmalıdır.

AB müktesebatında yerel yönetimlere yönelik ve yerel yönetimlerin uygulamasından sorumlu olduğu yasal düzenlemeler ise şu başlıklar altında ele alınmaktadır: 1.Çevre Hukuku, 2.Tüketicinin Korunması, 3.Ulaşım, 4.Güvenlik ve Adli İşbirliği, 5.Enerji Yönetimi, 6.Rekabet Hukuku, 7.Ayrımcılığın Önlenmesi ve Serbest Dolaşım, 8.Sosyal Politika, 9.Kamu İhaleleri, 10.Devlet Yardımları, 11.Yerel Vergiler, 12.Yerel Seçimler.

7 Şubat 1992'de imzalanan Maastricht Antlaşması'yla Avrupa topluluklarına yeni boyutlar kazandırılmıştır. Maastricht Anlaşması ile yerellik (subsidiarity) ilkesi AB'nin gelişmesi ve varlığını sürdürebilmesi için temel ilke olarak kabul edilmiştir. Danışma organı işlevi gören Bölgeler Komitesi'nin kurulmasıyla Avrupa'nın bütünleşmesinde yerel ve bölgesel yönetimlerin işlevi ayrı bir önem kazanmıştır. Yerellik, kamu hizmetlerinin tercihen halka en yakın alt birimlerce sunulması gerekliliği, daha üst yönetimlerin ise hizmetlerin sunumunun alt birimler tarafından yerine getirilmesinin mümkün olmadığı zaman olaya müdahil olmasını ifade eder.

AB'nin Türkiye'ye ilişkin yıllık ilerleme raporları yerel yönetimlerin performansının değerlendirilmesi üzerine de odaklanmaktadır. Yerel yönetimlerin AB sürecinde kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi için çeşitli projeler gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Konseyinin yerel ve bölgesel yönetimleri temsil eden Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi konseyin temel organlarından biridir. Kongre'nin, üye ülkelerde yerel ve bölgesel yönetimi iyileştirmek ve Avrupa'daki bölgelerarası ve sınır bölgeleri arasındaki işbirliğini geliştirmek gibi rolleri bulunmaktadır. Kongre, yerel ve bölgesel yönetimlerle ilgili

politikaların çerçevesini belirleyerek sözleşmeler hazırlamakta ve bunların uygulanmasını sağlamaktadır.

Tablo 10. Avrupa Konseyinin Yerel Yönetimler Alanındaki Anlaşmaları

	Yürürlüğe Girme Tarihi	Türkiye imzaladı mı?	Açıklamalar
Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı	01/09/1988	Evet 21/11/1988	<ul style="list-style-type: none"> • Şart, kamu sorumluluklarının tercihen vatandaşlara en yakın makamlar tarafından yerine getirilmesi gerektiğini, daha üst yönetim seviyelerinin yalnızca koordinasyon amacıyla veya görevlerin yerine getirilmesinin daha alt düzeylerde mümkün olmadığı veya daha az verimli olduğu hallerde düşünülmesi gerektiğini kabul etmektedir. • En başta Türkiye şartın bazı maddelerine çekince koysa da kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında yerel yönetimlerle ilgili olarak 2003 yılından itibaren çıkarılan yeni mevzuat, Şart'ta yer alan temel ilkeler ve standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve bu şekilde Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatının Şart'a uyumu büyük ölçüde sağlanmıştır.

Yerel Yönetimlerin Faaliyetlerine Katılma Hakkına İlişkin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ek Protokolü	¹	Hayır	Protokol, bir yerel yönetimin işlerine katılma hakkını uluslararası yasal güvence altına almak suretiyle, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na yeni bir boyut getirmektedir. Bir yerel yönetimin işlerine katılma hakkı, yerel yönetimin yetki ve sorumluluklarını kullanmayı belirlemeye veya etkilemeye çalışma hakkını ifade eder. Bu protokolün taraflarının, bu hakkın kullanılmasını ve yürürlüğe konulmasını kolaylaştıracak hukuki ve diğer yasal tedbirleri alması gerekmektedir.
Yabancıların Yerel Düzeyde Kamu Hayatına Katılma Sözleşmesi	01/05/1997	Hayır	Sözleşmenin amacı, temel insan haklarına dayalı olarak, ekonomik ve sosyal gelişmeyi de göz önünde bulundurarak, yabancıların, yerel düzeydeki vatandaşlarının sahip olduğu haklara sahip olmalarını ve bu yolla yabancıların yerel topluluklarla bütünleşmesini sağlamaktır.
Avrupa Yerel Topluluklar Veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi	22/12/1981	Evet 04/02/1998	Sözleşme; ulusal sınır bölgelerinin her iki tarafındaki belediye ve bölge yönetimleri arasında işbirliğini öngören ve sınırlarda bölgesel planlama, ekonomik kalkınma ve çevre korunması gibi model düzenlemeleri içeren Sözleşme, Avrupa yapılanması sürecinde, sınır ötesi bölgelerde hayati bir rol oynayacak yeni bir yapının temel taşı olarak tasarlanmıştır.

¹ Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na taraf olan Devletlerin imzasına açılan Ek Protokol, yürürlüğe girebilmesi için asgari 8 devletin onaylaması koşulu henüz gerçekleşmemiş olduğundan resmen yürürlükte değildir.

Yerel Topluluklar Veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliğine Dair Avrupa Çerçeve Sözleşmesine Ek Protokol	01/12/1998	Hayır	Protokol, belirli koşullar altında, yerel toplulukların sınır ötesi işbirliği anlaşmaları yapma hakkını, bir sınır ötesi işbirliği anlaşması dahilinde yapılan işlem ve alınan kararların ulusal hukukta geçerliliğini ve böyle bir anlaşma kapsamında kurulan her türlü işbirliği kurumunun tüzel kişiliğini açıkça tanımak suretiyle Çerçeve Sözleşmeyi güçlendirmeyi amaçlamaktadır.
Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliğine Dair Avrupa Çerçeve Sözleşmesi 2 Nolu Protokolü	01/02/2001	Hayır	Protokol, hizmetleri daha etkin sunabilmek için arttan bir biçimde sadece ülkelerin birbirine komşu yönetimleri arasında değil sınır komşusu olmayan ancak ortak çıkarları bulunan yönetimler arasında da işbirlikleri yapıldığı göz önünde bulundurularak Sözleşme' yi ve Ek Protokol'ü tamamlamak üzere hazırlanmıştır.
Avrupa Yerel Topluluklar Veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi'ne Ek Avrupa Bölgesel İşbirliği Gruplarına İlişkin 3 Sayılı Protokol	²	Hayır	Protokol, "Avrupa Bölgesel İşbirliği Grupları' nın yasal statüsü, kuruluşu ve işleyişine ilişkin hükümleri ortaya koymaktadır.

² Sadece Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi' ne taraf olan Devletler için imzaya açılan 3 nolu Ek Protokol, yürürlüğe girebilmesi için asgari 4 devletin onaylaması koşulu henüz gerçekleşmemiş olduğundan resmen yürürlükte değildir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi	01/03/2004	Evet 20/10/2000	Sözleşmenin genel amacı, peyzajın korunması, yönetimi, planlamasını geliştirmek ve bu konularda Avrupa'da işbirliğini oluşturmaktır.
Avrupa Kentsel Şartı 1	1992	³	Avrupa Kentsel Şartı-1; şiddetten, her tür kirlilikten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma; yaşadığı kent çevresini demokratik koşullarda kontrol edebilme; insanca konut edinme, sağlık ve kültür hizmetlerinden yararlanma ile dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli haklarının olduğu inancını esas kabul etmektedir. Ayrıca söz konusu hakların yaş, cinsiyet, ırk ve inanç ayrımı yapmadan tüm insanlara eşit koşullarda tanınmasını savunur.
Avrupa Kentsel Şartı 2	27-29 Mayıs 2008		Avrupa Konseyi, Avrupa Kentsel Şartı 2'yi kabul ederek, kentlerin ve kasabaların kentsel toplumların günümüzdeki sorunları ile baş edebilmesini olanaklı kılacak bir dizi ortak ilke ve kavram oluşturmayı ve kentsel kalkınmanın temel aktörleri ve Avrupa'nın kent halkları için, yeni bir kentsel yaşam şeklinin çerçevesini çizmeyi, diğer bir deyişle, yeni bir ortak yaşam tarzı ve kent yaşamına yeni bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır.

³ Şart hükümetlerin değil yerel yönetimlerin imzasına açılmıştır. Türkiye'de anlaşmayı imzalayan bir yerel yönetim birimi henüz bulunmamaktadır.

Avrupa Konseyi Yerel Ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Tüzüğü	19/01/2011	4	<p>Kongrenin amaçları Kongre Tüzüğünde şu şekilde ifade edilmiştir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yerel ve bölgesel yönetimlerin, Avrupa’da birlik sağlama idealinin uygulanmasına katılmasını ve Avrupa Konseyi’nin çalışmalarında temsil edilmesini ve bu çalışmalara aktif olarak dâhil olmasını sağlamak, • Yerel ve bölgesel demokrasinin yaygınlaştırılmasına yönelik teklifleri Bakanlar Komitesi’ne sunmak, • Yerel ve bölgesel yönetimler arasında işbirliğini desteklemek, • Avrupa Konseyi’nin genel dış ilişkiler politikasının parçası olarak, uluslararası kuruluşlar ile irtibatı kendi sorumlulukları dâhilinde sürdürmek, • Bir yanda ulusal, demokratik yerel ve bölgesel yönetimler ile öte yanda Avrupa Konseyi’nin üye devletlerinin yerel ve bölgesel yönetimlerini temsil eden Avrupa kuruluşları ile ve özellikle Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi ile yakın işbirliği içinde çalışmak.
Yerel Ve Bölgesel Yönetimler Kongresi- Kongre Ve Alt Meclislerinin Usul Kuralları	27/10/2010		

Kaynak: MİGM

⁴ Yerel Yönetimler Meclisi ve Bölgesel Yönetimler Meclisi’nden oluşan kongreye Türkiye’den hem bölgesel hem de yerel meclis üyeleri katılmıştır.

2.2.4.2. Birleşmiş Milletler ve Yerel Yönetimler

Sendai Afet Anlaşması, Habitat Yeni Kentsel Gündem, Paris İklim Anlaşması ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Birleşmiş Milletlerin kentleşme politikaları ve yerel yönetim alanında önemli gündem maddeleridir.

Yerel yönetimlere 2015 sonrası uluslararası kalkınma gündemlerinde belirlenen sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda “Sürdürülebilir Kalkınma ve Kentsel Gelişme Politikaları ve Uygulama Çerçevesinin” hazırlanması ve uygulanmasında merkezi idareler kadar önemli görevler düşmektedir. Yerel düzeyde yaşam kalitesini yükseltmek için hizmet standartlarının belirlenmesi ve izlenmesinde merkezi ve yerel idarelerin koordinasyon işbirliği, iletişim ve ortaklıklar kurması, yeni kurumsal ve yasal kapasiteler geliştirmesi gerekmektedir. Böylece ulusal sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik büyüme hedefleri ile entegre olmuş bir kentsel gelişme sağlanacak, kentleşmenin doğal çevre, konut, yaşam kalitesi, ulaşım, kırsal yaşam gibi bir çok alan üzerinde yarattığı baskı ve yol açtığı bilinen sorunlara çözüm üretebilecek kalkınma ve büyüme hedeflerine ulaşılması desteklenecektir. Bu stratejik yaklaşımın karşılaştırılabilir, izlenebilir, ölçülebilir ve sürdürülebilir olması gerekmektedir. Bu kapsamda Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Yeni Kentsel Gündem ile izleme ve raporlama konusunda uluslararası karşılaştırılabilir veri ve gösterge setlerinin hazırlanması, toplanması ve hesaplanması konusunda merkezi yönetim ile yerel yönetimlere görevler verilmektedir.

2.2.4.2.1. BM-Habitat I-II-III

Habitat konferansları 1976'dan itibaren 20 yıllık dönemlerle tüm dünyada kentsel gelişme gündemini belirlemektedir. BM-Habitat; su, enerji ve sağlık önlemleri gibi temel hizmetlere ve istihdama evrensel erişim ile yeterli konut ve altyapıya sahip iyi planlanmış, iyi idare edilen verimli kentler ve diğer insan yerleşimlerini öngören Birleşmiş Milletler Programıdır. İlk Konferans 1976 Yılında Kanada'nın Vancouver şehrinde “Kent Zirvesi” başlığı altında gerçekleştirilmiştir. Konferans sonucunda barınma ve kentleşmenin ortak değerlendirilmesi gereken global sorunlar olduğu fark edilmiş ve BM insan yerleşmeleri merkezi kurulmuştur. İstanbul 1996 yılında Habitat II Konferansına ev sahipliği yaparak, “Yaşanabilir Kentler” kavramı ile konferansın sürdürülebilirlik çerçevesine önemli bir katkı sağlamıştır. Kentlerin küresel büyümenin temeli olduğu, yerel yönetimlerin rolünün

güçlendirilmesi gerektiği ve katılımın gücünün fark edilmesi bu konferansın temel çıktıları olarak kabul edilmektedir. Bu yönde Bin Yıl (Millenium Development Goals) hedeflerinin belirlenmesinde Habitat II İstanbul Deklarasyonunun katkısı büyüktür.

Konferansların 3'ü 2016 yılında Ekvador'un başkenti Quito'da gerçekleştirilmiştir. Konferansta, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ulusal düzeyde ekonomik kalkınmanın itici gücü olarak benimsenmiş ve bu kapsamda “Yeni Kentsel Gündem” taahhütleri ile İklim ve afete karşı dirençli kent, sosyal uyum ve sosyal içerme kapsamlı kentleşme politikaları ve uygulamaları, yeni teknolojilerin yardımı ile akıllı kent yönetimleri ve iyi yönetim konuları stratejik hedefler olarak belirlenmiştir. Kentlerin ve yerleşmelerin planlanma, tasarım, finansman, imar, idare ve yönetim şekillerini yeniden ele alarak, yoksulluğun ve açlığın tüm biçim ve boyutlarına son vermeye; eşitsizlikleri azaltmaya; sürekli, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik etmeye; sürdürülebilir kalkınmaya, insan sağlığı ve refahının iyileştirilmesine; afetlere ve iklim değişikliğine karşı direncinin artırılmasına ve çevrenin korunmasına yardımcı olmak amacıyla bir yol haritası benimsenmiştir.

2.2.4.2.2. Paris Anlaşması

Paris Anlaşması, 12 Aralık 2015'te 21. BM İklim Değişikliği Taraflar Konferansı'nda, iklim değişikliği ile mücadele etmek ve sürdürülebilir düşük karbonlu bir gelecek için gerekli olan eylemleri ve yatırımları hızlandırmak ve yoğunlaştırmak için imzalanmıştır.

Paris Anlaşması aynı amaca yönelik olarak imzalanmış Kyoto Protokolünden farklı bir iklim rejimini benimsemiş klasik bir çevre anlaşmasından ziyade daha esnek kuralları içermektedir. Anlaşmanın yalnızca emisyon azaltım hedefine değil aynı zamanda insan hakları, göç, yerel yönetimler, kentler, özel sektör, uyum, finans, okyanuslar gibi farklı alanlara da yönelik bir stratejisi vardır. Enerji politikalarının önemli paydaşlarından biri olarak yerel yönetimlerin de Paris Anlaşması çerçevesinde BMİDÇS' de sunulan ulusal taahhüt hedefleriyle uyumlu bir politika uygulamaları gerekmektedir. Bu çerçevede yerel yönetimler kendi alanlarında emisyon azaltımına yönelik projeler yapabilirler.

2.2.4.2.3. Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi

2015-2030 dönemlerini kapsayan ve afet risk yönetiminde özellikle de afet riskinin anlaşılması için ulusal ve uluslararası işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi amacıyla yol

gösterici bir özelliğe sahip olan “Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi”, 14-18 Mart 2015 tarihinde Japonya’nın Sendai kentinde düzenlenen BM Afet Risklerinin Azaltılması 3. Dünya Konferansı’nda kabul edilmiştir. Bu çerçeve önümüzdeki 15 yıl için sadece afet kayıplarının değil aynı zamanda afet risklerinin de azaltılması üzerine odaklanmıştır. Bu sonuca ulaşmak için yeni ortaya çıkabilecek risklerin önlenmesini, mevcut risklerin azaltılmasını ve afetlere karşı dirençliliğin artırılmasını hedeflemektedir. Bu amaçla çerçevenin beklenen sonuca ulaşması yönündeki küresel ilerlemenin değerlendirilmesini desteklemek için yedi küresel hedef belirlenmiştir. Bu hedefler;

1. 2005-2015 dönemine kıyasla 2020-2030 döneminde ortalama her 100.000 küresel ölüm oranını daha aza indirmeyi amaçlayarak 2030’a kadar küresel afet ölümlerinin azaltılması;
2. 2005-2015 dönemine kıyasla 2020-2030 döneminde ortalama 100.000 olan küresel rakamı daha aza indirmeyi amaçlayarak 2030’ a kadar küresel olarak etkilenen insan sayısının azaltılması;
3. 2030’da küresel gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) ile ilişkili olarak doğrudan afet ekonomik kayıplarının azaltılması;
4. Kritik altyapıya ve temel hizmetlerin kesintiye uğramasına, hatta sağlık ve eğitim tesislerine verilen afet hasarını, 2030 yılına kadar dayanıklılığını geliştirerek de önemli ölçüde azaltılması;
5. Ulusal ve yerel afet riskini azaltma stratejileri uygulanan ülkelerin sayısını 2020’ ye kadar önemli ölçüde artırılması;
6. Bu çerçevenin 2030 yılına kadar uygulanabilmesi amacıyla yeterli ve sürdürülebilir destek yoluyla gelişmekte olan ülkelerin ulusal eylemlerini tamamlayabilmeleri için uluslararası işbirliğinin büyük ölçüde artırılması;
7. 2030 yılına kadar insanların çok tehlikeli erken uyarı sistemlerine ve afet riski bilgi ve değerlendirmelerine erişilebilirliklerinin artırılması.

2.2.4.2.4. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio de Jenerio’ da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında kabul edilen Gündem 21 küresel, ulusal ve yerel olarak alınması gereken kapsamlı bir eylem planıdır.

Gündem 21 içerisinde, “sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıklar oluşturulması” konusuna verilen önem ve öncelik doğrultusunda, Gündem 21’in 28. Bölümü, “Gündem 21’in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri” başlığını taşımaktadır. Ayrıca Gündem 21’de ele alınan sorunların ve çözümlerin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, belirleyici bir etken olacaktır. “Yerel Gündem 21” kavramının geçtiği bölümde, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve tüm diğer ilgililerin, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek kentleri için “21. yüzyılın yerel gündemini” oluşturmaları karara bağlanmaktadır. Genel olarak YG21 uygulamaları, her kentin kendine özgü şartlarının, değerlerinin ve önceliklerinin sergilendiği, farklı yapılar ve yöntemlerle yürütülmektedir.

Türkiye’deki Yerel Gündem 21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı’nın (IULA-EMME) koordinatörlüğünde yürütülen “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi” ile hayata geçmiştir. 9 kentte başlayan proje birinci yılın sonunda 23 kentte uygulanmaya başlanmıştır. Yerel yönetimlerin sayısının 50’yi geçmesiyle Yerel Gündem 21 uygulamaları “proje” çerçevesinden çıkarılarak, uzun dönemli bir programa dönüştürülmüştür. Yerel Gündem 21 süreciyle başlayan Kent Konseyleri, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile birlikte yasal statüye kavuşmuş ve Türkiye ölçeğinde uygulama olanağına kavuşmuştur. Yapıları ve çalışma yöntemleri bir kentten diğerine farklılık göstermekle birlikte, Kent Konseyleri’ nin genel olarak işlevi kentteki tüm “paydaşları” bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan bir “ortak akıl” oluşturulmasını sağlamaktır.

2.2.4.2.5. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Yerel Yönetimler

20. yüzyıl sonlarına doğru dünya gündemine giren ve bugünkü ve gelecekteki nesillerin kalkınmanın getirdiği fırsatlardan hakkaniyetli bir şekilde yararlanmasının sağlayan sürdürülebilir kalkınma sosyal yapı, ekonomi ve çevre etkileşimini bütüncül bir şekilde ele almaktadır.

Rio Konferansının 20. yılında düzenlenen “Rio+20 Yeryüzü Zirvesi” sürdürülebilir kalkınma anlayışının gelişmesinde atılan önemli adımlardan biridir.

Birleşmiş Milletler’in üye ülkeleri 25-27 Eylül 2015 tarihinde yapılan “Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi”nde, 2030 yılına kadar yoksulluk, eğitim, sağlık, ekonomik büyüme, enerji, sürdürülebilir tüketim ve üretim, sanayi, iklim değişikliği ile ilgili konuları içeren “17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini” kabul etmiştir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde yer alan kalkınma politikaları ve hedeflerine ulaşmak için kent yönetimlerine merkezi hükümetler kadar sorumluluklar verilmektedir. Sadece büyük altyapı yatırımlarının değil aynı zamanda yerel yönetimler ve sundukları hizmetin kalitesinin de yaşam kalitesini belirlediği ve sürdürülebilir kalkınmaya hizmet ettiği belirtilmiştir.

Bu kapsamda 2030 hedeflerinin yerelleştirilmesi doğrudan yerel yönetimler ile merkezi hükümetin işbirliği ve koordinasyon içinde çalışmasını gerektirmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 11’in (Sürdürülebilir Kentleşme Hedefi) odağında özellikle yerel yönetimler bulunmaktadır. Diğer taraftan Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin tamamı doğrudan ya da dolaylı olarak yerel yönetimler ile ilişkilidir. Aşağıda 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi bu ilişki temelinde özetlenmiştir.

Hedef 1. Yoksulluğa Son (her türlü yoksulluğu her yerde bitirmek)

Yerel yönetimlerin yoksullukla mücadele politikaları kapsamına gıda ve para yardımı yapılması, meslek edindirme kurslarının açılması, kadın ve çocuklar için sığınma evlerinin açılması girmektedir. Ayrıca sosyal belediyeçilik hizmetleri kapsamında ifade edilen kimsesizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarının karşılanması, çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, huzurevleri açmak her türlü yoksulluğu her yerde bitirmek

amacına yöneliktir. Bu kapsamda özellikle dezavantajlı kesimlere yönelik olarak 5393 sayılı Belediye Kanununda “belediye;...yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.” denilmektedir. Yine 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda, “il özel idareleri... sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları açılması... görevli ve yetkilidir.” 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda büyükşehir belediyelerinin giderleri arasında “dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar” da sayılmıştır.

Hedef 2: Açlığın Yok Edilmesi (*açlığı bitirmek, gıda güvenliği ve iyi beslenmeyi sağlamak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek*)

Türkiye’ de açlığın yok edilmesine ilişkin çalışmalar yoksullukla mücadele çalışmaları içerisinde sürdürülmektedir. Ülkemizde açlığı ve yetersiz beslenmeyi önlemek için sosyal politikaların uygulayıcısı olan yerel yönetimler muhtaçlara gıda yardımı yapmanın yanı sıra aş evlerinin açılmasını da sağlamaktadır.

6360 sayılı kanunla idari yapısı değişen illerin arazi varlığı içindeki tarımsal üretim alanları büyükşehir belediyelerinin yetki alanı içerisinde kalmaktadır. Dolayısıyla büyükşehirlerde tarım alanlarının korunması yönündeki tedbirlerin daha etkili bir şekilde alınması gerektiği görüşü ortaya çıkmaktadır. Buna istinaden 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda belirtildiği üzere “sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak...” büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Aynı şekilde büyükşehir ve ilçe belediyelerinin tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabileceği de ifade edilmiştir.

Hedef 3: Sağlık ve Refah (*herkes için her yaşta sağlıklı bir yaşam sağlamak ve esenliği desteklemek*)

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesinde belediyenin sağlıkla ilgili görevlerine de yer verilmiştir. Belediyenin temizlik, katı atık, acil yardım, kurtarma ve ambulans hizmetlerini yapmak veya yaptırmak görevleri bulunmaktadır. Ayrıca aynı maddenin b bendinde belediyelerin, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla, sağlıkla ilgili her türlü tesisi

açabileceği ve işletebileceği de belirtilmiştir. Yine sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek büyükşehir belediyeleri tarafından yerine getirilen hizmetler arasında sayılmıştır. Bu amaçla yerel yönetimler içme suyunun ve yiyeceklerin denetlenmesi, hava ve su kirliliği gibi hastalık riski taşıyan çevre sorunlarının çözümü, atıkların denetimi ve yönetimi gibi hizmetleri yürütmektedirler. Halk sağlığını korumaya yönelik yerel yönetim hizmetleri genellikle koruyucu sağlık hizmetleri şeklinde sürdürülmektedir. Yerel yönetimler sosyal belediyecilik hizmetleri kapsamında sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri ile hizmet vermektedirler.

Hedef 4: Kaliteli Eğitim (*herkes için kapsayıcı ve adil bir nitelikli eğitimi sağlamak ve yaşam boyu öğrenim fırsatlarını özendirme*)

5393 sayılı Belediye Kanununda belediyeler “devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapmak veya yaptırmak; her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılamak” la görevlendirilmiştir. 687 sayılı KHK ile il millî eğitim müdürlükleri ile belediyeler arasında yapılan ve Bakanlıkça onaylanan ortak işbirliği protokolleri çerçevesinde belediyeler ilk, orta, lise öğrencilerine hem derslerine katkı hem de sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımlarını sağlayacak kurslar açabilecektir.

Hedef 5: Cinsiyet Eşitliği (*toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadın ve kız çocuklarını güçlendirmek*)

Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler. Ağustos 2016 itibarıyla, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı 101, yerel yönetimlere bağlı 32, sivil toplum örgütlerine bağlı 4, toplamda 137 kadın sığınma evi faaliyetlerine devam etmektedir. Ayrıca yerel yönetimler tarafından kadın, aile yaşam merkezleri, hanımlar lokali, meslek ve sanat kursları ile aile danışma merkezleri gibi hizmetler de sunulmaktadır.

Ülkemizde kadınların toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak üzere kent konseyleri içinde yer alan 40 civarında kadın meclisi bulunmaktadır.

Hedef 6: Sağlıklı Suya Erişim (*herkes için su ve atık su hizmetlerinin erişilebilirliğini ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak*)

Su ve atık su hizmetlerine erişilebilirliği ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak günümüzde yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Bu amaçla 5393 sayılı kanuna göre belediyeler; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek; kaynak sularını işletmek veya işletletmek yetkilerine sahiplerdir. İl özel idareleri sağlıklı suya erişime ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında yapmakla görevli ve yetkilidir. Yine bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon gibi hizmetlere ilişkin yatırımları kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler. Aynı şekilde büyükşehir belediyeleri; su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak ile görevlidirler.

İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun 2016 yılı itibarıyla Türkiye nüfusu içindeki payı %92,2, toplam belediye nüfusu içindeki payı ise %98,2 olarak tespit edilmiştir.

Hedef 7: Erişilebilir Temiz Enerji (*herkesin uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişiminin güvence altına alınması*)

Türkiye’de birçok il ve ilçe belediyesine rüzgar, güneş ve jeotermal enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürme konusunda projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu’nun teşkilatlandığı 42 il içinde nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim tesisinin kurulmasına İller Bankası tarafından öncülük edilmiştir. Ayrıca bazı belediyelerde katı atıkları elektrik enerjisine dönüştüren uygulamalar yapılmaktadır. Bu bağlamda Malatya Büyükşehir Belediyesi, Orduzu bölgesinde bulunan Çöp Gaz Elektrik Santrali’nde 2014 yılından beri elektrik üretmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi-Atık Yönetimi Müdürlüğü’ne bağlı Hasdal, Kemirburgaz-Odayeri ve Şile-Kömürcüoda’da depo gazından elektrik üretim tesisi kurulmuştur. Samsun Büyükşehir Belediyesi, Yukarı Avdan Katı Atık Düzenli Depolama Sahası’nda kurdurduğu enerji çevrim santralinde metan gazından elektrik ürettirip satarak kent ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

Hedef 8: İstihdam ve Ekonomik Büyüme (*kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi*)

Hedefin gerçekleştirilmesi amacıyla belediye meclisleri ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek” ile görevlendirilmişlerdir.

Hedef 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı (*dayanıklı altyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi*)

Yerel yönetimlerde sanayinin geliştirilmesi amacıyla dönük olarak belediyelerin “düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisi” bulunmaktadır. Yine belediyeler; toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmek haklarına sahiptir.

Büyükşehirler içindeki ulaşım ve alt yapı hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla Ulaşım Koordinasyon Merkezleri ve Alt Yapı Koordinasyon Merkezleri kurulmuştur.

Büyükşehir belediyeleri sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmek yetkilerine de sahiptir.

Hedef 10: Eşitsizliklerin Azaltılması (*ülkelerin içinde ve arasındaki eşitsizlikleri azaltmak*)

Yerel yönetimler; eşitsizliğe en çok uğrayan dar gelirliler, yoksullar, kimsesizler ile engellilere, kadın ve çocuklara sosyal hizmet ve yardımlar sunmak konusunda temel aktörlerdir. Bu kapsamda yerel yönetimler çeşitli hizmetleri yürütmekte ve sosyal yardımlarda bulunmaktadır.

Hedef 11: Sürdürülebilir Kentler ve Topluluklar (*kentleri ve yerleşim yerlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirmek*)

Belediyeler düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre

korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Hedef 12: Bilinçli Üretim ve Tüketim (*sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarını benimsemek*)

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2016 yılı verilerine göre belediyelerde 31,5 milyon ton atık toplanmış olup tüm belediyelere uygulanan ankete göre 1.397 belediyenin 1.390'ında atık hizmeti verilmektedir. Son yıllarda geri dönüşüm ve geri kazanım faaliyetleri hız kazanmıştır. Türkiye' de toplam kapasitesi 424 bin ton/yıl olan 7 kompost tesisinde 140 bin ton atık işlem görmüş olup 20 bin ton kompost üretilmiştir. Ayrıca 35 lisanslı tesiste 739 bin ton atık yakılarak enerji geri kazanımı gerçekleştirilmiştir. Lisanslı diğer 1.516 atık geri kazanım tesisinde ise toplam 32 milyon ton metal, plastik, kağıt, mineral vb. atık geri kazanılmıştır.

Hedef 13: İklim Değişikliğiyle Mücadele (*iklim değişikliği ve etkileri ile mücadele etmek için acil olarak harekete geçmek*).

Bu hedefe yönelik olarak Avrupa Birliği Belediye Başkanlar Sözleşmesi, 5.300'den fazla kent yönetiminin taraf olduğu en geniş tabanlı yerel yönetimler anlaşması olarak ifade edilebilir. 20-20-20 planı olarak da bilinen bu program Avrupa Birliği çapında sera gazı salımlarını 2020 yılına kadar % 20 azaltmayı, % 20 enerji tasarrufu gerçekleştirmeyi ve yenilenebilir enerji payını % 20'ye çıkarmayı ve taşıt tüketimlerinde % 10 biyo-yakıt payını hedeflemektedir. Türkiye' de Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bu konuda ilk harekete geçen yerel yönetim olmuştur. Büyükşehir belediyesi iklim değişikliğine yönelik İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlamıştır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, iklim değişikliğine yol açan etkileri ve risklerini tespit etmek, bunlara yönelik çözüm geliştirmek ve sera gazı emisyonunu azaltmaya yönelik olarak 2016-2023 dönemi için öncelikli eylemleri belirleyerek daha sürdürülebilir bir bölgesel ekonomi geliştirmek üzere bu İklim Değişimi Eylem Planı'nı

geliştirmiştir. Avrupa Birliği Belediye Başkanlar Sözleşmesi' ne imza atan ve Sürdürülebilir Enerji Eylem Planları'nı hazırlamış olan diğer kentler; Eskişehir-Tepebaşı, İzmir-Karşıyaka, İzmir-Bornova, İzmir-Seferihisar, İstanbul-Kadıköy ve Antalya'dır.

Hedef 14: Sudaki Yaşam (*sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak*)

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, deniz ve kıyı eko-sistemlerini sürdürülebilir biçimde yönetmeyi, kirlenmeden korumayı ve ayrıca okyanus asitlenmesinin etkilerini ele almayı hedeflemektedir.

Hedef 15: Karadaki Yaşam (*karasal ekosistemleri korumak, yenilemek ve sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek*)

Ülkemizde çevrenin korunması ve çevre sağlığının sağlanması; park, bahçe ve yeşil alanların korunması; ağaçlandırma çalışmalarının yapılması belediyelerin sorumluluk alanlarına girmektedir.

Hedef 16: Sulh ve Adalet (*herkesin adalete erişimini sağlamak ve her seviyede etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar kurulması*)

Yerel yönetimler demokrasi ilkelerinin uygulanabileceği temel yönetim birimleridir. Dolayısıyla demokratik değerlerin gelişmesi ile yerel yönetimlerin kamu hizmetlerindeki rolü daha da önemli hale gelmektedir. Halkın yönetime katılmaları bağlamında yerel yönetimler önemli fırsat ve mekanizmalara sahiptir. Bu nedenle yerel yönetimlerde her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

Hedef 17: Uygulama Araçları (*uygulama araçlarını kuvvetlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel işbirliğine canlılık kazandırmak*)

Uygulama araçlarını kuvvetlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel işbirliğine canlılık kazandırmak hedefi, hem gelişmekte olan hem de en az gelişmiş ülkelere sağlanan yardımların artması ve kaynak olarak çeşitlendirilmesi, bu ülkelerin sürdürülebilir ekonomik gelişimlerine destek olmak için mali sistemlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve kayıt dışı ekonomi ile mücadele edilmesi gibi farklı yaklaşımlarla kalkınmanın sürdürülebilir finansmanını sağlamaya odaklanmıştır.

2.2.5. Uluslararası Mukayeseli Olarak Türkiye İçin Temel Göstergeler

Günümüzde şehirlerin önemi ve dolayısıyla yerel yönetimlerin etkinliği günden güne artmaktadır. Küreselleşmenin etkisiyle başlayan süreçte vatandaş için hizmet ve çözüm üreten yerel yönetimler arasında hizmet kalitesini artırmak amacıyla iyi uygulamaları görmek ve karşılaştırma yapmak giderek önem kazanmaktadır.

Tablo 11: Çevre İstatistikleri (2015)

	Hava Kirleticilerinin Emisyonları (Bin Ton)	Belediye Atık Miktarı (Bin Ton)	Belediye Atıklarının Geri Kazanım Oranları %
Fransa	152,80	33.399	70,39
Almanya	351,72	51.046	86,77
Birleşik Krallık	235,55	31.567	63,88
İspanya	273,53	20.151	39,77
ABD	3384,41	234.471	46,19
Türkiye	1938,94	31.283	0,63

Kaynak: OECD

Atıkların bir kaynağa dönüştürülmesi, döngüsel bir ekonominin anahtarı olarak görülmesinden dolayı özellikle Avrupa ve ABD mevzuatında belirlenen hedefler atık yönetimini iyileştirmek, geri dönüşümde yeniliği teşvik etmek, tüketici davranışlarını değiştirmek ve teşvikler oluşturmak için kilit faktörler olmuştur. Bu amaçla atık yönetimi kapsamında çıkarılan direktiflerle atıkların geri dönüşümü sağlanmaya çalışılmaktadır.

Avrupa Birliği Çevre Eylem Programları ile hava kirletici emisyonlarını azaltmaya çalışmaktadır. Son olarak 2020 ve 2030 yıllarına yönelik olarak temiz hava direktifleri geliştirilmiştir. Bu amaçla özellikle kükürt dioksit, azot dioksit, amonyak, uçucu organik bileşikler ve PM2.5 emisyonlarını büyük oranda azaltmayı hedeflemektedirler.

Yerel yönetimlerin GSYH'dan aldıkları paylar Tablo 14'te gösterilmektedir. Bu payların büyük bir bölümünü bağışlar oluşturmaktadır. Bağışların yanı sıra yerel yönetimlerin GSYH'dan aldıkları payların içeriğini sosyal katkılar, vergiler vb. oluşturmaktadır.

Tablo 12: Yerel Yönetimlerin GSYH'dan Aldıkları Paylar

	Yüzde %
Birleşik Krallık	10,5
Fransa	11,4
Almanya	7,8
İspanya	6,5
Türkiye	3,6

Kaynak: IMF

Uluslararası alanda pay dağıtım kriterlerine bakıldığında daha çeşitli ve ülkemizden ayrı sistemler olduğu görülmektedir. Örnek olarak ülkemiz ile mali ve idari olarak en karşılaştırılabilir ülke olan Fransa'da yerel yönetimlere merkezden yapılan yardımlar için nüfus, yol uzunluğu, kişi başına düşen vergi miktarı ve turistik özellik olarak dört parametre belirlenmiştir. Ülkemizde ise bu parametreler sadece nüfus ve yüz ölçümü olarak belirlenmiştir. Daha adaletli bir pay dağıtım sistemi için bunlara kırsal yol, hane halkı, nüfus yoğunluğu, dönemsel nüfus artışları, inşaat ruhsatı adedi, üniversite öğrencisi sayısı gibi kriterler eklenebilir. Pay dağıtımında nüfus ve yüzölçümü dışında herhangi bir kriterin olmayışı, belediyeler arasında kişi başına düşen pay miktarlarında önemli farklılıklara yol açabildiği gibi bu adaletsizlik aynı büyükşehir belediyesinin ilçe belediyelerinde bile görülebilmektedir. Örneğin İstanbul BŞB nin ilçelerindeki kişi başına düşen pay tutarları incelendiğinde 795 bin civarında nüfusu barındıran Esenyurt Belediyesinde kişi başı pay tutarı 2017 yılı için 201 TL iken bu tutarın, 68 bin nüfusu barındıran Çatalca Belediyesinde 258 TL olduğu görülmektedir. Pay dağıtım kriterleri çeşitlendirilerek kişi başına düşen pay tutarlarındaki farkları en aza indirmeyi amaçlayan çalışmalar yapılmalıdır.

Ülkemizde mahalli idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden (GBVG) aktarılan payların, toplam gelirleri içerisinde büyük orana sahip olduğu bilinmektedir. 2016 yılında Büyükşehir Belediyelerine GBVG'den 28.382.500 Bin TL aktarılmıştır. Bu tutarın Büyükşehir Belediyesi'nin toplam gelirleri içerisindeki oranına bakıldığında %75 civarında olduğu görülmektedir. Uluslararası karşılaştırma yapıldığında ise bu oran, Fransa'da %30 civarındadır. Pay dağıtım sistemi açısından bakıldığında uluslararası alanda ülkemiz ile diğer ülkelerin öz gelir pay oranının diğer ülkelerle karşılaştırılması zor olsa da diğer birkaç ülke için de bu bağlamda oranlara bakmakta fayda vardır.

İtalya'da merkezi yönetimin bölge yönetimlerine yaptığı transferler, hem koşula bağlı hem de koşulsuz transferler şeklinde ortaya çıkmaktadır. Olağan statülü bölge yönetimlerine yapılan koşulsuz transferler, ortak fon ve bölgesel gelişme projeleri fonu olmak üzere iki kaynaktan sağlanmaktadır. Ancak iki fon da olağan statülü bölge yönetimleri için önemli bir kaynak olmayıp bu yönetimlerin toplam gelirlerinin yalnızca %3 'ünü oluşturmaktadır.

Finlandiya'daki yerel yönetimlerin temel gelir kaynağı vergi gelirleridir. Belediye bütçe gelirlerinin yarıya yakını belediyeler tarafından tahsil edilen yerel vergi gelirlerinden oluşmaktadır. Vergi gelirlerinin yaklaşık %87,2'si belediye kazanç vergisinden, %8,5'i kurumlar vergisinden, %4,3'ü gayrimenkul vergisinden sağlanmaktadır. Finlandiya'da hem merkezi hükümet hem de yerel yönetimler gelirden vergi almaktadır. Genellikle her iki gelir vergisi de merkezi hükümete bağlı vergi idaresi tarafından toplanmakta ve yerel yönetimler için toplanan kısım daha sonra kendilerine aktarılmaktadır.

Yunanistan'da, yerel yönetimlerin gelir kaynakları ve bu kaynakların toplam gelir içindeki oranlarına bakarsak; devlet yardımlarının %54 (%16,5'i genel amaçlı, %38'i özel amaçlıdır), yerel vergi %12, hizmet bedeli alınan ücret %12, belediye girişimlerinin mülk gelirleri %18, borçlar%10 ve diğer gelirleri ise %4'tür.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşıldığı üzere uluslararası anlamda bakıldığında mahalli idareler gelirlerinin daha çok öz gelirlerden oluştuğu görülmekte iken ülkemizde bu durumun tam tersi gözlemlenmektedir. Bu oranın büyüklüğünü anlamak için ise GBVG'den aktarılan payların GSYİH'daki oranına bakmak faydalı olacaktır. Yıllar itibariyle Büyükşehir Belediyelerine aktarılan paylar sürekli artış göstermektedir. 2003 yılında aktarılan pay tutarı 1.635.029 Bin TL iken bu rakam 2016 yılında 22.532.232 Bin TL'dir. Bu rakamların GSYİH oranı ise 2003 yılı için %0,35 iken 2016 yılında %0,86 olmuştur.

Ülkemizde bu oranın düşüklüğü öz gelirlerin tahsilat tahakkuk oranlarının düşüklüğünden de kaynaklanmaktadır. Örneğin; Büyükşehir ilçe belediyelerinin en önemli gelir kaynaklarından biri olan mülkiyet üzerinden alınan vergilerde bu orana bakıldığında %40 ın altında seyrettiği görülmektedir. Bu oran 2016 yılı için %38'dir. Büyükşehir ilçe belediyelerinin tahakkuk edip tahsil edilememiş 9 milyar civarında emlak vergisi alacağı bulunmaktadır. Diğer bir örnek olarak, çevre temizlik vergisinin tahsilat tahakkuk oranı eksik tahakkuk olmasına rağmen %25 civarında olduğundan dolayı tahsilat yöntemlerinin realize edilmesini gerektirmektedir. Mahalli idarelerin gelirlerini arttırmak adına yeni vergiler

getirmek yerine öncelikle sahip oldukları gelir kalemlerinin etkin tahsiline yönelik çalışmalar yapılmamıştır. Vergi tahsilat oranları yüksek olan belediyelere teşvik amaçlı ödüllendirme yapılabilir. Örneğin; 2016 yılı için Mardin BŞB’de öz gelir/toplam gelir oranı yüzde 7 iken Ankara BŞB’de bu oran yüzde 42’dir. Öz gelir-toplam gelir ilişkisinde öz gelirin tahsilat-tahakkuk oranı en fazla olan idarelere ödüllendirme politikasının uygulanması kapsamında belediyelerin vergi toplaması teşvik edilmiş olur.

Tablo 13: Yerel Yönetimlerin GSYH ve Kamu Harcamaları Yüzdesi (2013)

	Yerel Yönetimlerin GSYH Yüzdesi	Yerel Yönetimlerin Harcamalarında Kamu Harcamaları Yüzdesi
Fransa	%20	%10-15
Almanya	%20-25	%40-50
İngiltere	%20-30	%10-15
ABD	%15-20	%40-50
İspanya	%20-25	%40-50
Türkiye	%8	%20

Kaynak: OECD

Ülkelerin sahip oldukları farklı yerel yönetim gelenekleri yerel yönetimlerin sayılarına da yansımıştır. Örneğin İngiltere’ de yerel yönetimler çok çeşitlidir ve hiyerarşik bir kademelenmeye sahip değildirler. ABD’ de ise yerel yönetim sistemleri eyaletten eyalete farklı özellikler gösterebilmektedir.

Tablo 14: Toplam Yerel Yönetim Sayıları

	Yerel Yönetim Sayıları
İngiltere	353
ABD	91.603
Fransa	36.813
Almanya	13.095
İspanya	8.179
Türkiye	21.181

3. YEREL YÖNETİMLERE YÖNELİK SORUN ALANLARI

11-12 Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu 1. Aşama toplantısında tartışılan sorunlar 11 başlık altında toplanmış olup belirlenen sorunlar aşağıda yer almaktadır.

3.1. İdarelerarası İlişkiler

A.1. Merkezi İdare – Yerel Yönetim Arasındaki İlişki:

- A.1.1. Yerel yönetimlerin İçişleri Bakanlığı dışındaki diğer bakanlıklar ve kamu kurumları ile iletişimlerinin zayıf olmasından kaynaklanan sorunlar.
- A.1.2. Yerel yönetimleri ilgilendiren mevzuatların hazırlanması sırasında ilgili idarelerin görüşünün alınmamasından kaynaklanan sorunlar.
- A.1.3. Yeni hükümet sisteminin yerel yönetimler açısından doğurması muhtemel değişikliklerden/düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar.
- A.1.4. Yerel yönetimler ile bakanlıklar arasındaki yazışmaların gecikmesinden kaynaklanan sorunlar.
- A.1.5. Yerel yönetimler ile merkezi idare arasındaki koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.
- A.1.6. Kent ölçeğinde kent yönetiminin aktörleri arasındaki koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.
- A.1.7. Yatırım maliyeti yüksek ölçek ekonomisi gerektiren yatırımlara merkezi idarenin yeterince katkı sağlamamasından kaynaklanan sorunlar.
- A.1.8. İdarelerarası görev bölüşümünün net bir şekilde yapılmamış olmasından kaynaklanan sorunlar.(sosyal yardım, gençlik spor, tarım hayvancılık, kırsal hizmetler, çevre ve atık yönetimi, sosyal politika, su, afet, planlama, kentsel dönüşüm)
- A.1.9. Kamu kurumlarının kente yapacakları hizmetlerde kent yönetimi ile yeterli işbirliği yapmamasından kaynaklanan sorunlar.

A.1.10. Yerel yönetimlerin performans ölçütlerinin eksikliğinden/yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar.

A.1.11. 2000’li yıllarda başlatılan yerelleşmenin yeniden merkezileşme eğilimlerine dönüşmesinden kaynaklanan sorunlar.

A.1.12. Tüzel kişiliği kaldırılan köylerin mülkiyetindeki malların akıbetinin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar.

A.1.13. Yerel yönetimlerin yeterli işletme sermayesine sahip olamamasından dolayı merkezi idare tarafından yapıp yerel yönetimlere devredilen fakat yerel yönetimler tarafından işletilemeyen yatırımlardan kaynaklanan sorunlar.

A.1.14. Mülki idare amirlerinin vesayet yetkisinden kaynaklanan sorunlar

A.1.15. Koordinasyon merkezlerinin (UKOME, AYKOME) işleyişinden kaynaklanan sorunlar

A.2. Yerel Yönetim – Yerel Yönetim Arasındaki İlişki:

A.2.1. Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki hukuki/idari ilişkinin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar

A.2.2. Yerel yönetim birimlerinin birbirleriyle olan ilişkilerin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar

A.2.3. Yerel yönetimler arasındaki iş birliği ve hizmet ortaklığı mekanizmalarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar.

A.2.4. Büyükşehir sınırları içerisinde uygulama imar planlarında büyükşehir ilçe belediyelerinin farklı uygulamalarından kaynaklanan sorunlar.

A.2.5. Yerel yönetimlerin yürüttüğü projelerin/iyi uygulamaların paylaşılmamasından kaynaklanan sorunlar.

A.3. Yerel Yönetim - Diğer Kuruluşlar (Üniversiteler, Kalkınma Ajansları vb.):

A.3.1. Yerel yönetimlerin kalkınma ajanslarıyla ilişkilerinden kaynaklanan sorunlar.

A.3.2. Kalkınma ajanslarının proje politikasından kaynaklanan sorunlar.

A.3.3. Üniversite-Belediye işbirliğinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar.

A.3.4. Yerel yönetimler ve diğer kuruluşlar arasında yürütülen/planlanan projelere dair ortak bir veritabanı olmamasından kaynaklanan sorunlar.

3.2. Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Belediye Yönetimi

B.1. 6360 sayılı kanunun uygulamasından kaynaklanan sorunlar

B.1.1. 6360 sayılı kanun sonrası bazı hizmetler için hizmet mesafelerinin artmasından kaynaklanan sorunlar.

B.1.2. 6360 sayılı kanunla gerçekleştirilen hizmet bölüşümünün düzenleyici etki analizi yapılmadan gerçekleştirilmiş olmasından kaynaklanan sorunlar

B.1.3. 6360 sayılı kanun sonrası ölçeğin büyütülmesinin demokratik katılım imkânını güçleştirmesinden kaynaklanan sorunlar.

B.1.4. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın yapısı ve işleyişi ile ilgili sorunlar

B.2. Küçük belediyelerin idari, mali, hukuki ve teknik kapasitesinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar.

B.3. Belediyeler arası farklılaşma ihtiyacından kaynaklanan sorunlar. (Farklı büyüklüklerdeki belediyelerin aynı mevzuata tabi olması gibi)

3.3. İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi

C.1. İl genel meclisi kararlarının kesinleşmesine ilişkin 5302 sayılı kanununun 15.maddesinin 2. ve 3. fıkrasının AYM kararıyla iptalinden sonra yeni bir düzenleme yapılmamış olmasından kaynaklanan sorunlar.

C.2. İl özel idarelerinin merkezi idarenin taşra teşkilatı gibi algılanmasından kaynaklanan sorunlar.

3.4. Kırsal Alan ve Köy Yönetimi

D.1. 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun güncellenmesi ihtiyacından kaynaklanan sorunlar.

- D.2. Köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasından kaynaklanan sorunlar. (bir yaşam biçimi olarak köy devam ederken bir idari birim olarak köyün kaldırılmasından kaynaklanan sorunlar.)
- D.3. Büyükşehir sınırları içerisindeki tüzel kişiliği kaldırılan köylerin kırsal alan olarak görülmeyip kentsel alan olarak görülmesinden kaynaklanan sorunlar
- D.4. Köy imar planlarından kaynaklanan sorunlar.
- D.5. Köy muhtarının statüsünün belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar.
- D.6. Kırsal alana hizmet sunan büyükşehir belediyelerinin kırsal alan hizmet sunum tecrübesinden yoksun olmasından kaynaklanan sorunlar.
- D.7. Kırsal alanlarda hizmet sunmakla yetkilendirilen belediyelerin bu alanlarda örgütlenememesinden kaynaklanan sorunlar.

3.5. Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması

E.1. Hizmet Alanları ve Hizmet Kalitesi :

- E.1.1. Yerel yönetimler arası hizmet standart farklılıklarından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.2. Yerel kamu hizmeti standartlarının eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.
- E.1.3. Hizmet kalitesinin ölçülememesinden kaynaklanan sorunlar.
- E.1.4. Yerel kamu hizmetlerinin sunumunda bilgi teknolojilerinin kullanıl(ma)masından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.5. Altyapı hizmeti sunan idareler arasında koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.
- E.1.6. Hizmet sunum önceliklerinin objektif kriterlere göre belirlenmemiş olmasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.7. Mahalleye dönüştürülen köylerin planlanma sorunları
- E.1.8. İmar planlarında kent estetiğinin gözetilmemesinden kaynaklanan sorunlar

- E.1.9. Plan değişikliği sonucunda nüfus yoğunluğunun arttığı bölgelerde diğer kamu hizmetleri gereklerinin planlanmamasından/hesaplanmamasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.10. Düzenleme ortalık paylarının kullanımından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.11. Sürdürülebilir kentsel gelişmeye uygun olmayan planlamalardan kaynaklanan sorunlar.
- E.1.12. İmar planlarının çok sık değiştirilmesinden kaynaklanan sorunlar.
- E.1.13. İmar planlarında yerel mimari ve yerel özgünlüklerin dikkate alınmamasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.14. Zabitanın geniş görev alanı olmasına karşın yeterli bilgi düzeyine sahip olmamasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.15. Zabitanın yeterli denetim teçhizatına sahip olmamasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.16. Zabita personelinin özlük haklarından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.17. Merkezi idare ve yerel idarelerin kamu huzuru ve kent estetiği kapsamındaki çalışmalarında ortak denetim ekiplerinin koordinasyonundan kaynaklanan sorunlar.
- E.1.18. İtfaiye personelinin özlük haklarından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.19. İtfaiye hizmetinin yatırım ve işletme maliyetlerinin yüksek olmasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.20. Belediyelerde farklı atık yönetim sistemleri bulunmasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.21. Çöplerin toplanmasıyla ilgili vergilendirmeden kaynaklanan sorunlar
- E.1.22. Atık mevzuatının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.23. Atık yönetimine dair örgütlenmeden kaynaklanan sorunlar
- E.1.24. Atık ile ilgili imtiyaz sözleşmelerinin süresinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.25. Katı atıkların kaynaktan ayrılmasının teşvik edilmemesinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.26. Kent içi trafikten kaynaklanan sorunlar

- E.1.27. Alternatif ulaşım sistemlerinin yeterince desteklenmemesinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.28. UKOME'nin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.29. Otopark alanlarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.30. Otoparka tahsis edilebilecek yeterli gayrimenkul stokuna sahip olunmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.31. Engelli vatandaşlar için gereken ulaşım altyapısının kurulamamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.32. Çevre temizliği konusunda büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki koordinasyonsuzluktan kaynaklanan sorunlar.
- E.1.33. Emisyon azaltılması hedeflerinin yerel düzeyde uygulanmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.34. Yenilenebilir enerji ve geri dönüşüm konusunda yerel yönetimlerin yetersiz yatırımlarından kaynaklanan sorunlar
- E.1.35. İklim değişikliğinin etkilerinin kentsel ölçekte ele alınmamış olmasından kaynaklı sorunlar
- E.1.36. İş yeri açma ve çalıştırma ruhsatlarında belediyeler arasında standart eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.37. Sosyal yardımlar konusunda tüm paydaşların ortak kullanabileceği bir bilgi sisteminin olmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.38. Kırılgan gruplar için yeterli sosyal içerme mekanizmaları olmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.39. Mültecilerin/sığınmacıların ihtiyaçlarının/taleplerinin karşılanmasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.40. Kırsal alanlardaki mezarlıkların yönetilmesinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.41. Afetle yetkili diğer idareler ile koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.42. Afet ile ilgili farkındalık düzeyinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar

- E.1.43. Afetle ilgili teknik ve mali kapasitenin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.44. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan sorunlar
- E.1.45. AYKOME'nin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.46. Altyapı yatırımlarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.47. Kırsal nitelikli yolların bakım ve onarımından kaynaklanan sorunlar
- E.1.48. Entegre bilgi sistemlerinin olmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.49. Tüm belediyeler için KBS ve CBS zorunluluğunun olmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.50. Teknolojik farkındalığın oluşmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.51. KBS ve CBS'ler ile ilgili tek tip şartnamenin olmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.52. İşletilemeyen, denetlenemeyen, yöre halkının beklentilerini aşan sosyal donatı alanları üretilmesinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.53. Başta sosyal yardımların dağıtımı olmak üzere yerel ölçekte uygulanan politikalarda mahalle muhtarlarının etkin bir paydaş olarak kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar.
- E.1.54. Su ve Kanalizasyon İdarelerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- E.1.55. Umumi Hıfzısıhha Kanununun Uygulanmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.1.56. Kabahatler Kanununun uygulan(a)mamasından kaynaklanan sorunlar
- E.2. Yerel Yönetimlerde Hizmet Sunum Yöntemleri
- E.2.1. 696 sayılı KHK sonrasında ortaya çıkan yeni durumdan kaynaklanan sorunlar
- E.2.2. Yerel yönetim-STK işbirliği esasına dayanan hizmet sunum yöntemlerinin etkin kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar
- E.2.3. Yerel kamu hizmetlerinin Belediye İktisadi Teşekkülleri (BİT) eliyle sunulmasından kaynaklanan sorunlar

E.2.4. Yerel kamu hizmetlerinin sunumunda kamu-özel işbirliği (KÖİ) modellerinden kaynaklanan sorunlar

E.2.5. Yerel hizmetlere gönüllü katılımın yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

3.6. Denetim ve Hesap Verebilirlik

F.1. İç Denetim:

F.1.1. 5018 sayılı kanunun denetim boyutunun uygulan(ma)masından kaynaklanan sorunlar

F.1.2. Yerel yönetimlerde iç denetçilik kurumunun yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar

F.1.3. İç denetim faaliyetinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

F.1.4. Büyükşehir belediyelerindeki teftiş kurullarının hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar

F.1.5. Stratejik planların hazırlanması, uygulanması ve izlenmemesinden kaynaklanan sorunlar

F.2. Dış Denetim:

F.2.1. Merkezi idarenin idari vesayet uygulamalarından kaynaklanan sorunlar

F.2.2. Mevzuatta yer alan ihalesiz işlemlerden kaynaklanan sorunlar

F.2.3. Dış denetimin aktörleri ve denetim sürecinden kaynaklanan sorunlar

F.2.4. Yargı kararlarının süresi içinde uygulanmamasından kaynaklanan sorunlar

F.2.5. Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki denetiminden kaynaklanan sorunlar (idari vesayetlin yerindelik denetimine dönüşmesinden kaynaklanan sorunlar)

BİT'lerin Denetimi:

F.3.1. BİT'lerin mali denetiminden kaynaklanan sorunlar

F.3.2. BİT'lerin idari denetiminden kaynaklanan sorunlar

F.3.3. BİT'lerin hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar

F.3.4. Özel mal ya da hizmet niteliğindeki mal ve hizmetlerin BİT'ler eliyle üretiliyor olmasından kaynaklanan sorunlar

F.4. Kamuoyu Denetimi:

F.4.1. Yerel yönetimlerde etkin bir şikayet yönetim sisteminin olmamasından kaynaklanan sorunlar

F.4.2. Şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının etkin çalıştırılmamasından kaynaklanan sorunlar

F.4.3. Bilgi edinme hakkı kanunu uygulanmasından, BİMER ve CİMER üzerinden yapılan şikayetlerden kaynaklı sorunlar

F.4.4. Yerel yönetim organlarının performanslarının yöre halkı tarafından denetlenmesi imkânı veren araçların yokluğundan kaynaklanan sorunlar

3.7. Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı

G.1. Gelir Yapısının Gözden Geçirilmesi:

G.1.1. Pay dağıtımında belediye ölçeğinin yeterince dikkate alınmamasından kaynaklanan sorunlar.

G.1.2. Pay dağıtımının nüfus ve alan büyüklüğü dışındaki diğer objektif kriterleri gözetmemesinden kaynaklanan sorunlar(nüfus yoğunluğu, dönemsel nüfus artışları, inşaat ruhsatı adedi, üniversite öğrencisi sayısı vs.)

G.1.3. İl özel idaresinin organik gelir kanununun olmamasından kaynaklanan sorunlar.

G.1.4. Pay oranlarının belirlenmesinde etki analizinin yapılmamış olmasından kaynaklanan sorunlar

G.1.5. Belediye gelirleri kanununun güncellenmesi ihtiyacından kaynaklanan sorunlar

G.1.6. Köy yönetimlerinin hukuki anlamda gelir kaynakları tanımlanmış olmakla birlikte fiili olarak bu kaynakların karşılığının olmamasından kaynaklanan sorunlar.

G.1.7. Yerel yönetimlerin borçlanması kaynaklanan sorunlar

G.2. Kaynak Kullanımında Etkinliğin Artırılması:

G.2.1. Yerel yönetimlerde kaynak kullanımında tasarruf sağlanamamasından kaynaklanan sorunlar

G.2.2. Vergi bilincinin gelişmemiş olmasından kaynaklanan sorunlar

G.2.3. Fon kaynaklarından sağlanan kredilerin verimli kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar

G.2.4. Yerel hizmetlerin etkinlik, etkililik ve verimliliğinin ölçül(e)memesinden kaynaklanan sorunlar

G.3. Yerel Yönetim Harcamaları:

G.3.1. Konjenktürel olarak ortaya çıkan harcamalardan kaynaklanan sorunlar

G.3.2. Harcama kalemleri için yasal sınırlamaların eksikliğinden kaynaklanan sorunlar (yüksek sosyal harcama-düşük yatırım harcaması gibi)

G.3.3. Pozitif ayrımcılığa tabi grupların (kadın, çocuk, yaşlı, engelli, yoksul) bütçe üzerinde yarattığı etkinin paylaşımından kaynaklanan sorunlar.

G.3.4. Yerel yönetim harcamalarının etkinlik ve verimliliğinin, önceliğinin ölçülememesinden kaynaklanan sorunlar.

G.4. Kaynak Yaratma Kapasitesi:

G.4.1. Katı atıkların geri dönüşümünden yeterince yararlanılamamasından kaynaklanan sorunlar

G.4.2. Denize kıyı belediyelerde gemi geçişlerinden atık alımıyla ilgili tesislerin yetersiz olmasından kaynaklanan sorunlar

G.4.3. Vatandaştan zorunlu bağış toplanmasından kaynaklanan sorunlar (Özellikle imar uygulaması sürecinden)

G.4.4. Tarh tahakkuk ve/veya tahsil işlemleri yerel yönetimlere ait olan gelir kalemlerinin etkin tahsil edilememesinden kaynaklanan sorunlar

G.4.5. İmar rantının bölüşümünden kaynaklanan sorunlar

G.4.6. Başta AB Mali Destekleri olmak üzere dış mali kaynakların etkin kullanıl(a)mamasından kaynaklanan sorunlar

G.4.7. Yerel yönetimlerin öz kaynak oluşturmamasından kaynaklanan sorunlar

3.8. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş

- H.1. Karar organlarının yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- H.2. Personel sayısının eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- H.3. Personel niteliğinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- H.4. Personel sisteminin çeşitliliğinden kaynaklanan sorunlar
- H.5. Personel konusundaki mevzuattan kaynaklanan sorunlar
- H.6. Yerel yönetim personelinin teknik kapasitesinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar.
- H.7. Belediye personel istihdamında yaşanan sorunlar
- H.8. Aynı idari yapı içerisinde görev alanı çakışan farklı idari birimlerin varlığından kaynaklanan sorunlar (temizlik işleri müdürlüğü-çevre koruma müdürlüğü)
- H.9. Büyükşehir belediye meclisinin yapısından kaynaklanan sorunlar
- H.10. Personel alım sürecinde yerel yönetimler okur-yazarlığının gözetilmemesinden kaynaklanan sorunlar
- H.11. Taşeron düzenlemesinin hayata geçirilmesinin ortaya çıkaracağı personel sisteminden kaynaklanan sorunlar.

3.9. Yerel Yönetimlerde Demokrasi

- I.1. Yerel Yönetim-STK işbirliklerinin objektif kriterlere bağlanmamış olmasından kaynaklanan sorunlar.
- I.2. Sivil toplum örgütlerinin eksik/yetersiz katılımından kaynaklanan sorunlar
- I.3. Kent konseylerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- I.4. Kent konseyi kararlarının niteliğinden kaynaklanan sorunlar

- I.5. Yöre halkının karar alma süreçlerine etkin katılım mekanizmalarının eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- I.6. Yerel referandumların hukuki niteliğinden kaynaklanan sorunlar
- I.7. Yerel yönetim kültürünün eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- I.8. Siyasal katılım kültürünün eksikliğinden kaynaklanan sorunlar
- I.9. Halkın yerel yönetim okur-yazarlık düzeyinin düşük olmasından kaynaklanan sorunlar
- I.10. Hemşehri hukuku kapsamında kentlilik bilinci oluşmamasından kaynaklanan sorunlar
- I.11. Hemşehri derneklerinin ortak kent kültürü anlayışının geliştirilmesini engelliyor olmasından kaynaklanan sorunlar

3.10. Yerel Yönetim Birliklerinde Etkinlik

- İ.1. Yerel yönetim birliklerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar
- İ.2. Yerel yönetim birlikleri eliyle sunulan hizmetlerin etkinliğinden kaynaklanan sorunlar

3.11. Mahalle Yönetimi

- J.1. Mahallenin hukuki ve idari statüsünün belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar.
- J.2. Mahalleler arası farklılaşma ihtiyacından kaynaklanan sorunlar (kırsal mahalle ve kentsel mahalle farklılaşması)
- J.3. Mahalle muhtarının hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar
- J.4. Mahalle yönetiminin idari statüsünden kaynaklanan sorunlar

4. YEREL YÖNETİMLERİN BAŞLICA SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK POLİTİKA, STRATEJİ VE EYLEM ÖNERİLERİ

4.1. İdarelerarası İlişkiler

İdareler arası ilişkiler çeşitli biçimlerde ele alınabilir: ilki merkezi yönetim-yerel yönetimler arasındaki ilişki, diğeri de yerel yönetimler arasındaki ilişkidir.

Merkezi-Yönetim Yerel Yönetimler Arasındaki İlişki

1982 Anayasasında merkezi yönetim-yerel yönetim arasındaki ilişki vesayet ilkesi ile belirlenmiştir. Anayasanın 127. maddesinde idari vesayet kapsamı şu şekilde düzenlenmiştir: “Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.” Anayasa idari vesayet denetimini düzenlerken onu, sadece hukuki denetimle sınırlandırmamakta yerindelik denetiminin yapılabilmesine de imkân verecek biçimde ele almaktadır. Söz konusu denetim için Anayasanın 127. maddesinin 5. fıkrası “kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde” prensibini koymakla birlikte aynı fıkra içinde vesayet hangi amaçlara yönelik olarak uygulanacağı da belirtilmektedir. Öngörülen bu amaçlardan özellikle ikisi, yani “toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması”nın gerçekleştirilmesi için yapılan denetim, hem hukuki hem de yerindelik denetimini gerektirir. Anayasa’nın 123. maddesinde ise vesayet, “idarenin bütünlüğü” ilkesinin bir uygulama aracı olarak değerlendirilmektedir. İdarenin bütünlüğü ilkesi, idari etkinlikler arasındaki uyumu ifade etmektedir.

Yerel Yönetimler-Yerel Yönetimler Arasındaki İlişki

Esas olarak yerel yönetimler arasında vesayet ilişkisi ya da hiyerarşik ilişki bulunmamaktadır. Yerinden yönetim ilkesi esasına göre kurulan yerel yönetimler arasındaki ilişki çoğunlukla işbirliği ilkesine göre ele alınmalıdır. İşbirliği ilkesinin uygulanmadığı zamanlarda yerel yönetimler arasında görev ve yetki çatışması ortaya çıkabilmektedir. 1984 yılında büyükşehir belediyesi sistemine geçilmesi ve ardından 6360 sayılı kanunla sistemde köklü bir reform gerçekleştirilmesi ile birlikte büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin mahiyeti üzerinde daha fazla durulmuşur. Büyükşehir modeli bir

bütün olarak ele alındığında esasında büyük ölçekli imar, planlama, altyapı gibi mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması görevinin büyükşehir belediyelerine, daha çok gündelik yaşamı ilgilendiren küçük ölçekli mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması görevinin ise ilçe belediyelerine verilmiş olduğu görülmektedir. Ancak yine de kimi zaman bu iki yerel yönetim arasında görev ve yetki çatışmalarının olduğu gözlemlenebilmektedir.

Sorun Alanı	Yeni hükümet sisteminin yerel yönetimler açısından doğurması muhtemel değişikliklerden/düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Yeni hükümet sistemi oluşturulurken ulusal çaplı bir “kamu idare reformu” kapsamında kapsamlı ve bütünleşik bir yaklaşımla tasarlanacak bir yerel yönetim reformu ile vatandaş odaklı, iyi yönetim temel ilke ve göstergelerine sahip yerel ihtiyaç ve taleplere duyarlı bir yerel yönetim sisteminin oluşturulması			
Hedef 1	İyi yönetim temel ilke ve göstergelerine sahip yerel ihtiyaç ve taleplere duyarlı bir belediye ve belediyecilik ile kentsel ve kırsal alanlarda yaşam kalitesini yükseltecek şekilde kamu hizmet sunumu yapabilecek bir yerel yönetim yapısının oluşturulması.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yeni hükümet sistemi kurgulanırken yerel yönetimlerde mevcut sistemden kaynaklanan sorunların belirlenmesi ve mevzuat değişikliğinin yapılması amacıyla bir reform çalışma grubu kurularak yerel yönetim reformunun kapsamının belirlenmesi	İçişleri Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı Yerel Yönetimler, Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği	Yeni hükümet sistemi oluşturulurken yerel yönetimlerin daha etkin ve verimli çalışabilmesi için bir yapının oluşturulması	1 Yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimlerin İçişleri Bakanlığı dışındaki diğer bakanlıklar ve kamu kurumları ile iletişimlerinin zayıf olmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel yönetimlerin bakanlıklar ve kamu kurumları ile ortak çalışmalarının güçlendirilmesi			
Hedef 1	Merkezi yönetimin taşra teşkilatları ile yerel yönetimlerin ortak hedefler doğrultusunda proje geliştirebilmelerinin sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Merkezi yönetim taşra teşkilatları ile yerel yönetimlerin ortak sorumluluk alanlarıyla ilgili projelerin geliştirilmesi ve ortak çalışmaların yapılması	İçişleri Bakanlığı	Yerel Yönetimler ve Bakanlıkların İl Müdürlükleri	Yerel yönetimler ile bakanlıkların il müdürlükleri arasında kente yönelik sorumluluk alanlarının örtüştüğü konularda kaynakların bir araya getirileceği güçlü projeler, kentteki STK'ların da katılımıyla gerçekleştirilebilir.	Plan dönemi
Elektronik belge yönetim sistemlerinin yaygınlaştırılarak yerel yönetimlerce kullanımının artırılması ve entegrasyonunun sağlanması.	İçişleri Bakanlığı,	Kalkınma Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı vd. bakanlıklar, bağlı kuruluşlar, Türkiye Belediyeler Birliği, Yerel Yönetimler	Ortak bir EBYS kurulması halinde iletişimin hızlanacağı ve sorunların daha hızlı çözülebileceği düşünülmektedir.	2 yıl
Merkezi ve yerel idareler arasında koordinasyonu sağlayacak bir e-portalın oluşturulması	İçişleri Bakanlığı	Ulaştırma Haberleşme ve Denizcilik Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, Yerel Yönetimler	Özellikle mevzuat geliştirme ve veri akışının toplanmasının sağlanması gibi konularda yararlı olacaktır.	2 yıl
Resmi yazışma sürelerinin belirlenmesi	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Maliye Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Resmi yazışmalarda sürelerin belirlenmesi ve buna bağlı kalınarak işlemlerin yapılması	2 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimleri ilgilendiren mevzuatların hazırlanması sırasında ilgili idarelerin görüşünün alınmamasından kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Yerel idarelere uygulama ve denetim sorumluluğu veren mevzuat düzenlemeleri kapsamında yerelden merkeze geri bildirim yaklaşımının uygulanmasını sağlamak			
Hedef 1	Yerel idarelere uygulama ve denetim sorumluluğu veren mevcut ve yeni mevzuatın gözden geçirilmesi, tasarlanması ve uygulaması aşamasında yerel yönetimlerin geri bildirimleri periyodik idari prosedürlerle tanımlanmasının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Mevzuattaki uyumsuzlukların giderilmesi için yerel yönetimlerin görüşlerinin alınması	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Hizmet Birliği, Mahalli İdare Birlikleri	Yerel yönetimler tarafından uygulanan mevcut veya yeni geliştirilecek mevzuatlardaki eksiklik, çelişki ya da uyumsuzlukların giderilmesi için Sektörel Mevzuat kapsamında (ulaşım, çevre, imar, tarım, sanayi....) yasal düzenlemelere ilişkin “gözden geçirme” süreçlerine yerel idarelerin “geri bildirim”lerini dahil edecek “idari tedbirler ve prosedürler” kanun teklifleri ya da yönetmelik uygulama esaslarında belirlenecektir.	1 Yıl
Yerel yönetimleri ilgilendiren biribiri ile ilişkili mevzuatın bir bütün olarak değerlendirilmesi	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Hizmet Birliği, Mahalli İdare Birlikleri	Merkezi idare ve yerel yönetimlerin dahil olduğu çalışma grupları oluşturularak mevzuatın bir bütün olarak değerlendirilmesi sağlanacaktır.	5 yıl

Sorun Alanı	Yatırım maliyeti yüksek ölçek ekonomisi gerektiren yatırımlara merkezi idarenin yeterince katkı sağlamamasından kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Yüksek maliyetli yatırımlara fon sağlanması			
Hedef 1	Yüksek maliyetli kentsel altyapı projelerinin hayata geçirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Büyük ölçekli yatırım hizmetlerinin merkezi idarenin desteği ile gerçekleştirilmesi	Kalkınma Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yatırım öncelikleri ve kriterler belirlenerek destek sağlanması kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi konusunda yerel yönetimleri güçlendirecektir.	Plan dönemi
Sorun Alanı	Kent yönetiminden sorumlu kuruluşlar arasındaki koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kent yönetiminden sorumlu kuruluşlar arasında etkin bir koordinasyonun sağlanması			
Hedef 1	Kent yönetim sistemi içinde yer alan kurullarının aktif çalışması ve işlevselleştirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Koordinasyon Kurulları, AYKOME ve UKOME'nin aktif olarak çalıştırılmasının sağlanması	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler Telekom, TEDAŞ vb. (UKOME ve AYKOME kullanan alt yapı işlemlerinden sorumlu kurum ve kuruluşlar)	AYKOME ve UKOME ile ilgili olarak oluşturulmuş yaptırım hükümlerinin net ve etkin bir biçimde uygulanması gerekmektedir.	1 yıl
Kentteki farklı kuruluşların yatırım programları arasındaki koordinasyon sağlanması	İçişleri Bakanlığı,	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Özellikle şehrin altyapısında görev alan kurum, kuruluş ve işletmelerin koordineli çalışmaları sağlanacaktır.	1 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimlerin performans ölçütlerinin eksikliğinden/yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Stratejik plan ve performans programlarının ihtiyaçlara ve kaliteye yönelik gerçekçi ve akılcı bir yaklaşımla yapılmasını sağlamak.			
Hedef 1	Yerel yönetim hizmetlerinin sayısal göstergeler ile ölçülmesi ve geliştirilmesi.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimler eliyle sunulan hizmetlerin hizmet kalitesinin sayısal yöntemlerle ölçülmesini sağlamaya yönelik düzenlemeler yapmak	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel yönetimler	Yerel yönetimler eliyle sunulan hizmetlerin hizmet kalitesinin ölçülmesi amacıyla ulusal kentsel göstergeler belirlemek.	2 yıl

Sorun Alanı	İdarelerarası görev bölüşümünün net bir şekilde yapılmamış olmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	İdarelerarası görev bölüşümünün yetki karmaşasına sebep olmayacak şekilde yeniden yapılması			
Hedef 1	Yerel yönetimlerin görevlerinin yeniden belirlenmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Merkezi idare ile yerel yönetimler arasında yetki karmaşasına neden olan mükerrerliklerin giderilmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel yönetimler	Sosyal yardım, gençlik spor, tarım, hayvancılık, kırsal hizmetler, çevre ve atık yönetimi, sosyal politika, su, afet, planlama, kentsel dönüşüm gibi görev alanlarında idarelerarasında var olan mükerrerliklerin giderilmesi gerekmektedir.	1 yıl

Sorun Alanı	Kamu kurumlarının kente yapacakları hizmetlerde yerel yönetimler ile yeterli işbirliği yapmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel düzeyde eşgüdüm mekanizmasının iyileştirilmesi			
Hedef 1	Yerel düzeyde eşgüdüm ve iletişim kanallarının etkin hale getirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
İl düzeyinde etkin koordinasyon mekanizmasının oluşturulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel yönetimler	1) İl koordinasyon birimlerinin etkinleştirilmesi. 2) Yerel yönetimlerin ve merkezi yönetimin ortak yetki kullandığı alanların yeniden belirlenerek yetki ve sorumlulukların tayin edilmesi. 3) Resmi yazışmaların tek bir elektronik ağ üzerinden yapılması ve bu sisteme tüm kamu kurum ve kuruluşlarının dahil edilmesi. 4) Kurumların iş planlarını Valiliklere bildirerek yerel yönetimler ile işbirliği ve koordinasyonun sağlanması.	Plan dönemi
Sorun Alanı	Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki hukuki/idari ilişkinin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi			
Hedef 1	Büyükşehir belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin belirginleştirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki kurumsal ilişkileri güçlendirecek mekanizmaların geliştirilmesi, bazı görev ve yetkilerin yeniden bölüştürülmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Büyükşehir Belediyesi, Büyükşehir İlçe Belediyesi	Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetkilerin ölçek, kapasite, kaynak ve coğrafya ölçütleri dikkate alınarak yeniden bölüştürülmesi gerekmektedir	2 yıl
Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki kurumsal ilişkilerin güçlendirilmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Büyükşehir Belediyesi, Büyükşehir İlçe Belediyesi	Muhtarlıklar ile belediyeler arasında koordinasyonun sağlanması için kurulan “Muhtarlar müdürlüğü” gibi benzer bir şekilde ilçe belediyeleri ve büyükşehir arasında koordinasyonu sağlayacak bir birimin teşkil edilmesi.	2 yıl

Sorun Alanı	Kalkınma ajanslarının proje politikasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Projeler için katılımcı süreçlerin tesis edilmesi ve etki analizinin sağlanması			
Hedef 1	Projelerin katılımcı bir anlayışla geliştirilmesinin sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Katılımcılık odaklı program tasarım süreçlerinin oluşturulması	Kalkınma Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Bölge Kalkınma İdareleri, Yerel yönetimler	Ajansların program ve projeleri için ajans uzmanlarının ve kalkınma kurulu üyelerinin, konuya ilişkin uzmanlığı olan kamu görevlileri ve akademisyenlerin birlikte çalışabileceği komite çalışmaları ile süreç tasarımları güçlendirilebilir.	Plan dönemi
Bölgesel ve ulusal etki analizi çalışmalarının yapılması	Kalkınma Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Bölge Kalkınma İdareleri, Yerel yönetimler	Hem program tasarımı hem de programların uygulama ve uygulama sonrası süreçlerini gözeterek kapsamlı etki analizlerinin yapılması beklenmektedir.	2 yıl

Sorun Alanı	Büyükşehir sınırları içerisinde uygulama imar planlarında büyükşehir ilçe belediyelerinin farklı uygulamalarından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	İmar mevzuatının uygulanmasında plan hiyerarşisi, coğrafi bilimsel ölçütler ve yerel ihtiyaç ve risk analizleri doğrultusunda uygulama yapılmasının sağlanması			
Hedef 1	İmar uygulamalarında kentsel tasarım, mekan standartları ve yerel ihtiyaç ve özellikleri dikkate alan kentbilim ilkelerine uygun bir planlama ve uygulama süreçlerini sağlayan izleme ve denetim mekanizmasının kurulmasının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Büyükşehirlerde büyükşehir ilçe belediyeleri arasında ortaya çıkan ve uygulama imar planlarından kaynaklanan yüksek yoğunluklu yapılaşmanın engellenmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Birbirlerine komşu belediyelerde kat sınırlarına ilişkin farklı uygulamalar söz konusu olabildiğinden düzenleme yapılması gerekmektedir.	Plan dönemi
İmar planlarında yapılan düzenleme ve tadilatların tüm ilgili merkezi teşkilat birimleri ve yerel yönetimler tarafından erişilebilir ve kullanılabilir olması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	En son yapılan imar düzenlemelerinin Coğrafi Bilgi Sistemleri, Kent Bilgi Sistemleri vb. sistemler ile ortak online/dijital platformlarda erişilebilir olması ve yapılan düzenlemelerin güncel mevzuata ve en son yapılan tadilatlara uygun yapıлып yapılmadığının denetlenmesinin sağlanması	2 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimlerin yürüttüğü projelerin/iyi uygulamaların paylaşılmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel yönetimlerin iyi uygulamalarının paylaşılmasının sağlanması			
Hedef 1	Yerel yönetimler arasında proje transferinin yaygınlaşması yolu ile hizmet kalitesinin artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimlerdeki başarılı uygulamaların diğer yerel yönetimlerle oluşturulan ortak veri tabanı aracılığı ile ya da çeşitli organizasyonlarla paylaşılması	İçişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Bilgi birikimi ve mevcut uygulamaların sempozyum, çalıştay vb. ortamlarda paylaşılması diğer yerel yönetimlere örnek oluşturacaktır	2 yıl

4.2. Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Belediye Yönetimi

Ölçek konusu yerel yönetimler açısından önem taşımakla birlikte hangi ölçeğin ne oranda hizmet sunumunda etkinlik ve verimlilik sağlayacağı ve hangi ölçeğin katılım için uygun olduğu konusunda tartışmalar söz konusudur. 6360 sayılı Kanun ölçeğin büyütülmesini esas alan bir modelin benimsendiği bir düzenlemedir. Kanunun gerekçesinde ölçek ekonomilerine vurgu yapılarak hizmetlerin etkin verimli sunulmasında il mülki sınırı ile büyükşehir belediyesi sınırlarının örtüştürülmesi gereğinden söz edilmektedir. Burada özellikle başta altyapı ve imar hizmetleri olmak üzere büyük ölçekli ve genel nitelikli hizmetlerin sunulmasında ölçeğin büyütülmesinin faydalı olduğu kanaati ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetki bölüşümünde de ölçek ekonomileri önem arz etmektedir. Görev ve yetki bölüşümünde çatışma değil işbirliğinin egemen kılınması ilkesi uyarınca gerçekleştirilecek düzenlemelerde kaynak ve yetki aktarımı arasındaki ilişkinin objektif kriterlere göre belirlenmesi ve katılım boyutunu da içerecek şekilde düzenlenmesi hem hizmet sunumunda etkinlik ve verimlilik hem de katılım sağlama konusunda katkı sağlayacaktır.

Sorun Alanı	6360 sayılı Kanunun uygulamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Etkin bir hizmet bölüşümünün yapılması			
Hedef 1	Hizmetlerde etkinlik ve verimlilik için mevcut büyükşehir sisteminin gözden geçirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Su ve kanalizasyon hizmetlerindeki yetki karmaşasının giderilmesi	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı BüyükşehirBelediyeleri, Büyükşehir İlçe Belediyeleri	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığının benzer konulardaki yetkilerinin yol açtığı karmaşanın giderilmesi ihtiyacı vardır.	2 yıl
Yerel yönetimlerin tarım ve hayvancılığa ilişkin genişleyen sorumlulukları ekonomik ve insan kaynağı ile desteklenecektir.	İçişleri Bakanlığı	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri, Büyükşehir İlçe Belediyeleri	6360 sayılı Kanun sonrası belediyelerin tarım ve hayvancılığa dair görevleri artmıştır. Yerel yönetimlerin kaynak ve personel yönünden desteklenmesi gerekmektedir.	Plan dönemi
Kent ve kırsal tanımının istatistiki ve bilimsel metotlarla yapılması ve her kentsel yerleşme için kullanılması sağlanacaktır.	Kalkınma Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TÜİK, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Kent ve kırsal tanımının istatistiki ve bilimsel metotlarla yapılarak belirlenmesi gerekmektedir.	2 yıl
YİKOB'ların kurumsal ve işlevsel niteliğinin netleştirilmesi	İçişleri Bakanlığı	YİKOB, Yerel Yönetimler	Mevzuatta değişiklik yapılması	1 yıl
6360 sayılı Kanuna dayalı ikincil mevzuat düzenlenmesinin yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	6360 sayılı Kanun sonrası tali mevzuatların yetersiz olması nedeniyle her il kendine göre bir yöntem belirlemeye çalıştığı için uygulamada birçok sıkıntı ortaya çıkmış ve sürecin uzamasına yol açmıştır.	1yıl

Sorun Alanı	Belediyeler arası farklılaşma ihtiyacından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Büyükşehir ve dışında kalan diğer belediye yönetimlerinin idari/mali/kurumsal/yasal görev ve yetkilerinin belirlenmesinde alansal ve dönemsel sürekli ve değişken nüfusa bağlı ölçek kriterlerinin oluşturulması			
Hedef 1	Belediyelerde hizmet kalitesini geliştirmeye yönelik ölçegin oluşturulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Hizmet sunumunda etkinliğin sağlanması amacıyla ölçeklendirme yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	<p>1) Kanunda belirtilen nüfus ölçütünü sürekli olarak sağlayamayan belediyelerin statüsünün yeniden gözden geçirilmesi.</p> <p>2) Yaz-kış, haftasonu, sabah-akşam gibi döneme ve zamana bağlı sebeplerle nüfus hareketleri olan yerleşim birimlerinin gelirlerinin gözden geçirilerek buna uygun bir ölçek geliştirilmesi.</p> <p>3) Mahalle sınırlarının alt ve üst ölçeklerinin netleştirilmesi.</p> <p>4) Belediye hizmetlerinde ölçeklendirme dikkat alınarak Harcırah Kanununun gözden geçirilmesi.</p> <p>5) Ölçeğin belirlenmesinde “bağımsız bölüm sayısının” göz önüne alınması.</p> <p>6) Teknolojik imkanlardan yararlanılarak (örneğin, GPS, HTS kayıtları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi temel alınarak) ölçegin belirlenmesi.</p>	Plan dönemi

4.3. İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi

İl Özel İdareleri, Anayasa’da yerel yönetimleri düzenleyen 127. maddede değinilen yerel yönetim türlerinden birisidir. 127. Maddede “Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişilikleri” olarak tanımlanmıştır. Buna göre köy yönetimleri köy halkının ihtiyaçlarını; belediyeler kent ve kasaba (belde) halkının ihtiyaçlarını karşılamak zorunda iken, İl Özel İdareleri de il halkına yönelik ihtiyaçları karşılamakla görevlidir. Dolayısıyla il özel idarelerinin sunduğu hizmetler hem kırsal hem de kentsel niteliklidir. Çünkü il sınırları içinde hem kırsal hem de kentsel yerleşmeler bulunur.

Sorun Alanı	İl özel idarelerinin müstakil bir gelir kanunundan yoksun olması			
Politika 1	İl özel idarelerinin görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına sahip olmasının sağlanması			
Hedef 1	İl özel idarelerinin mali açıdan güçlendirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
İl Özel İdaresi Gelirleri Kanununun çıkarılması	Maliye Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İl Özel İdareleri	Mevzuat düzenlemesi yapılması gerekmektedir.	3 yıl

4.4. Kırsal Alan ve Köy Yönetimi

Türkiye’de farklı kamu kurumlarınca uygulanan faaliyetlerin amacı ve kapsamına göre değişen kırsal alan tanımları bulunmaktadır. Ancak, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından üretilen kırsal alan istatistikleri esas alındığında iki farklı tanımın kullanıldığı görülmektedir. Buna göre; birinci tanım için temel kriter yerleşim yerlerinin idari statüsüyle il ve ilçe merkezleri dışında kalan tüm yerleşimler köy (beldeler dâhil) kabul edilmektedir. Bu tanıma göre, TÜİK tarafından köy-şehir ayrımında istatistikler üretilmektedir. İkinci tanım için temel kriter nüfus eşiğidir. Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen ve 1982 yılında sonuçlanan Kent Eşiği Araştırmasına göre asgari kentsel fonksiyonları gösteren yerleşimlerin nüfusu 20 bin olarak kabul edilmiştir. Bu tanıma göre, TÜİK tarafından 1988 yılından itibaren kır-kent ayrımında istatistikler üretilmektedir (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020).

Bu bağlamda köy de genellikle toplumsal, ekonomik, coğrafi ve nüfus özellikleri ile şehirden ayrılan, düşük nüfus yoğunluğuna sahip kırsal yerleşim birimleri olup ekonomik olarak genelde tarıma dayalı ve iş bölümünün gelişmediği yerleşim yerleri olarak tanımlanmaktadır. Köy, 1982 Anayasasının 127. maddesinde sözü edilen yerel yönetim kademelerinden birini oluşturmaktadır. 442 sayılı Köy Kanununa göre nüfusu 2000’in altında olan yerler köy sayılmaktadır. Köy yönetiminin yürütme organı muhtardır. Her köyde muhtardan başka, bir köy derneği ve ihtiyar kurulu vardır.

Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırları yapılmasıyla bu alanlarda sosyolojik olarak ve yönetsel açıdan kır-kent ayrımı ortadan kalkmıştır. Kırsal alanların ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla daha etkin bir şekilde analiz edilmesi, buna dayalı olarak kırsal kalkınma politikalarının belirlenmesi ve uygulamaya geçirilmesinde etkinliğin sağlanmasına

yönelik olarak gerekli veri setinin belirlenmesi ve kırsal alan tanımının güncelleştirilmesi gerekmektedir.

Kırsal alan ve köy yönetiminde yaşanan diğer sorunlar ise şunlardır: Arazi yönetimi ile ilgili politika eksikliği, çok başlılık, görev çakışması (aynı görev birden fazla kurumda mevcut) koordinasyon eksiklikleri, tarım için acil durum yönetim merkezinin yokluğu, küresel iklim değişikliğinin tarımsal alanlara etkilerine yönelik politikaların oluşturulmaması, tarımsal veri bankacılığının etkili, karşılaştırılabilir ve geniş kapsamlı olmaması, tarımsal üretimde desteklemelerin etkili yönetilememesi, envanter kayıtlarının düzenli olarak çıkarılmaması, tarımda teknolojik ve yeni yöntemleri üreticiye ulaştıracak mekanizmaların iyi işlememesi.

Sorun Alanı	Köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	6360 sayılı kanunun uygulama sorunlarının giderilmesi			
Hedef 1	Köylerin mahalleye dönüşmesinin yarattığı sorunların azaltılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Köylerin mahalleye dönüştüğü yerlerde; imar, hizmet sunumu, hizmet bedelleri ve sorumlulukları hususunda kentsel alanlardan farklı ölçütler belirlenmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Bir yaşam biçimi olarak devam ederken idari birim olarak köylerin kaldırılmasından kaynaklanan sorunların giderilmesi	Plan dönemi
Köyden mahalleye dönüştürülen yerlerde köy kültürünün ve bütünlüğünün korunması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Sosyolojik olarak kırsal yerleşme niteliği devam eden bu “yeni” mahalleler idari anlamda kentsel alan sayılmakta ve kente özgü bazı problemler kıra taşınmakta olup bunların giderilmesi gerekmektedir	Plan dönemi

Sorun Alanı	1924 tarihli ve 442 sayılı köy kanununun güncellenmesi ihtiyacından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	442 sayılı Köy Kanununu değiştirmek			
Hedef 1	Kırsal alan yönetimi için çağdaş bir kanun çıkarmak			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Güncel gelişmeler ve ihtiyaçlara göre 442 sayılı kanunun yeniden düzenlenmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları,	Mevzuat düzenlemesi yapılması gerekmektedir.	1 yıl

4.5. Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması

Yerel yönetimlerde hizmetin etkin ve verimli sunulması hizmet kalitesini artırmaktadır. Bu noktada hizmetin ivediliği, hizmetin sunulmasında gereklilik olup olmadığı ile hizmeti sunabilecek mali kaynağın yeterliliği de önem taşımaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan kamusal hizmetlerin kamu yararı ilkesi esas alınarak sunulması hizmetin niteliğini belirleyen önemli bir etkidir. Yerel yönetimler yerel kamusal hizmetleri emanet yöntemi, idareler arası işbirliği yöntemi, imtiyaz yöntemi, yap-işlet ve yap-işlet devret yöntemi, ruhsat yöntemi ve özelleştirme yöntemi gibi çeşitli yöntemlerle sunabilmektedirler. Bütün bu yöntemlerde yine hizmetin kalitesini belirleyen olgu hizmetin etkin verimli sunulmasıdır.

Sorun Alanı	Hizmet sunum önceliklerinin objektif kriterlere göre belirlenmemiş olmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Hizmet sunum önceliklerinin belirlenmesi			
Hedef 1	Hizmet sunum önceliklerinin objektif kriterlere göre belirlenmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Hizmet sunum önceliklerinde stratejik planlara riayet edecek şekilde düzenleme yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hizmet sunum önceliklerinde stratejik planlara uyumun sağlanması gerekmektedir.	2 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimler arası hizmet standart farklılıklarından kaynaklanan sorunlar. Yerel Kamu Hizmeti standartlarının yokluğundan kaynaklanan sorunlar. Hizmet kalitesinin ölçülememesinden kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Yerel kamu hizmet standartları belirlemek, uygulamak ve denetlemek			
Hedef 1	Tüm ülkede aynı standartta yerel kamu hizmeti sunulmasını sağlamak			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel kamu hizmet standartlarının belirlenmesi ve bunların etkin şekilde denetlenmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Vatandaşa temas eden noktalarda (otobüs, durak, meydan, sağlık noktalar, kaldırım vb.) sunulan hizmetin değer önermelerine göre standardı belirlenmeli, hizmeti sunan birim dışında hizmet iyileştirme birimleri kurularak vatandaş gözüyle denetlenmesi sağlanmalı	2 yıl
Yerel hizmet kalitesini ölçülebilir hale getirecek metodlar geliştirilmelidir.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimler stratejik amaçlarını ve bunlara uygun belirlenen hedeflere ulaşabilmek için yatırımlarını ve tüm uygulamalarını hayata geçirebilmeli ve bu hizmetlerin kalitesini ölçebilecek yöntemler geliştirmelidir.	2 yıl

Sorun Alanı	İmar planlarında kent estetiğinin gözetilmemesinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kentlerin çevre düzenlemesi ve görsel bütünlüğünün sağlanması			
Hedef 1	Kentsel tasarımın yapılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Şehirlerin kendi içerisinde estetik bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Her şehir için farklı trafik lambası, kaldırım vs uygulamalar olmalıdır. Tabela vb. gibi görüntü kirliliğinden daha sade daha yaşanabilir alanların oluşturularak benzer görünümün elde edilmesi gereklidir.	Plan dönemi
Şehirlerin nitelikleri ve dinamikleri göz önüne alınarak yapılacak analizlerde her şehir için şehre özgü kent kimliği belirlenmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belirlenen kent kimliğine uygun olarak diğer uygulamalar geliştirilmelidir.	1 yıl

Sorun Alanı	Yerel kamu hizmetlerinin sunumundan bilgi teknolojilerinin kullanıl(ma)masından kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Yerel yönetimlerde bilgi teknolojileri kullanma kararlılığı yaratılması			
Hedef 1	Bilgi teknolojilerinden daha aktif yararlanan bir yerel yönetim sistemine ulaşmak			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Harcamalarda ön ve aylık kontrol işleminin bilgi teknolojileri üzerinden yapılması; Stratejik plan performans programının bilgi teknolojileri üzerinden ve birbirleriyle haberleşecek şekilde yapılması; Mali iş ve işlemlerin ortak bir yazılım üzerinden yürütülmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belli başlı hizmet ve kullanımlar için ortak yazılımların geliştirilip yerel yönetimlerin kullanımına sunulması yerel yönetimlerde zaman ve kaynak israfını önleyeceği gibi hizmet kalitesinde belirli standarda ulaşmayı sağlayacaktır.	2 yıl
Bilgi teknolojilerinin gelişen ve kolaylaşan teknolojilerle eklenmesi ve daha etkin kullanılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerin KBS farklılıklarının giderecek bir yapının oluşturulması gerekmektedir.	Plan dönemi
Bilgi teknolojileri ile hizmet sunumunda bilginin sürekli güncellenmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hizmet kalitesi için verilerin sürekli güncellenmesi gerekmektedir.	Plan dönemi
Halkın bilgi teknolojilerini kullanması bilincinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hizmet kalitesi adına teknoloji kullanımının önemi tüm yerel paydaşlara anlatılmalıdır ve süratle bu şekilde bir hizmet anlayışına geçilmelidir.	1 yıl
Belediyelerin sorunlar ve faaliyetler hususunda bilgi teknolojileriyle halkı bilgilendirmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediyelerin bilgi teknolojileriyle halkı sürekli olarak bilgilendirmesinin sağlanması gerekmektedir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Sürdürülebilir kentsel gelişmeye uygun olmayan planlamalardan kaynaklanan sorunlar imar planlarında yerel mimari ve yerel özgünlüklerin dikkate alınmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Sürdürülebilir kentsel gelişme politikalarının geliştirilmesi			
Hedef 1	Sürdürülebilir kentleşme, yerel kültür ve estetiği içeren kentsel gelişme ve imar planları yapılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Kent estetiği hususunda mülkiyet sorunlarının çözülerek imar ıslah planlarının yapılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İmar ıslah planlarının yapılması gerekmektedir.	Plan dönemi
İmar planlarında yerel mimari ve özgünlüklerin dikkate alınması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İmar planlarında yerel özelliklerin dikkate alınması gerekmektedir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Katı atık yönetiminin finansmanından kaynaklanan sorunlar. Katı atıkların kaynaktan ayrılmasının teşvik edilmemesinden kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Atık yönetimde finans modelinin oluşturulması			
Hedef 1	Atık yönetimde finans kaynağının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Atık yönetimde mali modelin oluşturulması	Maliye Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler	Atık yönetimde finans kaynaklarının belirlenerek sürdürülebilir yönetim modeli oluşturulmalıdır.	1 yıl
Kirleten öder prensibi yerine attığın kadar öde prensibine geçiş yapılmalıdır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler	Çöp toplama hizmetinin ücretlendirilmesi sağlanarak kaynaktan ayırma teşvik edilebilir.	1 yıl
Depolama alanına giden atık miktarının azaltılması amacıyla ilçe belediyeleri tarafından ödenecek depolama bedeli uygulamasına geçilmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler	İlçe belediyelerinin büyükşehir belediyelerine ait bertaraf tesislerine boşalttıkları atık üzerinden ücret alınması esas belirlenir ise ilçe belediyeleri de kendi hizmet sınırları içinde kaynaktan ayırma yöntemini teşvik edebilir.	1 yıl
Katı atıkların kaynaktan ayrılmasını teşvik edecek mekanizmalar geliştirilecektir	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Atık üreticilerine atıklarını ayırması için sunulan alternatiflerin artırılması ve sokak toplayıcıları gibi unsurların ise; belediyelerin toplama sistemine entegrasyonunun sağlanması düşünülebilir.	1 yıl

Sorun Alanı	İtfaiye personelinin özlük haklarından kaynaklanan sorunlar. İtfaiye hizmetinin yatırım ve işletme maliyetlerinin yüksek olmasından kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	İtfaiye hizmetlerinin etkinleştirilmesi			
Hedef 1	İtfaiye hizmetinin örgütlenmesinde yaşanan sorunların giderilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
İtfaiye teşkilatı ve hizmetleriyle ilgili mevzuatın tekleştirilmesi/bir kuruma bağlanması	İçişleri Bakanlığı	AFAD, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İtfaiye teşkilatı ve hizmetlerinin farklı kurumlar tarafından düzenleniyor olması sorununun tek bir kuruma bağlanarak giderilmesi	2 yıl
İtfaiye teşkilatının hizmet kalitesinin geliştirilmesi	İçişleri Bakanlığı	AFAD, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İtfaiyeden beklenen AFAD hizmet standartlarıyla orantılı gelirlerin AFAD'dan itfaiye teşkilatına aktarılması	2 yıl

Sorun Alanı	Plan değişikliği sonucunda nüfus yoğunluğunun arttığı bölgelerde diğer kamu hizmetleri gereklerinin planlanmamasından/hesaplanmamasından kaynaklanan sorunlar. İmar planlarının çok sık değiştirilmesinden kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	İmar plan değişikliklerinin rasyonel ilkelere bağlı olarak gerçekleşmesi			
Hedef 1	İmar plan değişikliklerinde ortaya çıkacak kentsel hizmet taleplerinin gözetilmesinin sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
İmar planı değişikliği ile oluşan nüfus artışı sonunda ortaya çıkacak ilave kamu hizmetlerinin planda karşılık bulmasının sağlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Plan bölgesinde nüfus artışına yol açan plan değişikliklerinde ilave artışın ihtiyaç duyacağı, yol, su, otopark, yeşil alan, okul, sağlık kurumu v.b. kamu hizmetleri için değiştirilen planda yeterli yer ayrılması hususundaki mevzuatın etkin uygulanması önemlidir.	Plan dönemi
İmar planları değişikliklerinde etkin katılımçılık mekanizmalarının geliştirilmesi çerçevesinde kent sakinlerinin görüşünün alınması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Katılımçılık mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.	Plan dönemi
İmar planı değişikliklerinde belediye meclislerinde nitelikli çoğunluğun zorunlu tutulması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İmar planı değişikliklerinde daha fazla belediye meclis üyesinin karar vermesinin sağlanması	Plan dönemi

Sorun Alanı	Atık mevzuatının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Atık yönetim sisteminin sorunlarının giderilmesi			
Hedef 1	Atık yönetim sisteminin oluşturulmasının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediyelerin ulusal atık eylem planına uygun atık yönetim modeli oluşturması ve etkin biçimde uygulaması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Ulusal <i>Atık Yönetimi ve Eylem Planı</i> (2016-2023) hazırlanmıştır. Bu plana uygun il atık yönetim planlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.	2 yıl
Mevcut atık su altyapı ve evsel katı atık bertaraf tesisleri tarifelerinin belirlenmesi yönetmeliğinin ilgili kanunlar dayanak alınarak revize edilmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Çevre Kanununu dayanak olarak alan 27 Ekim 2010 tarih ve 27742 sayılı söz konusu yönetmelik atık bedeli önermekte ancak bu husus 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile çelişmekte olup bu sorunun giderilmesi gerekmektedir.	2 yıl
Belediyelerin katı atık tarifeleri hususunda yönetmeliklerde belirlenen standartlara uyulması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mevzuat düzenlemesi gerekmektedir.	Plan dönemi
Katı atık yönetimi ile ilgili mevzuatın yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif tanıyacak şekilde güncellenmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Katı atık bertaraf tesislerinin kurulum, işletim ve denetim ve bununla ilgili mevzuatın yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif tanıyacak şekilde güncelleştirilmesi	3 yıl
Büyükşehir belediyelerinde katı atık yönetimi hususunda İSKİ benzeri bir modelin kurulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Atık yönetiminin sürdürülebilir bir şekilde yönetilebilmesi için büyükşehirlerde toplama hariç tutularak “imtiyaz” yolu ile diğer hizmetlerin yaptırılması sorunları çözüme kavuşturacaktır.	3 yıl

Sorun Alanı	Atık yönetimine dair örgütlenmeden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Atık toplama hizmetinin etkinleştirilmesi			
Hedef 1	Atıkların toplanması ve bertarafı sürecinin etkinleştirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Atık haritalarının oluşturulması	Belediyeler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Optimum bir yol belirlemek adına yerel yönetimlerce sorumlu buldukları alanın atık haritasını çıkarmaları faydalı görülmektedir.	3 yıl
Farklı atık yönetim sistemlerinin tek çatı altında toplanması	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerce atık toplama hizmetlerinde faaliyet gösteren farklı birimlerin tek çatı altında toplanması	3 yıl

Sorun Alanı	Katı atıkların kaynaktan ayrılmasının teşvik edilmemesinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	İkili toplama sisteminin yaygınlaştırılması			
Hedef 1	İkili toplama sistemini uygulayan belediye sayısının artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediyelerin ikili toplama sistemi konusunda farkındalık düzeyinin artırılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İkili toplama sistemi uygulayacak belediye sayısını artırmak için belediye personeli ve halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.	Plan dönemi
İkili toplama sisteminin yaygınlaştırılması için gerekli ekipmanların temini	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İkili toplama sisteminin yaygınlaştırılması için konteynır, araç alımı v.s. yerel yönetimlerin bütçelerinden yeterli kaynak tahsisi yapmaları sağlanacaktır.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Otopark alanlarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Otopark sayısının artırılabilmesi için alan tahsisine yönelik sorunların giderilmesi			
Hedef 1	Otopark sayısının artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Otopark sayısının artırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması.	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hazine taşınmazları veya devletin hükümet tasarrufundaki yerlerden otopark için ücretsiz arazisi tahsisleri yapılması	1 yıl

Sorun Alanı	Emisyon azaltılması hedeflerinin yerel düzeyde uygulanmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Hava kalitesinin uluslararası standartlara bağlanması			
Hedef 1	Sera etkisi yaratan karbon temelli gaz salınımının azaltılmasının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Hava kalitesi standartlarının belirlenerek kontrol mekanizmalarının oluşturulması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hava kalitesi ölçümleri için ülke çapında hedefler belirlenmeli ve bu doğrultuda kamu kurumları, belediyeler ve sanayi kuruluşları vb. emisyon üreticileri kendi bünyelerinde hava kirliliğinin önüne geçilecek çalışmalar yapmalıdır.	1 yıl
Karbon salınımının azaltılmasının sağlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimler hava kalitesi politikası oluşturulmalıdır. Yenilenebilir enerjinin teşvik edilmesi, ısı izalasyonunun teşvik edilmesi gibi politikalar uygulanabilir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	İklim değişikliğinin etkilerinin kentsel ölçekte ele alınmamış olmasından kaynaklı sorunlar			
Politika 1	Eylem planları ile kentsel ölçekte iklim değişikliği etkilerinin önüne geçilmesi			
Hedef 1	İklim Eylem Planlarının hazırlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Nüfusu 500.000 üstü şehirlerde İklim Eylem Planı hazırlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İklim değişikliğine dirençli ve karbon ayak izini azaltma hedefi koyan şehirler ortaya çıkarılmalıdır.	3 yıl

Sorun Alanı	Mültecilerin/sığınmacıların ihtiyaçlarının/taleplerinin karşılanamamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Göç Yönetimi Politikasının Yerelde Uygulanması			
Hedef 1	Mültecilerin/sığınmacıların ihtiyaçlarını karşılayacak mekanizmaların oluşturulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel Yönetimler kurumsal yapısında “Göç Yönetimi ve Mülteci Müdürlüğü” veya benzer adlarla ve belediye meclislerinde “Göç Yönetimi ve Mülteci İhtisas Komisyonu” kurulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Göç yönetimi ve mülteci çalışmaları konusunda yerel yönetimlerde uzman personel ile birimlerin hizmet vermesi ve meclislerde ihtisas komisyonlarının kurulması mültecilerin/sığınmacıların ihtiyaçlarının sistematik bir şekilde karşılanmasına destek verecektir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Kırsal alanlardaki mezarlıkların yönetilmesinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Tarım topraklarının mezarlıklara dönüşmesinin engellenmesi			
Hedef 1	Mezarlık alanlarının tespitine ilişkin kriterler geliştirilecektir.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Tarım topraklarının yeni açılan mezarlık alanları için kullanılmaması için kriterler geliştirilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mezarlık yeri/arazi tespitinde mevcut durum çevresel değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Bu sayede mezarlık açma nedeniyle tarım topraklarının erozyona uğramaması sağlanabilecektir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Afetle yetkili diğer idareler ile koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Afet Yönetiminde yetkili merkez-yerel yönetim birimleri ilişkilerinde koordinasyon sağlanması			
Hedef 1	Yerel yönetimlerin bütünlük afet yönetim kapasitesinin artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediyelerin afet ve acil durum ile ilgili görevlerini etkin olarak yerine getirmesini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması	AFAD	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Valiliklerin (İl AFAD Müdürlükleri) sorumluluğunda, belediyelerin kanundan doğan sorumluluklarının yerine getirilmesini afet yönetimi ile bağlantılı sorgulanması ve konuya özel takip formu oluşturulması	Plan dönemi
Belediye Personelinin afet yönetimine ilişkin risk ve kriz eğitimi almasının sağlanması	İçişleri Bakanlığı	AFAD, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediye Kanununda afet yönetiminin aşamalarına yönelik çalışmaların risk analizine dönüştürülerek çözümlenmesi eğitimi verilmesi	Plan dönemi
Toplanma alanlarının imar planlarına işlenmesi, tabelalandırılması	Yerel Yönetimler	AFAD, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Afet ve acil durumlar sonrası halkın toplanabileceği korunaklı alanların (toplanma alanlarının) imar planlarına işlenmesi ve buralarda işlev değişikliğinin yapılmaması gerekmektedir.	1 yıl

Sorun Alanı	Afet ile ilgili farkındalık düzeyinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Afet ile ilgili farkındalık düzeyinin artırılması			
Hedef 1	Yerel yönetimlerin afet tiplerine yönelik farkındalıkların artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimlerin mekana ve iklime bağlı olarak beldelerinin afet tiplerinin belirlenmesinde il ölçeğinde bütünleşik çalışmalar yapmasını sağlamak	AFAD	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Valiliklerin (İl AFAD Müdürlüğü) sorumluluğunda, yerelde ortaya çıkma tehdidi olan afet tipleri hakkında risk haritalarının oluşturulmasında işbirliğinin sağlanması	Plan dönemi

Sorun Alanı	Afetle ilgili teknik ve mali kapasitenin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Afetle ilgili teknik ve mali kapasitenin oluşturulması ve/veya yetersizliğinin giderilmesi			
Hedef 1	Teknik ve mali kapasitenin erken uyarı ve afet yönetimi için artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerelde belirlenen olası afet tiplerine göre erken uyarı sistemlerini tespit etmek ve kurmak için sektörel ve kurumsal işbirliği sağlamak	AFAD	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Gerekli teknoloji ve ekipmanın sağlanmasına yönelik mali ve idari yapılanmalar ve geçerliliğinin takibi	Plan dönemi

Sorun Alanı	Kırsal nitelikli yolların bakım ve onarımından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kırsal nitelikli yolların bakım ve onarımı ile ilgili sorunların giderilmesi			
Hedef 1	Büyükşehir belediyesi bölgeleri kapsamındaki yol ağının iyileştirilmesi sağlanacaktır.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yer alan kırsal nitelikli yolların iyileştirilmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Bu yollar çok uzun bir yol ağına karşılık gelmekle birlikte yolların iyileştirilmesi yüksek yatırım maliyeti gerektirdiği gibi az nüfusa hitap ettiğinden, çoğunlukla kırsal yolların ıslahı büyükşehir belediyeleri tarafından ihmal edilmektedir.	3 yıl

Sorun Alanı	Tüm belediyeler için KBS ve CBS zorunluluğunun olmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	CBS ve KBS uygulamalarının yaygınlaştırılması			
Hedef 1	Tüm belediyelerde CBS ve KBS altyapısının oluşturulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
CBS ve KBS altyapısının yaygınlaştırılmasına yönelik ortak yazılım programlarının geliştirilmesinin sağlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	KBS-CBS konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı CBS Genel Müdürlüğü gibi devlet kurumlarının hazırlayacağı tek tip şartnamelerle bütün belediyelerin faydalanabileceği bir örnek oluşturulabilir.	3 yıl

Sorun Alanı	Başta sosyal yardımların dağıtımını olmak üzere yerel ölçekte uygulanan politikalarda mahalle muhtarlarının etkin bir paydaş olarak kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar.			
Politika 1	Mahalle muhtarlarının rollerinin yeniden tanımlanması			
Hedef 1	Yerel politikaların oluşumu ve uygulanması aşamalarında mahalle muhtarlarının etkin bir paydaş olarak kullanılmasının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Muhtarlar köylerinde ya da mahallelerinde dağıtılan sosyal yardımlarda etkin rol oynamalarının sağlanması.	İçişleri Bakanlığı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mahalle muhtarlarının yerel hizmetlerin etkinliği açısından rolleri artırılabilecektir.	Plan dönemi
Muhtarların mahallelerini ilgilendiren konularda görüşlerinin alınmasının zorunlu tutulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mahalle muhtarlarının yerel hizmetlerin etkinliği açısından rolleri artırılabilecektir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Su ve Kanalizasyon İdarelerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Su ve Kanalizasyon İdarelerinin işleyişinin etkinleştirilmesi			
Hedef 1	Etkin ve verimli çalışan bir su ve kanalizasyon İdaresinin oluşturulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
İlgili kanunun teşkilat ve görevleriyle ilgili hükümlerinin revizyonu	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Su ve kanal idarelerinin kurulması yetkisi belediye meclislerine verilebilir veya ayrı bir kurum yerine su ve kanal hizmetlerine özgü bir genel sekreter yardımcılığı ve daire başkanlıkları oluşturulabilir.	1 yıl
İlgili kanunun yağmur suyunun uzaklaştırılması hususunda belirsizliklerinin giderilmesi	İçişleri Bakanlığı	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Konu hakkında büyükşehir belediyeleri ile bunlara bağlı Su ve Kanalizasyon İdareleri arasında ciddi sorunlar oluşabilmektedir. Görev ve yetkinin netleştirilmesi gerekmektedir.	1 yıl
İklim değişikliğinin olası etkilerine göre su arz güvenliğinin sağlanması	Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İklim değişikliğinin olası olumsuz etkilerinden dolayı su kıtlığı sorunu ile karşılaşması muhtemel belediyelerin bu sorunun çözümüne ilişkin politikalar üretmesi gerekmektedir.	1 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetim-STK işbirliği esasına dayanan hizmet sunum yöntemlerinin etkin kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel hizmetlere gönüllü katılımı artırmak			
Hedef 1	Yerel kamu hizmetlerine gönüllü katılımın teşvik edilerek gönüllü katılımın etkinleştirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel hizmetlere gönüllü katılım hususunda sorunların ortadan kaldırılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel hizmetlere katılım hususunda gönüllü katılımcıların iş sağlığı güvenliği ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan durumlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Üniversite-belediye işbirliğinin güçlendirilmesi			
Politika 1	Yerel yönetimlerin diğer kurumlarla olan ilişkilerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi			
Hedef 1	Yerel ölçekteki hizmetlerde üniversite-belediye arasındaki iletişimin artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Üniversite-belediye işbirliklerinin teknolojik kapsamda ve şehir uygulamaları kapsamında geliştirilmesi	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversiteler	Üniversite gençlerinin girişimcilik çerçevesinde şehirlere olan katkılarının artırılması, teknoparklarda gerçekleştirilen faaliyetlerin üniversite-sanayi işbirliği haricinde şehirlere de bütünleşmesinin sağlanması	Plan dönemi
Yerel Yönetimler tarafından geliştirilen projelerin akademik bilgi ve altyapı ile desteklenmesi	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversiteler	Yerel yönetimlerin geliştirdikleri projelerde üniversitelerin araştırma ve inovasyon merkezleri teknoloji transfer merkezleri gibi birimleriyle eşgüdümlü çalışması	Plan dönemi

Sorun Alanı	Yerel Yönetim-STK işbirliklerinin objektif kriterlere bağlanmamış olmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel yönetimler ile STK'ların kent ile ilgili karar alma süreçlerine katılımını sağlayan idari/kurumsal/teknolojik yapıların işlevselleştirilmesi ve etkinleştirilmesi.			
Hedef 1	Yerel yönetim STK ilişkisini güçlendirmek			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Üniversitelerin, STK'ların ve kalkınma ajanslarının yerel yönetimler ile ilgili araştırma yapmalarının teşvik edilmesi	İçişleri Bakanlığı	Yerel Yönetimler, Üniversite, STK	Üniversitelerin, STK'ların ve kalkınma ajanslarının yerel yönetimlerle ilgili araştırma yapmaları sağlanacaktır	Plan dönemi
Kentin genelini ilgilendiren konularda STK'ların görüşünün alınarak sürece dâhil edilmesi	İçişleri Bakanlığı	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK	Yerel yönetimlerin "kamuoyunun görüşünü almak" yönündeki yetki ve imtiyaz kullanım alanını genişletmek amacıyla STK'ların da sürece dahil edilmesi	Plan dönemi

4.6. Denetim ve Hesap Verebilirlik

Denetim esas olarak yerel yönetimlerin iş ve işlemlerinin hukuka uygunluğu ile mali ve performans denetimini kapsamaktadır. Gerek 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu gerekse de yerel yönetimlere ilişkin yasalarda yerel yönetimlerin nasıl denetleneceği belirlenmiştir. Bu düzenlemeler ile yerel yönetimlere iç denetçilik sistemi getirilmiştir. Buna göre belediyelerin kendi bünyesinde kurmuş oldukları iç denetçilik kurumu aracılığıyla denetim yapma olanağı söz konusu olmuştur. Sayıştay tarafından dış denetim gerçekleştirilmektedir. Öte yandan mali denetim dışında İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mülkiye Teftiş Kurulu ile Mahalli İdareler Kontrolörleri tarafından da denetim yapılmaktadır. Bu denetim ise hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından gerçekleştirilmektedir. İl özel idareleri ile belediye meclisleri bünyesinde kurulan denetim komisyonunun faaliyetleri, stratejik planlama ve performans programlarına uygun olarak hazırlanan faaliyet raporlarının onaylanması, ilgili meclis üyelerine sağlanan soru, gensoru ve genel görüşme yoluyla meclislerin denetimi mümkün kılınmıştır.

Sorun Alanı	Denetim alanında yaşanan aksaklıklar			
Politika 1	5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun özümsemesinin sağlanması.			
Hedef 1	Kanuna hakim temel ilkeler çerçevesinde iş ve işlemlerin yürütülmesinin sağlanması. Kamu zararı kavramının açık ve net bir şekilde ifade edilmesi. İç denetim mekanizmasına işlerlik kazandırılması.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
5018 sayılı Kanunda sayılan ilkelerin özümsemesini sağlamak üzere kamu personeline gerekli eğitimin verilmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Söz konusu kanunda sayılan mali saydamlık, hesap verilebilirlik, açıklık gibi temel ilkelerin kamu personeli tarafından özümsememesi sebebiyle kanunun işleyişinde aksaklıklar yaşanmaktadır.	Plan dönemi
5018 sayılı Kanun ile kurulan iç denetim birimlerinin ihtiyaca cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi.	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İç denetim ve mali kontrol sistemlerinin sağlıklı bir şekilde izlenebilmesi için iç denetim birimlerinin ve iç denetçilerin çalışma usul ve esaslarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.	2 yıl

Sorun Alanı	Stratejik planların hazırlanması, uygulanması ve izlenmemesinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Stratejik planların uygulanmasını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması			
Hedef 1	Stratejik plarlarda yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlayacak mekanizmalar geliştirilecektir			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimlerin stratejik planlarının hayata geçirilebilmesi için bir model geliştirilecektir	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerin stratejik planlarının gözden geçirilmesi ve revizyonu için eş zamanlı ve birbirini takip eden bir dizi idari, kurumsal ve yasal eylemleri gerektirmektedir. Bu eylemlerin kademeli ve kapsamlı bir reform programı dahilinde hayata geçirilmesi için program geliştirilecektir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Büyükşehir belediyelerindeki teftiş kurullarının hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Büyükşehir belediyeleri ve bağlı genel müdürlüklerde kaynakların etkin, etkili ve ekonomik bir şekilde kullanımının geliştirilmesi amacıyla teftiş ve denetim faaliyetlerinin iyileştirilmesi.			
Hedef 1	Büyükşehir belediyeleri ve bağlı genel müdürlük teftiş kurullarının etkinleştirilmesi. Yerel düzeyde müfettişlik mesleğine kurumsal bir kimlik kazandırılması. Müfettişlerin özlük haklarının iyileştirilmesi. Müfettişlerin eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmesi.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Büyükşehir belediyelerinde teftiş kurullarının etkinliğinin artırılmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İdare Hukuku bakımından, herhangi bir idari organ veya birimin kamu görevini icra etmesinin ilk şartı, yasal bir dayanağının olmasıdır. Buna karşın, büyükşehir ve bağlı genel müdürlük teftiş kurullarının, halihazırda sahip oldukları yetkilerine ve sürdürdükleri görevlerine dair 5393 ve 5216 sayılı kanunlarda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.	2 yıl
Büyükşehir ve bağlı genel müdürlüklerde teftiş faaliyeti için teftiş rehberinin hazırlanması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belirli dönemlerde yapılması gerekli teftiş faaliyetleri kapsamında hazırlanacak teftiş raporlarının önceden belirlenmiş başlıklar altında hazırlanması geri bildirim daha sağlıklı gerçekleşmesi ve somut başlıklara dayanması bakımından gereklilik arz etmektedir.	2 yıl

Sorun Alanı	BİT'lerin denetiminden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	BİT'lerin verimlilik ve etkinlik esasları çerçevesinde yeniden düzenlenmesi			
Hedef 1	BİT'lerin ekonomiklik ve verimlilik esaslarına göre faaliyet göstermelerinin sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
1) BİT'lerin mali denetiminin etkin bir şekilde sağlanması	Sayıştay	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Sayıştay denetimine tabi kılınmasına rağmen BİT'lerin denetiminin etkin ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilemediği görülmektedir.	2 yıl
2) BİT'lerin teftiş kurulları eliyle denetiminin sağlanması.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	BİT'lerin, mali denetimin yanı sıra, düzenli bir şekilde idari ve hukuki bakımdan denetimi için teftiş kurullarının devreye sokulması, bu alandaki denetim boşluğunu dolduracaktır.	Plan dönemi
3) BİT'lerin ana sözleşmelerinde belirtilen hususlarda kamu yararı çerçevesinde karlılık esasına göre faaliyet göstermelerine özen gösterilmesi.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	BİT'lerin, kamu kaynağını kullanmak suretiyle kamu yararı ekseninde karlılık ve verimlilik esasına göre faaliyet alanlarının belirlenmesi ve bu çerçevede faaliyette bulunmaları esastır.	Plan dönemi
4) Sürekli zarar eden BİT'lerin tasfiye edilmesi.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Sürekli zarar etmek suretiyle kamu kaynağının yok olmasına sebep olan BİT'lerin tasfiye edilmesi gerekmektedir.	Plan dönemi
5) BİT'lerin taşeron sistemiyle çalışma usulüne son verilmesi.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Bu durum, BİT'lerin ana sözleşmelerinde belirlenen faaliyet sahalarında ticari iş ve işlem yapmalarını engelleyen bir husustur.	Plan dönemi
6) BİT'lerin piyasada etkin olarak faaliyette bulunmalarının sağlanması.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	BİT'lerin alanının uzmanı kişiler tarafından idare edilmesi gerekmektedir.	Plan dönemi
7) BİT'lerin yıl sonunda zarar ettiğini ilan etmesi durumunda üst düzey yönetim kadrosunun değiştirilmesi.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Özel sektör mantığı çerçevesinde, BİT'lerde sürekli zararın önüne geçme adına, yıl sonu bilançosunda zarar ettiğini ilan eden BİT'lerin üst düzey yönetim kadrosunun değiştirilmesi hem caydırıcılık hem de motivasyon unsuru olarak kullanılabilir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının etkin çalıştırılmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının etkin çalıştırılmasının sağlanması			
Hedef 1	Yerel Yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılması ve yolsuzluğun önlenmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediyelerde etik değerlerin geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla eğitim ve yayın faaliyetlerinin yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediye hizmetlerinin sunumu ve vatandaşla ilişkilerinde etik ilkeler doğrultusunda hareket edilmesinin sağlanması ve etkin bir şikâyet mekanizmasının oluşturulması	Plan dönemi
Yerel yönetimlerin zorunlu ilanlarının paylaşılacağı bir merkezi internet sitesinin oluşturulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediyelerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre yaptığı ilanların zorunlu olarak ilan edileceği merkezi idarenin yürüttüğü bir internet sitesi kurulması şeffaflık ve daha geniş kesimlere ulaşılması için faydalı olur.	1 yıl

4.7. Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı

Yerel yönetimlerin gelir ve giderlerine ilişkin hükümler yerel yönetimlere ilişkin temel kanunlarla birlikte 5779 sayılı Kanun ve 2464 sayılı Kanunda yer almaktadır. Genel olarak yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması şeklinde düzenlenen Anayasa hükmü uyarınca yerel yönetimlere genel bütçe vergi gelirlerinden pay aktarılmakta ve yerel yönetimlere kimi vergi, resim ve harçları toplama yetkisi verilmekte, kimi hizmetler için harcamalara katılma payı tahsil etmelerine olanak sağlanmaktadır. Ayrıca belirli koşullar dahilinde yerel yönetimler borçlanabilmekte, faaliyetlerinden kaynaklanan gelirler elde edebilmekte ve bağış ve yardımlar alabilmektedir.

Mahalli idarelerde gelir arttırmanın yanında gider azaltma yoluna gidilerek de etkin bir mali sisteme ulaşılabilir. Bu kapsamda giderleri azaltmaya yönelik çeşitli mevzuatlarda yer alan kısıtların incelenerek bunların uygulanabilirliğinin arttırılmasına ilişkin ve yeni kısıtların oluşturulmasına dair düzenlemeler yapılabilir. (Örneğin yüksek oranda sosyal ve eğlence türü harcamalara (temsil, tören, ağırlama gideri gibi) getirilecek oransal sınır veya yatırım

harcamalarının belediye gelirlerinin belli bir oranının altında olamayacağına ilişkin sınırlandırmalar.) 5393 sayılı Kanunun 14, 32, 49 ve 68. maddelerinde yer alan kısıtlar, 4734 sayılı 62. maddesi, 4688 sayılı Kanunun 32. Maddesinde yer alan sosyal denge tazminatı adı altında yer alan ödemeye getirilen gibi kısıtlar yer almaktadır. Bu kısıtlar uygulanmadığı takdirde belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı paylardan belli oranda ceza mahiyetinde kesinti yapılması veya bu kısıtları uygulamakla sorumlu kişilerin maaşından kesinti yoluna gidilmesi gibi yaptırımlar uygulanabilir. Ayrıca zaman zaman mahalli idarelere kamuya olan yükümlülüklerini yerine getirmek için borçlanma yoluna gitmektedir. Bu durumu engellemek için mahalli idarelerin kamuya olan yükümlülüklerini zamanında yerine getirememesinden kaynaklı sorunların önüne geçilmesi amacıyla kaynakta kesinti yöntemi uygulanabilir. Örneğin; aydınlatma giderine ilişkin yapılan kaynakta kesinti yönteminin genişletilerek elektrik, su, doğalgaz, SSK primleri ve vergi gibi tarifeye bağlı sürekli yapılan cari ödemelere de uygulanması kamu alacağının sürüncemede kalmasının önlenmesi ve faize maruz kalmasının önüne geçeceği düşünüldüğünden kamuya olan yükümlülüklerin tahsilinde kaynakta kesinti yönteminin kullanılması yerinde olacaktır.

Mahalli idarelerde etkin mali sisteme ulaşmak için mali raporlama ve istatistik konuları da ayrıca önem arz etmektedir. Bu kapsamda mali raporlama ve istatistik konularındaki farkındalığın yetersizliğini önlemek amacıyla farkındalık yaratmak amacıyla çalışmalar yapılabilir. Mahalli idare yöneticilerinin, mali raporlama ve mali istatistik konularında farkındalığın artırılması ve kurumların muhasebe kayıtlarının ve işlemlerinin doğruluğuna dair önemine ilişkin farkındalığının artırılması için de çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Sorun Alanı	Pay dağıtımının nüfus ve alan büyüklüğü dışındaki diğer objektif kriterleri gözetmemesinden kaynaklanan sorunlar (nüfus yoğunluğu, dönemsel nüfus artışları, inşaat ruhsatı adedi, üniversite öğrencisi sayısı vs.)			
Politika 1	Belediyelere pay dağıtımının düzenlenmesi			
Hedef 1	Belediyelere adaletli pay dağıtımının sağlanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediyelere pay dağıtım ölçütlerinin rasyonel hale getirilmesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlere pay dağıtımında nüfus ve alan büyüklüğünün yanı sıra dönemsel nüfus artışları inşaat ruhsatları adedi yol ağı coğrafi ve jeolojik özellikler üniversite öğrenci sayısı ve gündüz nüfusu gibi ölçütlerin de göz önüne alınması	2 yıl
2464 sayılı belediye gelirleri kanunu çerçevesinde icra edilemeyen hükümlerin gözden geçirilmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Sigorta vergisi, hava gazı vergisi, gibi uygulanamayan vergilerin mevzuattan çıkarılması	Süresiz
Belediyelere yerel nitelikli vergilerden pay verilmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	MTV, GSM şirketlerinin hasılatlarından, haberleşme vergisi paylarının oranlarının yükseltilmesi, elektrik tüketim vergisi, doğalgazdan, şans oyunları vergisi gelirlerinden belediyelere pay verilmesi	1 yıl
Belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payların oranının belediyelerin görevleri ile orantılı olarak artırılması	Maliye Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payların oranları ve dağıtım usulleri görev-gelir dengesi gözetilerek tekrar gözden geçirilmelidir	Plan dönemi
Belediye paylarında yapılacak kesintilerin önceden belediyelere bildirilmesi	Maliye Bakanlığı,	İl Bank, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediyelerin borçlarına ilişkin genel bütçe vergi gelirlerinden yapılacak kesintiler İl Bank tarafından en az 30 gün önceden belediyelere belgeli olarak tebliğ edilmelidir	Plan dönemi

Sorun Alanı	Belediye gelirleri kanununun güncellenmesi ihtiyacından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Belediye gelirleri kanunun güncel ihtiyaçları gözetmesinin sağlanması			
Hedef 1	Belediye gelirleri kanunun güncel ihtiyaçları da göz önüne alarak güncellenmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediye Gelirleri Kanununun güncellenmesinin sağlanması	Maliye Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Kentlilik bilinci yaratılması ve maliyetlere katılımın sağlanması; kirleten öder, attığın kadar öde ilkesi çerçevesinde yeni ücretlerin tesis edilmesi; kat mülkiyeti kanununa göre harcamalara katılım esasına göre yeni düzenlemeler yapılmalı	1 yıl
Belediyelere aktarılan ödeneklerin gruplandırılması ve denkleştirme ödeneği kapsamında projeler için oluşturulan mevzuatların düzenlenmesi	Maliye Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Denkleştirme ödeneğinin dağıtılmasında belediyelerin gruplandırılması ve ödenekte toplanan paranın arttırılması gerekir.	1 yıl
Belediyelere yönelik faaliyetlerde ve belediyenin kendi yaptığı faaliyetlerde gelir kazandırıcı uygulamaların gerçekleştirilmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Kamu hizmetlerine finansal kaynak oluşturabilmek için gelir getirici unsurlara ihtiyaç duyulmaktadır.	Plan dönemi
Mobil telefonlara ait haberleşme vergisinden belediyelerin faydalanması	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu tekrar düzenlenerek, Türkiye'deki mobil telefonlara ait haberleşme vergisi bir havuzda toplanıp, belirlenecek kriterlerde (nüfus vs.gibi) belediyelere gelir oluşturulabilir.	Plan dönemi
Elektrik havagazı tüketim vergisinin güncellenmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	2464 sayılı Kanun'un 34-39. maddelerinde değişiklik yapılarak doğalgaz ve likit petrol gaz tüketimi de Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi'nin kapsamına alınmalı, verginin ismi Elektrik ve Gaz Tüketim Vergisi olarak değiştirilmelidir.	1 yıl

İlan ve Reklam vergisinin güncellenmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12-16. maddelerinde değişiklik yapılarak, ilan ve reklam vergisine ilişkin tarife günümüzdeki reklam unsurlarını (led ekran, totem vb.) kapsayacak şekilde revize edilmelidir.	1 yıl
İşgal harcı başta olmak üzere Belediye Gelirleri Kanununda yer alan harçların güncellenmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İşgal harcının konusu ve işgal harcına ilişkin tarife günümüz koşullarına uygun bir şekilde revize edilerek kamuya ait yerlerin işgalinde farklı mükellef gruplarına farklı tarifeler belirlenmesiyle adalet sağlanmalıdır	1 yıl
Emlak vergi değerlerinin reel değerlere göre belirlenmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Emlak vergi değerlerinin belirlenme usulü değiştirilerek emlak vergi değerinin reel değerler üzerinden belirlenmesi sağlanacaktır.	1 yıl
Büyükşehirlerde ilan ve reklam vergisi ilçe belediyelerine devredilerek, %25 oranında ilçe belediyelerinin tahsil ettiği ilan ve reklam vergisinden büyükşehir belediyelerine pay verilmesi	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	İlan ve reklam vergisinde büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi sağlanacaktır.	2 yıl
Kentsel dönüşüm kapsamındaki riskli yapılardan harç alınması	Maliye Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Dönüşüm kapsamına giren alanlarda dönüşümden önceki alan kadar miktarının harçtan muaf olması, bunu aşan kısmın harca tabi olması bir ara çözüm olarak önerilebilir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Yerel yönetimlerin yeterli işletme sermayesine sahip olamamasından dolayı merkezi idare tarafından yapıp yerel yönetimlere devredilen fakat yerel yönetimler tarafından işletilemeyen yatırımlardan kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak			
Hedef 1	Merkezi idare eliyle yapıp işletmesi yerel yönetimlere bırakılan yatırımların etkin işletilmesini sağlamak			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yüksek işletme sermayesi gerektirdiği için yerel yönetimler tarafından işletilemeyen merkezi idare yatırımları için yerel yönetimlere işletme finansmanı sağlanması	Maliye Bakanlığı, İlbank	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, İlbank	Merkezi idare tarafından yapılan bazı tesislerin (örneğin atık su arıtma tesisleri) belediyelerin işletme masraflarını (örneğin elektrik parası gibi) ödeyemediği için atıl kalmasının önüne geçilmesinin sağlanması	Plan dönemi

Sorun Alanı	Belediyelerde harcama yetkilisi			
Politika 1	Belediyelerde harcama yetkilisi ile ilgili sorunların giderilmesi			
Hedef 1	Belediyelerde harcama yetkilisi ile ilgili sorunların giderilmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Gerekli yasal düzenlemeler yapılarak belediye başkan yardımcılarının da harcama yetkilisi olarak görevlendirilebilmelerine imkan tanınmalıdır	Maliye Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediye harcamaları konusunda fiilen karar alıcı pozisyonunda olan belediye başkan yardımcılarını 5018 sayılı Kanun uyarınca harcama yetkilisi olarak görev alamamakta olup bu sorunun giderilmesi gerekmektedir.	1 yıl

Sorun Alanı	Katı atıkların geri dönüşümünden yeterince yararlanılamamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Belirlenen atık geri dönüşüm hedeflerinin gerçekleştirmesinin sağlanması			
Hedef 1	Belirlenen atık geri dönüşüm hedeflerini gerçekleştirmek üzere yerel yönetimlere yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Atık geri dönüşümünün artırılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Atıkların uygun toplanarak depolama alanlarına gönderilen atık miktarının minimum oranda tutulması için yaptırımlar getirilmelidir.	1 yıl
Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması yönünde halkın belediyeler tarafından gerekli eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin etkin bir şekilde artırılması buna ayrılan bütçenin artırılması.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Ambalaj atıklarıyla ilgili konteynırların yeteri derecede mahallelere yerleştirilmesi ambalaj atıklarıyla ilgili toplama programlarının (yıllık gün ay belirterek) mahalle hane halkına dağıtılması ve bu programa göre toplama işleminin kaynağında ayrı olarak yapılması	1 yıl

Sorun Alanı	Denize kıyı belediyelerde gemi geçişlerinden atık alımıyla ilgili tesislerin yetersiz olmasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Atık alım tesis sayılarının artırılması			
Hedef 1	Denize kıyısı olan belediyelerde atık alım tesislerinin kurulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Denize kıyısı olan belediyelerin gemi atıkları ile ilgili farkındalıklarının artırılmasının sağlanması.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Denize kıyısı olan şehirlerde gemi geçişlerinden atık alınmasıyla ilgili yeterli sayıda tesis bulunmamaktadır. Bu yeni ve yüksek miktarlarda gelir kapısını oluşturmaktadır.	1 yıl
Yeterli sayı ve kapasitede tesislerin kurulması için çalışmalar yapılacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Hali hazırda kurulu tesislerin mevcut durumları da dikkate alınarak gerekli tesislerin kurulması için çalışma yapılması gerekmektedir.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Başta AB Mali Destekleri olmak üzere dış mali kaynakların etkin kullanıl(a)mamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Dış Mali Kaynakların Etkin Kullanılması			
Hedef 1	Mali Kaynak İhtiyacının Doğru olarak Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimlerin dış mali desteklerin sağlanmasındaki teknik ihtiyaçlarının doğru ve etkin şekilde belirlenmesi	İçişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, AB Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerin yatırım önceliklerinin belirlenerek dış mali kaynakların bu doğrultuda kullanmasının sağlanması gerekmektedir.	1 yıl
Gelir getirici yatırımların hibe destek değerlendirmelerine alınması	İçişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, AB Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerin yatırımlarının önceliklendirilmesinde gelir getirici olanların göz önüne alınarak dış mali kaynakların bu doğrultuda kullanmasının sağlanması gerekmektedir.	1 yıl

Sorun Alanı	Yerel yönetimlerin öz kaynak oluşturamamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Belediyelerin öz kaynak oluşturma kapasitesinin artırılması			
Hedef 1	Belediyelerin öz kaynak oluşturma kapasitesini artıracak uygulamaların hayata geçirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Belediye Gelirleri Kanunu ve ilgili kanunlarda değişiklik yapılarak belediyelere, özellikle de büyükşehir belediyelerine yeni öz gelir kaynakları oluşturulması	Maliye Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mevcut vergi ve harç konularının ve tarifelerinin gözden geçirilerek günümüz koşullarına uyarlanmasının yanı sıra bazı yeni gelir kaynakları da önerilebilir.	1 yıl

4.8. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş

Türkiye’ de yerel yönetimler Anayasa’ nın 127. maddesinde il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olarak ifade edilmişlerdir. Belediye, kent ve belde halkının; köy yönetimi köy halkının ; il özel idareleri ise il halkının ihtiyaçlarını karşılamakla görevleridir.

Belediyeler ülkemizde kentsel yerleşimlerin yönetim modeli olarak ifade edilebilir. Belediye tüzel kişiliğini ise üç organ oluşturmaktadır: Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni. Belediye başkanı belediye yönetiminin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye yönetiminin yürütme organıdır. Belediye başkanı belediye sınırları içinde yaşayan seçmenler tarafından tek dereceli ve çoğunluk sistemi ile 5 yıllığına seçilir. Belediye Meclisi belediye yönetiminin genel karar organıdır ve ilgili kanunlarda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur. Belediye encümeni ise genel olarak bir danışma organıdır. Yapısına baktığımızda ise hukuksal durumları birbirinden farklı iki tür üyeden oluştuğunu görmekteyiz. Bunlar seçilmiş üyeler ve atanmış üyelerdir.

Belediye, il özel idaresi ve köy üçlüsünün birlikte bulunduğu iller dışında (büyükşehirlerde) ise büyükşehir sistemi bulunmaktadır. Büyükşehir sistemi iki kademeli bir yapıya haizdir: Büyükşehir belediyesi (BŞB) ve büyükşehir ilçe belediyeleri (BİB). Büyükşehir belediyesinin temel organları il halkının oylarıyla seçilen ve yürütme organı niteliğindeki BŞB başkanı; doğrudan seçimle oluşmayan ve BİB başkanları ve BİB meclis üyelerinin 1/5’ inden oluşan, karar organı olan BŞB Meclisi ve danışma organı ve idari kurul niteliğindeki karma bir yapıya sahip olan BŞB encümenidir. BİB ise ilçe halkının oylarıyla seçilen ve yürütme organı olan BİB Başkanı, doğrudan seçimle iş başına gelen ve karar organı olan BİB Meclisi ve karma bir yapıya sahip olan danışma organı niteliğindeki BİB Encümeninden oluşur.

Bir alan yönetim birimi olarak nitelendirilen il özel idarelerinin karar organları ise İl Genel Meclisi, İl encümeni ve Validen oluşmaktadır. İl özel idaresinin karar organı olan il genel meclisinin üyeleri 5 yıllığına halk tarafından seçilir. İl özel idaresinin yürütme organı niteliğindeki il encümeni ise valinin başkanlığında vali ve 10 üyeden oluşur. İlde devletin ve hükümetin temsilcisi; ayrı ayrı her bakanlığın mümessili ve idari, siyasi yürütme vasıtası olan vali aynı zamanda il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Köy yönetimi ise kırsal alandaki halkın ihtiyaçlarını karşılamakla görevlendirilmiştir. Köy yönetim organları ise 5 yılda bir seçilir. Köyde muhtar yönetimin yürütme organı iken ihtiyar meclisi ve köy derneği danışma ve karar organı niteliğindedir.

Sorun Alanı	Personel niteliğinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel yönetim personel niteliğinin artırılması			
Hedef 1	Personelin alımında liyakat ve yeterliliği gözetilen objektif sistemler geliştirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetim personeline eğitim verilmesi sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı,	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Türk Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği	Belediyelerde insan kaynağı profilinin yükseltilmesi ve bu amaçla yerel yönetim ile merkezi yönetim personeline çeşitli eğitimler verilmelidir.	Plan dönemi
İdari, mali, hukuki ve teknik hizmetlere yönelik personel istihdamında liyakat ve uzmanlığın esas alınması sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Türk Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği	Yerel yönetimlerde yeni personel alımlarında “meslek yükseköğretim kurumlarının yerel yönetimler programından mezun olmak” özel koşulunun aranması ile ilk istihdamda önemli bir nitelik oluşturulabilir.	Plan dönemi
Yerel yönetimlerin personel istihdamı yeniden gözden geçirilerek mevcut sorunları giderecek değişikliklerin yapılması sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimler için özel bir personel rejimi oluşturulmalıdır. Bu rejimin yerel yönetimlere ihtiyacı olan personeli seçebilme özelliği olmalıdır. Ancak seçilecek personel için objektif seçim kriterleri oluşturulmalıdır.	1 yıl
Büyükşehir belediyelerinde objektif kriterlere göre oluşturulmuş kariyer sisteminin kurulması sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerde kariyer mesleklerin (uzman, denetçi gibi) oluşturulmasını sağlayacak sistemin kurulması sağlanacaktır.	2 yıl
Yerel yönetim alanında yetişmiş kariyer meslek mensuplarının yerel yönetimlerde çalışmayı tercih etmesi sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetim alanında yetişmiş kariyer meslek mensuplarının yerel yönetimlerde çalışmasını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması sağlanacaktır.	2 yıl

Özel sektör çalışanlarının yerel yönetimlerin bazı teknik istihdamının kolaylaştırılmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerde başkanın görev dönemiyle sınırlı olmak şartıyla özel sektörde belirli bir süre çalışmış olan teknik bilgisi yüksek kişilerin de üst yöneticilik görevlerine getirilmesi gerekmektedir.	2 yıl
Yerel Yönetimlerde çalışanların yeteneklerini belirlemesi ve geliştirmesi için yetenek yönetim modeli oluşturulması, uygulanması ve sürekliliğinin sağlanması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Çalışanların yeteneklerinin ve performansının değerlendirildiği bir modelin oluşturulması sağlanacaktır.	2 yıl

4.9. Yerel Yönetimlerde Demokrasi

Yerel yönetimler yapısı, işlevleri ve yönetsel mantığı itibarıyla bir taraftan “verimlilik ve etkinlik/hizmet” gibi nesnel, diğer taraftan da “demokrasi ve sorumluluk” gibi öznel nitelikler taşır. Yerel yönetimlerin demokrasiyle ilişkisi, onların toplumsal örgütlenme boyutuyla ilgilidir. Demokrasi kavramının başlıca öğeleri olan vatandaş katılımı, çoğunluk ilkesi, hesap verme sorumluluğu gibi hususlar yerel ölçekte oldukça önemli kavramlardır. Bu yönüyle yerel demokrasi, ulusal ölçekte demokratik yönetimin temelini oluşturur.

Sorun Alanı	Sivil toplum örgütlerinin eksik/yetersiz katılımından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Sivil toplum örgütlerinin görünürlüklerinin artırılması			
Hedef 1	Sivil toplum örgütlerinin kente karşı sorumluluklarının ve farkındalıklarının artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel yönetimlerde katılımcı mekanizmaların ve e-bilgilenme mekanizmalarının geliştirilmesini sağlamak	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, STK'lar	Sivil toplum kuruluşları Kalkınma Ajansları, Kent Konseyleri gibi müzakere ortamları olması gereken yapıların görünürlükleri sağlanacaktır.	Plan dönemi
Sivil toplum örgütlerinin yerele olan potansiyel katkısını belirlemek ve geliştirmek	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, STK'lar	Demokrasi kültürünün geliştirilmesi, toplumsal sermaye olarak sivil toplum örgütlerinden her alanda destek sağlanması , bilgi birikiminin oluşturulması sağlanacaktır.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Kent konseylerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kent konseylerinin felsefesine uygun işletilmesi			
Hedef 1	Kent konseyi katılımcılarının kente karşı sorumluluklarının farkındalıklarının artırılması ile kent konseyleri yapısallığı ilişkilendirmesinin yapılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Kent konseylerinin etkin kullanılması, kararlarının dikkate alınması, konsey kararlarının mevzuat hükümlerine göre gündeme alınmamasının önüne geçilmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Kent konseyleri	Meclis gündeminin ve konu önceliğinin belirlenmesi sürecinde mevzuat hükümlerine uyulması	1 yıl
Kent Konseylerinin performans ölçümlemesinin yapılması için form geliştirilmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Kent konseyleri	İçişleri Bakanlığının kent konseylerinin performansının ölçülmesine yönelik form geliştirmesi kent konseylerinin toplanma sayısı gibi standardizasyonun tespiti yapılacaktır.	1 yıl
Belediye başkanlarının aynı zamanda kent konseyi başkanı olmalarının önlenmesi	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Kent konseyleri	Bu durumda kent konseyleri yerel yönetimlerin bir organı gibi değil, daha bağımsız ve özgün kurumlar olarak görülecektir.	1 yıl

Sorun Alanı	Kent konseyi kararlarının niteliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Kent konseylerinin kararlarının kuruluş amacına uygunluğunun sağlanması			
Hedef 1	Kent konseyi katılımcılarının kent konseyi çalışmaları hakkında bilgilendirilmesi			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Kent Konseylerinin varlık nedenini bilmek ve kent konseyi mekanizmaların nasıl işletebileceğinin yönetmelik hükümlerine uygun yapılmasını sağlayıcı eğitimler vermek	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları , Yerel Yönetimler, Kent konseyleri	Kent Konseylerinin nasıl çalışacağı, yol göstericilik işlevinin ve zihinsel/emek çalışmalarının tipi ve kapsamı hakkında her kent konseyi oluşumu sırasında bilgilendirme yapılması sağlanacaktır.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Yöre halkının karar süreçlerine etkin katılım mekanizmalarının eksikliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Yerel halkın karar alma mekanizmalarında etkinliğinin artırılmasının sağlanması			
Hedef 1	Yerel halkın karar alma mekanizmalarında etkinliğinin artırılmasını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Yerel halkın karar alma mekanizmalarında etkinliğinin sağlanabileceği kurumsal yerel birimin oluşturulması.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Belediye meclisi veya il genel meclisi haricinde de kadın, çocuk engelli gibi dezavantajlı grupların daha çok katılımını sağlayacak bir yerel mekanizmanın oluşturulması sağlanacaktır.	Plan dönemi

4.10. Mahalli İdare Birliklerinde Etkinlik

Yerel yönetim birlikleri Anayasa'nın 127'nci maddesi ile 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu gereğince İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu izni ile kurulan, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardır. 5355 sayılı Yerel yönetim Birlikleri Kanununda Yerel yönetim Birliği; "Birden fazla mahallî idarenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmıştır. Yerel yönetimler (il özel idaresi, belediye ve köy), kendilerine verilmiş görevlerden birini ya da birkaçını yürütmek üzere, kendi aralarında (sadece köylerden, belediyelerden veya il özel idarelerinden oluşan) birlik kurabilecekleri gibi diğer yerel yönetimlerle de ortaklaşa (belediye/köy, belediye/özel idare, köy/özel idare, belediye/köy/özel idareden oluşan) birlik kurabilirler. Mahallî idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamaz. Birliğin organları; birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanıdır. 5355 sayılı Yerel yönetim Birlikleri Kanununda öngördüğü birlik çeşitleri şunlardır:

- a. Turizm Altyapı Hizmet Birlikleri
- b. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri
- c. Sulama Birlikleri
- d. Ülke Düzeyinde Kurulan Birlikler
- e. Diğer Birlikler

Sorun Alanı	Mahalli idare birliklerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Mahalli idare birliklerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi			
Hedef 1	Mahalli idare birliklerinin insan kaynağı ve mali yapılarının güçlendirilmesi ve yeniden yapılanması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Mahalli idare birliklerinde uzmanlaşma ve kurumsallığın oluşturulması için gerekli olan yapının kurulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Mahalli idare birliklerinde norm kadro standartlarının uzman çalıştırma vb. hususlarda uygulanabilmesinin sağlanması böylece kurum dışında görevlendirmelerin en aza indirilerek süreklilik, aidiyet, uzmanlaşma ve kurumsallığın sağlanması.	1 yıl

Sorun Alanı	Mahalli idare birlikleri eliyle sunulan hizmetlerin etkinliğinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Mahalli idare birliklerince sunulan hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinin arttırılması			
Hedef 1	Hizmetlerin tasarlanması ve yürütülmesinde ilgili paydaşlardan yararlanmaya ve etkileşime izin veren bir işleyişin kurulması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Mahalli idare birliklerinin kuruluş amaçları doğrultusunda uzman ve akademisyenler başta olmak üzere danışmanlık hizmetinden etkin olarak yararlanması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Mahalli İdare Birlikleri, kuruluş amaçlarına uygun olarak akademisyenler ve uzmanlardan, doğrudan belli sürelerle danışmanlık hizmeti alabilmeleri sağlanacaktır.	Plan dönemi
Üye yerel yönetimlerin ilgili mahalli idare birliklerinden ihale mevzuatına tabi olmaksızın eğitim vb. hizmetleri alması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Kamu menfaati amacıyla ortaklaşa kurulan birliklerden doğrudan eğitim hizmeti alınması verimliliği arttıracak, maliyetleri azaltacaktır.	1 yıl
Mahalli idare birliklerinin bölgesel özellik ve ihtiyaçları dikkate alarak derinleşmeleri ve buna göre hizmet planlaması yapmaları	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Bölgesel öncelikler dikkate alınmadan yapılacak bir tasarım, eğitimden proje ve kaynak planlamasına kadar verimlilik ve etkinliğin önünde ciddi bir engel olarak kalacaktır.	Plan dönemi
Bölgesel mahalli idare birliklerinin kalkınma ajansları ile sürekli ve sistematik işbirliği yapmaları	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Bölgesel mahalli idare birliklerinin, Kalkınma Ajansları ile sürekli ve sistematik işbirliği bilgi ve planlama faaliyetlerinde de önemli yararlar sağlayacaktır.	Plan dönemi

Sorun Alanı	Dağlık alanlarda yerel yönetim birliklerinin olmamasından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Dağlık alanların yoğun olduğu belediyelerde hizmetlerin ve bilginin geliştirilmesinde yol ve yöntem geliştirme için Dağlık Alan Belediyeler Birliği örgütlenmesine gidilmesi			
Hedef 1	Dağlık alan belediyelerini dikkate alan ve belediyeler arası işbirliğini de geliştiren kırsal ve kentsel kalkınma bütünlüğünü sağlayacak uygun bir planlama ve uygulama sürecinin gerçekleştirilmesi için uygun strateji geliştirmek amacıyla yapılanma oluşturmak			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Dağlık alan belediyelerinin katılımı ile Dağlık Alan Belediyeler Birliği kurulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Dağlık Alan Belediyeler Birliği yapılanması ile dağ yerleşiklerinin temel hizmetlere erişimi, doğal kaynakların işletimi ve korunması, yasa dışı yaban hayatı ticaretinin engellenmesi, dağlık alanların rasyonel yönetimi gibi birçok ihmal edilen konular üzerine gidilmesi ve Türkiye için stratejik önemi olan dağlık alanlarda çok yönlü güvenlik temalarının belediyeler arası güç birliği ile çalışılması sağlanacaktır.	1 yıl
Dağlık alan belediyelerinde kırsal ve kentsel kalkınma bütünlüğünü sağlayacak çok yönlü eylem planları oluşturmak	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Mahalli İdare Birlikleri	Türkiye'nin yüzde 80'i dağlık alandır. Bu alanlar genelde verimli kaynakları olan ancak geri kalmış alanlardır. Doğa korunması ve dağ ve dağlık alan yerleşiklerinin yaşam kalitesinin artırılması için 6360 sayılı düzenlemenin getirdiği il düzeyinde bütünleşik hizmet anlayışı bir fırsattır.	Plan dönemi

4.11. Mahalle Yönetimi

Mahalle, geleneksel şehir kültürümüzün temel yapı taşıdır. Öte yandan mahalle, toplumsal yapı içinde insanların bir arada yaşadıkları en alt yönetim kademesidir. Her iki boyutuyla da “mahalle”, kent ve kent kültürü bağlamında büyük öneme sahiptir.

Mahalle, insanların sosyalleşmesi, bireylerin birbirleriyle yakın iletişim kurması gibi birtakım işlevleri görmeyen yanı sıra devlet-vatandaş arasındaki birtakım yönetim ilişkilerinin kurulmasını da sağlamaktadır. Mahalle, 5393 sayılı Belediye Kanununun 3. maddesinde “belediye sınırları içinde yer alan, ortak ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birim” olarak tanımlanmıştır. Aynı kanununun 9. maddesinde mahalle yönetimi “mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir” şeklinde düzenlenmiştir. Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olmaktadır. Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür. Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.

Mahalle yönetimi köy yönetiminden farklı olarak bir yerel yönetim kuruluşu değildir. Tüzel kişiliği, bütçesi, personeli yoktur ve genellikle merkezi ve yerel yönetimlerin temsilcisi ve yardımcısı olan bir kuruluştur. Mahalle muhtarlıkları, demokrasinin gelişmesine katkı sunarken; yönetime katılmanın en önemli araçlarından biridir. Yine vatandaşlara en yakın yönetim birimi olması itibarıyla, devlet- vatandaş arasındaki ilişkilerinin geliştirilmesinde ve kamu hizmetlerinin yürütülmesinde rolü büyüktür. Bu bağlamda yerel kamu hizmetlerinin etkin, verimli ve güvenli bir şekilde sunulması, sorunların en kısa sürede yetkili makamlara iletilmesi, muhtarların etkinlik ve işlevlerinin artırılarak taleplerinin kısa sürede sonuçlandırılması amacıyla İçişleri Bakanlığı’nda “Muhtar Bilgi Sistemi” Kurulmuştur.

Mahalle yönetiminde yaşanan sorunlarında başında, özellikle kent yönetimi, yerel yönetimler, çevre sorunları gibi konularda mahalle yönetiminin eğitim eksikliği, mahalle

yönetimine çevreyi koruma ve imarla ilgili sorumlulukların verilmemesi gelmektedir. Mahalle yönetiminde yaşanan sorunların başlıcaları ise şunlardır:

- 1- Muhtarın sorumluluğuyla orantılı olarak yasal yetkilerinin artırılması;
- 2- Yasalarda düzenleme yapılarak mahallesinde, köyünde bulunan okul, cami, dernek ve eğitim kursları ile ilişkilendirilmesi, gerektiğinde muhtarın başkan olabilmesi;
- 3- Tüzel kişiliği olmayan mahalle muhtarlarına tüzel kişilik kazandırmak veya tüzel kişiliği olan mahalle temsilciliğine dönüştürülmesi;
- 4- 442 sayılı köy kanununda yapılması gereken yasal değişikliklerin acilen çıkarılması;
- 5- Muhtar derneklerinin ülke yararına bütünleşmek amacıyla muhtarlar birliği kurulması için yasalarda değişiklik yapılması (Türkiye Belediyeler birliği gibi);
- 6- Mahallede ve köyde yapılan imar çalışmalarında, iş yeri açmada, ruhsat verme halinde muhtar görüşünün de alınması.

Sorun Alanı	Mahalleler arası farklılaşma ihtiyacından kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Mahalleler arası farklılaşmanın gözetildiği bir mahalle sisteminin oluşturulması			
Hedef 1	Kırsal nitelikli mahalle ile kentsel nitelikli mahalle ayrımının yapılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Kentsel yerleşmelerde oluşturulan mahallelerle kırsal alandaki mahalleler arasındaki farklılaşmayı gözetilen bir mahalle sisteminin kurulması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Bu iki yerleşme arasında var olan sosyolojik farklılık sebebiyle mahalleler arasında idari açıdan da farklılaştırma yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede belediyelerin meskûn sahasından 10 km ve daha uzak olan mahallelere kırsal mahalle statüsü verilebilir.	1 yıl

Sorun Alanı	Mahalle yönetiminin yapısal eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Mahalle yönetiminin hukuki zeminin ihtiyaca göre geliştirilmesi			
Hedef 1	Mahalle Muhtarlığı Kanununun çıkarılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Mahalle Muhtarlığı Kanunu ile ilgili çalışma yapmak	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Valilikler, Yerel Yönetimler	Yeni bir Mahalle Muhtarlığı Kanunu Tasarısı hazırlamak ve TBMM Genel Kuruluna sunmak.	1 yıl
Mahalle muhtarlığını “yerel ile merkez arasında görevli örgüt” olarak görevlendirerek geliştirmek	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Valilikler, Yerel Yönetimler	Mahalle muhtarlığının, mahallede merkezi idare için idari görevler yapan, belediye için mahallede idari ve sosyal görevler üstlenebilen, yönetime katılabilen, mahallesini devlet ve belediye nezdinde temsil edebilen bir yönetim birimi olmalıdır.	1 yıl
Mahalledeki okul, cami, karakol, dernek temsilcileri mahalle yönetimini takviye etmelidir.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Valilikler, Yerel Yönetimler	Mahalledeki okulun müdürü, okula aile birliği başkanı, cami imamı ve cami derneği başkanı ile mahalle dayanışma ve yardımlaşma derneği başkanı ile varsa mahalledeki polis karakolu temsilcisinin ve belediyenin sosyal işlerden sorumlu birim temsilcisinin mahalle ihtiyar heyeti içinde doğal üyeliğinin sağlanması için düzenleme yapılmalıdır.	1 yıl

Sorun Alanı	Mahalle muhtarının hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar			
Politika 1	Muhtarlık müessesesinin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi			
Hedef 1	Mahalle düzeyinde muhtarlık kurumunun paydaş olarak rolünün artırılması			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Muhtarlıklara tüzel kişilik verilmesinin sağlanması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mevzuat çalışmasının yapılması sağlanacaktır.	1 yıl
Mahalle muhtarlarının belediye meclislerinde temsilini sağlayacak düzenlemeler yapılması	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mevzuat çalışmasının yapılması sağlanacaktır.	1 yıl
İmarla ilgili konularda mahalle muhtarlarının görüşlerine başvurulmasının sağlanması	İçişleri Bakanlığı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mevzuat çalışmasının yapılması sağlanacaktır.	1 yıl

Sorun Alanı	Mahalle yerleşiminin ölçek ve kriter zayıflığından kaynaklanan sorunları			
Politika 1	Mahalle kuruluş ilke, usul ve ölçeğinin belirlenmesi, yönetsel katılımın düzenlenmesi ve kırsal mahallelerin intibak sürecinin gözetilmesi.			
Hedef 1	Mahalle kuruluş ilke, usul ve ölçeğinin belirlenmesi, mahalle dayanışma ve yardımlaşma anlayışının yönetsel katılımıla bütünleştirilmesi ve köyden dönüştürülen mahallelerin intibak sürecinin gözetilmesi.			
Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Süre
Mahalle “kurulma usul ve ilkelerinin” ve “mahalle ölçeğinin” gerçekçi kriterlere dayandırılması gerekmektedir.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Mahallelerin yerleşim koşulları, nüfusu, hane sayısı, tarihi ve başka özelliklerini de gözeterek kuruluş ilke ve kuralları ile en az ve en çok nüfus ve hane ölçeği illere göre geliştirilmelidir.	Plan dönemi
Köyden dönüştürülen kırsal mahalleler intibak süreci içinde korunmalıdır.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Büyükşehir içindeki önceden var olan mahallelerden farklı olarak fiilen “kırsal mahalle” durumuna düşen mahallelerin kentsel ortama hem altyapı ve diğer hizmetler olarak uyumu, hem de sosyoekonomik intibakı uzun zaman alacaktır.	Plan dönemi
En yaygın yerleşim birimi olarak mahallenin katılım ve dayanışma imkânı değerlendirilmelidir.	İçişleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Kentsel nüfus, sayıları 32.061 olan mahalle muhtarlıkları sınırı içinde yaşamaktadır. Mahallenin bu yüksek sosyal dayanışma potansiyel gücünden yararlanmak için Belediye Kanununda ve çıkarılacak Mahalle Muhtarlığı Kanununda düzenlemeler yapılmalıdır.	Plan dönemi

5. PLAN DÖNEMİ PERSPEKTİFİ

5.1. Uzun Vadeli Hedefler

Vizyon:

“Kaliteli hizmet sunabilme ve değişimi yönetebilme kapasitesine sahip, optimal ölçekte; etkin, katılımcı, sürdürülebilir, şeffaf ve hesap verebilir bir yerel yönetim sistemi kurmak”

Temel Değerler:

- Hızlı ve kaliteli hizmet
- Şeffaflık
- Hesap verilebilirlik
- Verimlilik
- Sürdürülebilirlik
- Katılımcılık
- Yenilikçilik
- Adalet
- Güven
- İnsan haklarına saygı
- Etik değerlere bağlılık

5.2. On Birinci Kalkınma Planı (2023 Yılı) Hedefleri

Hedef 1: Yerel düzeyde eşgüdüm, iletişim, koordinasyon kanallarını etkin hale getirmek.

Hedef 2: İdareler arası ilişkileri etkin ve verimli kamu hizmeti sunumu çerçevesinde yeniden düzenlemek.

Hedef 3: Yerel yönetim hizmetlerinin niteliklerini sayısal göstergelerle ölçmek ve geliştirmek.

Hedef 4: Yerel yönetimlerin mali kaynakları ile nitelikli insan kaynağının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak.

Hedef 5: Sürdürülebilir kentsel gelişme politikaları geliştirmek ve politika uygulamalarını yaygınlaştırmak.

Hedef 6: Yerel yönetimlerin karar süreçlerinde demokratik katılımı sağlamak.

Hedef 7: Hizmet kalitesini geliştirmek için belediyelerin görev ve yetkilerini, belediye nüfuslarının dönemsel değişkenleri de göz önünde bulundurularak ölçek ekonomisi bağlamında düzenlemek.

Hedef 8: Kırsal alan yönetimini yeniden düzenlemek.

Hedef 9: 6360 sayılı Kanunun uygulamada doğurduğu sorunları gidererek, etkin bir büyükşehir modeli oluşturmak.

Hedef 10: Yerel yönetim birliklerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesini sağlamak.

Hedef 11: Yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir sağlayarak mali kapasitesini artırmak.

Hedef 12: Yerel kamu hizmetlerinin sunumunda ülke çapında mali ve teknik açıdan uyum sağlamak için “yerel kamu hizmeti standartları” oluşturmak.

Hedef 13: Teknolojik imkânların yerel yönetimlerde etkin ve yaygın kullanımını sağlamak.

5.3. Hedeflere Dönük Temel Amaç ve Politikalar ve Bu Politikalara Yönelik Eylemler

Milli mücadelenin başlangıcının yüzüncü yılı ile Cumhuriyetin kuruluşunun yüzüncü yılı arasındaki dönemi kapsayan 11. Kalkınma planı döneminde 2023 vizyonunun içerdiği hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik yol haritasını içerecek olan Kalkınma Planı ekonomik ve toplumsal kalkınmanın temel politika hedeflerini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede etkin ve verimli hizmet sunmak, demokratik yönetim ilkesini hayata geçirmek hedeflerini gerçekleştirmede önemli bir role sahip olan yerel yönetimleri iyileştirme çalışmaları kapsamında ortaya koyulan hedeflere ulaşmak için önerilen strateji ve eylemler altı başlık altında toplanmıştır. Demokratik yönetim ilkesine uygun, etkin ve verimli kamu hizmeti potansiyeline sahip bir yerel yönetim sistemi oluşturma hedefini gerçekleştirmeye dönük bu eylemler:

- Mevzuat Alanında Yapılması Gereken Düzenlemeler
- Kurumsal Yapıyı İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler
- İnsan Kaynakları Alanında Yapılması Gerekenler
- Hizmet Alanlarına Yönelik Yapılması Gerekenler
- Yerel Katılımcılık Alanında Yapılması Gerekenler
- Denetim Alanında Yapılması Gerekenler

başlıkları altında yer almaktadır.

5.3.1. Mevzuat Alanında Yapılması Gereken Düzenlemeler

2004 yılında başlayan ve yerel yönetim sisteminde önemli değişiklikler içeren reform sürecinin 11. Plan döneminde de devam edeceği beklenmektedir. Zira 2004-2005 yıllarında yerel yönetim birimleri ile ilgili çıkarılan 5216, 5302, 5355 ve 5393 sayılı kanunlarla başlayan reform süreci 2008 yılında çıkarılan 5779 sayılı kanunla devam ettirilmiştir. Bu sürece ilişkin en kapsamlı düzenlemelerden biri de 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı kanundur. Özellikle 6360 sayılı kanunla oluşturulan yeni model uygulamaya girdikten sonra bazı sorun alanlarını içinde barındırdığı tespiti birçok platformda ortaya koyulmaktadır. Diğer taraftan 16 Nisan 2016 günü yapılan halkoylaması ile kabul edilen Anayasa değişikliği sonucu oluşturulan ve 2019 yılında yürürlüğe girecek olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin de yerel yönetim sistemini etkileyeceği söylenebilir.

Bu çerçevede 11. Kalkınma Planı döneminde; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin gerektirdiği bir kamu yönetimi örgütlenmesine yönelik uyum yasaları ile birlikte yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemelerin yapılması, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki bazı görev, yetki ve sorumlulukların yeniden dağıtılmasını sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması, günün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olan Köy Kanununun köy yönetimlerinin çağdaş bir yapıya kavuşturulacak şekilde değiştirilmesi, belediyeler arası farklılaşma ihtiyacını gidermeye dönük olarak objektif gelişmişlik endekslerinin (nüfus (alansal ve dönemsel sürekli ve değişken nüfus), altyapı ihtiyacı, kültürel etkinlikler, sanayileşme, tarım ve hayvancılık, kırsal alan büyüklüğü, ilin gayri safi milli hasıladaki payı vb.) belirlenmesi ve buna bağlı olarak yerel yönetimlerin ölçeklendirmesi yapılarak küçük, orta ve büyük ölçekli belediyeler için farklı görev, yetki ve sorumluluklar ile mali yapı oluşturulması, 6360 sayılı kanunla mahalleye dönüştürülen köyler için kentsel alanlardaki mahallelerden farklı bir hukuki statü oluşturulması, belediyeler arası farklılıkları da gözeten ve kentbilim ilkelerine uygun bir imar planlama ve uygulama sürecinin gerçekleştirilmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması, imar planı değişikliklerinde belediye meclislerinde nitelikli çoğunluğun zorunlu tutulması ve etkin katılımçılık mekanizmalarının geliştirilmesi çerçevesinde kent sakinlerinin görüşünün alınmasının zorunlu kılınmasına yönelik yasal düzenleme yapılması, bilgi yönetim sistemlerinde koordinasyon ve standardizasyonu sağlayacak düzenlemelerin yapılması, Belediye Gelirleri Kanunu ve İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un yeniden ele alınarak değiştirilmesi, Devlet İhale Kanununun değiştirilmesi, belediyeler arası sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi farkları

gözeterek yerel kamu hizmetleri için asgari standartların belirlenmesi ve tüm ülkede aynı standartta yerel hizmet sunulmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması, etkin bir atık yönetim sistemi kurulması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, belirli kamu hizmetlerinde var olan birden fazla idarenin görevli, yetkili ve sorumlu olmasının doğurduğu sorunun çözümüne yönelik olarak idareler arası görev bölüşümünün yeniden yapılması, iç denetim birimleri ile teftiş kurulları arasındaki yetki ve görev çatışmasını önleyecek düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

5.3.2. Kurumsal Yapıyı İyileştirmeye Yönelik Düzenlemeler

Yerel yönetimlerin kurumsal yapısının iyileştirilmesi yerel yönetimlerden beklenen işlevlerin daha sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede 11. Plan döneminde yerel yönetimlerin kurumsal kapasitesini iyileştirmeye yönelik olarak; büyükşehirlerde koordinasyon kurulları olarak kurulan AYGOME ve UKOME'lerin aktif olarak çalıştırılmasını sağlamak ve bu örgütlerin yapısını güçlendirmek, yerel yönetimlerin kurumsal yapısını farklılaşan ve çeşitlenen görev alanlarına göre etkin hizmet sunacak şekilde yeniden yapılandırmak, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki kurumsal ilişkileri güçlendirmek üzere gerekli örgütsel düzenlemeler yapmak, YİKOB'ların kurumsal olarak güçlendirilmesini sağlamak, mükerrer görevleri tespit edilmiş merkezi yönetimin taşra teşkilatları arasında ve yerel yönetimler arasında kurumların örgütsel yapılarını düzenlemek, tüm yerel yönetimlerin geliştirilecek bir yazılım ile merkezi idare ve diğer yerel yönetim birimleri ile entegrasyonu sağlamak, kurumsal hafıza sisteminin oluşturulması için milli bir yazılım ve arşivleme sistemi geliştirmek, BİT'lerin verimlilik ve etkinlik esasları çerçevesinde yeniden düzenlemek, personelin alımında liyakat ve yeterliliği gözetilen objektif sistemler geliştirmek, mahalli idare birliklerinde uzmanlaşmayı ve kurumsallaşmayı sağlamak, belediyelerde atık yönetimine dair hizmetlerin tek çatı altında birleştirilmesi, itfaiye teşkilatının güçlendirilmesi, teftiş kurulu ve iç denetim birimlerinin Teftiş Kurulu Başkanlığı adı altında birleştirilmesi, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki kurumsal ilişkileri güçlendirecek mekanizmaların geliştirilmesi, yüzölçümü açısından büyük olan illerde koordinasyon merkezlerinin oluşturulması gibi tedbirler önerilebilir.

5.3.3. İnsan Kaynakları Alanında Yapılması Gerekenler

Kamu yönetimi içindeki yönetsel yapıya işlevsellik kazandırarak yönetimin optimal bir şekilde işlenmesini ve kamu hizmetlerinin kaliteli ve hızlı bir şekilde sunulmasını sağlayacak en önemli öge insan gücü olarak görülmektedir. Ülkemiz kamu yönetiminin yaşadığı yönetsel sorunlardan biri personel konusunda yaşanan aksaklıklar ve yetersizliklerdir. Kamu yönetiminde kullanılacak insan gücünün nitelik ve niceliği kadar doğru yerde ve doğru şekilde kullanılması etkinlik ve verimlilik açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede 11. Kalkınma Planı döneminde yerel yönetimlerin insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi için; yerel yönetim personeline eğitim verilmesi, idari, mali, hukuki ve teknik hizmetlere yönelik personel istihdamında liyakat ve uzmanlığın esas alınması, yerel yönetim alanında yetişmiş kariyer meslek mensuplarının yerel yönetimlerde çalışmayı tercih etmesinin sağlanması, yerel yönetimlerde kariyer mesleklerin (uzman, denetçi gibi) oluşturulması, bazı teknik işlerde özel sektörde faaliyet gösteren çalışanların yerel yönetimlerde istihdamının kolaylaştırılması, yerel yönetimlerde Genel İdare Hizmetleri sınıfında istihdam edilecek personellerin üniversitelerin “yerel yönetimler” programından mezun öğrencilerden tercih edilmesi gibi tedbirler önerilebilir.

5.3.4. Hizmet Alanlarına Yönelik Yapılması Gerekenler

Yerel yönetimlerin varlık nedeni mahalli ve müşterek nitelikli kamu hizmetlerini yetkili olduğu coğrafi alanda yerine getirmektir. Bu çerçevede yerel yönetimlerin kamu hizmeti sunumunda üstlendiği rol son derece önemlidir. Kıt kamu kaynakları ile etkin ve verimli bir şekilde kamu hizmetlerinin sunulmasını sağlamak olarak özetlenebilecek olan bu işlev yerel yönetimlerin yetki alanı içinde yaşayan yöre halkının yaşam kalitesinin artırılması açısından da önem göstermektedir. 11. Kalkınma Planı döneminde yerel yönetimlerin sunmakla yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli sunulmasını sağlayacak bazı tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu tedbirler arasında; belediyeler arası farklılıkları göz önünde tutarak geliştirilecek bir yerel kamu hizmeti standardının tüm ülkede uygulanmasının sağlanması, hizmet sunum önceliklerinin objektif kriterlere göre belirlenmesi, hizmet sunum önceliklerinde stratejik planlara riayet edecek şekilde düzenleme yapılması, merkezi bütçe gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılan payların bir kısmının büyük yatırımlar için ayrılması kriterinin sağlanması, idareler arası görev bölüşümünün yetki karmaşasına sebep olmayacak şekilde

yeniden yapılmasının sağlanması, yerel yönetim hizmetlerinin nitelikli ve sayısal göstergeler ile ölçülmesi ve geliştirilmesinin sağlanması, merkezi idare tarafından yapılan ve yerel yönetimlere bırakılan yatırımların etkin işletilmesinin sağlanması, büyükşehirlerde büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında etkin bir hizmet bölüşümünün yapılması, imar planlarında yapılan düzenleme ve tadilatların tüm ilgili merkezi teşkilat birimleri ve yerel yönetimler tarafından erişilebilir ve kullanılabilir olmasının sağlanması, kentlerin kendi içerisinde estetik bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanması, şehirlerin nitelikleri ve dinamikleri göz önüne alınarak şehre özgü kent kimliğinin belirlenmesi, imar planı değişikliği ile oluşan nüfus artışı sonunda ortaya çıkacak ilave kamu hizmetlerinin planda karşılık bulmasının sağlanması, tarım topraklarının amacına uygun olarak kullanılmasını sağlayacak tedbirlerin alınması, tarım topraklarının mezarlıklara dönüşmesinin engellenmesi, köyden mahalleye dönüştürülen yerlerde köy kültürünün ve bütünlüğünün korunması, yerel yönetimlerin iyi uygulamalarının paylaşılmasının sağlanması, belediyelerde etik değerlerin geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla eğitim ve yayın faaliyetlerinin yapılması, yerel yönetimlerdeki başarılı uygulamaların diğer yerel yönetimlerle, oluşturulan ortak veri tabanı aracılığı ile ya da çeşitli organizasyonlarla paylaşılmasını sağlamak, elektronik belge yönetim sistemlerinin yaygınlaştırılarak yerel yönetimlerce kullanımının artırılması ve entegrasyonunun sağlanması, etkin bir atık yönetim sisteminin oluşturulmasının sağlanması, belediyelerin ulusal atık eylem planına uygun atık yönetim modeli oluşturması ve etkin biçimde uygulaması, belediyelerin katı atık tarifeleri hususunda yönetmeliklerde belirlenen standartlara uyulması, atık toplama hizmetinin etkinleştirilmesi için atık haritalarının oluşturulması, belediyelerin ikili toplama sisteminin yaygınlaştırılması için farkındalık düzeyinin artırılması ve gerekli ekipmanların temin edilmesi, ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması çalışmalarının yapılması, denize kıyısı olan belediyelerin gemi atıkları ile ilgili farkındalıklarının artırılmasının sağlanması, iklim değişikliği ulusal eylem planıyla uyumlu olarak yerel yönetimlerin iklim eylem planlarının hazırlaması, mültecilerin/sığınmacıların ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi, afet yönetiminde merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyonun sağlanması sayılabilir.

5.3.5. Yerel Katılımcılık Alanında Yapılması Gerekenler

Son yıllarda yerel yönetimler alanında halkın yönetime katılma isteği ve karar alma süreçlerinde daha aktif olarak rol almasına yönelik katılım kanallarının önemi artmıştır. Yerel

yönetim sisteminde var olan kent konseyleri, ihtisas komisyonları, meclis gündeminin ve karar özetlerinin halka duyurulması, stratejik planlama gibi uygulamalar yerel düzeyde katılımın yaygınlaştırılması için geliştirilmiş mekanizmalardır. Daha katılımcı bir yerel yönetim sistemi için 11. Kalkınma Planı döneminde gerçekleştirilmesi önerilen tedbirler; projeler için katılımcı süreçlerin tesis edilmesi, kentin genelini ilgilendiren konularda STK'ların görüşünün alınarak sürece dahil edilmesi, belediyelerde Kent Konseylerinin kurulmasının desteklenmesi, yerel politikaların oluşumu ve uygulanması aşamalarında mahalle muhtarlarının etkin bir paydaş olarak kullanılmasının sağlanması, yerel hizmetlere gönüllü katılım hususunda sorunların ortadan kaldırılması ve gönüllü katılımın teşvik edilmesi, yerel yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik etkin bir şikayet mekanizmasının oluşturulması, yerel yönetimlerin zorunlu ilanlarının paylaşılacağı bir merkezi internet sitesinin oluşturulması, üniversiteler, STK ve kalkınma ajanslarının yerel yönetimler ile ilgili araştırmalara yönelik faaliyetlerini teşvik etmek, e-bilgilenme mekanizmalarının geliştirilmesinin sağlanması, teknolojik imkanların katılım sürecinde kullanılmasının sağlanması şeklinde sıralanabilir.

5.3.6. Denetim Alanında Yapılması Gerekenler

Bir kamu kuruluşu kendi kendisini denetleyebileceği gibi kendi dışındaki bir başka kamu kuruluşu tarafından da denetlenebilir. Bu tür bir denetim idari denetim olarak nitelendirilir. Bu bağlamda kamu kuruluşlarının kendi iç mekanizmaları eliyle denetlenmesine “hiyerarşik denetim”, başka bir kamu kuruluşu tarafından denetlenmesi işlemine de “idari vesayet” adı verilmektedir. İdare hukukunun bu genel ilkesine dayanarak yerel yönetimlerin kendi içindeki denetimi hiyerarşik denetim olarak ortaya çıkarken denetimin yerel yönetimlerin merkezi idare tarafından denetimi anlamındaki görünüşüne “idari vesayet” denilmektedir. Diğer taraftan yerel yönetimler üzerinde idari denetimin yanı sıra siyasi ve mali denetim de uygulanmaktadır. Etkin bir denetim sisteminin kurulması kamu yönetimi örgütlenmesi, kamu hizmetlerinin etkin sunumu ve kamu kaynaklarının rasyonel kullanımının sağlanması açısından son derece önemlidir. Yerel yönetim sisteminde denetim mekanizmasının daha etkin kurulması ve işletilmesinin sağlanması için 11. Kalkınma Planı döneminde; büyükşehir belediyelerinde teftiş kurullarının etkinliğinin artırılması, iç denetim birimlerinin ihtiyaca cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi, yerel yönetimlerin yatırımlarının etkin denetiminin sağlanması, BİT'lerin idari ve mali açıdan etkin denetiminin sağlanması gibi hususların göz önünde tutulması gerekmektedir.

5.4. Önemli Proje Önerileri

Proje Adı: Yerel yönetimler için ortak bilgi platformunun oluşturulması

Yerel yönetimleri ilgilendiren mevzuat çalışmalarının yanı sıra yurtiçi ve yurtdışı örnek uygulamaların paylaşılması, belediye meclislerince alınan kararların kamuya duyurulması gibi paylaşımların yapılabileceği ortak bir platformun oluşturulması önem arz etmektedir.

Proje Adı: Yerel Yönetim Personeline Yönelik Eğitim Portalının Oluşturulması

Yerel yönetimler bünyesinde çalışan personellerin hizmet içi eğitimlerinin yanında çalıştıkları birimlere göre birer eğitim modülü oluşturulması gerekir. Bu modüller online bir portal üzerinden belediye personeline açık bir şekilde tasarlanmalıdır. Eğitim portalı yerel yönetimlerde çalışılan birimlere göre (afet, lojistik, itfaiye, taşımacılık vb.) videolu eğitimler şeklinde offline kayıt yöntemi dahilinde istenildiği zaman eğitimden faydalanılabilecek şekilde oluşturulmalıdır. Böylelikle personelin kendi çalışma alanı ile ilgili çıkan herhangi bir problemde birimiyle ilgili olan modül video eğitimleri aracılığıyla çözüme kavuşturması süreci başarıyla tamamlanmış olacaktır. Ayrıca ulusal ve uluslar arası hibe programlarının tanıtımı yapılmalı, proje döngüsü yönetimi eğitimleri düzenlenmelidir.

Proje Adı: Mülteci Rehabilitasyon Merkezleri'nin kurulması

Türkiye'nin %90'ına yayılmış olan Suriyeli mülteciler, psikolojik ve kültürel anlamda Türkiye'nin yaşam koşullarına henüz entegre olamamış durumdadır. Bu sıkıntıları önleyebilmek adına yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde Valilikler bünyesinde Mülteci Rehabilitasyon Merkezleri kurmak önem arz etmektedir. Söz konusu merkezlerde psikolojik rehabilitasyon sonrasında dil öğretimi ve gelir getirici faaliyetlerde bulunma modülleri gibi çeşitli alanlarda yapılacak çalışmaları ihtiva etmelidir.

Proje Adı: Kent Konseylerinde Yerel Yönetim Programları

Kent konseylerinde görev alan veya gönüllü olarak bulunan lisans düzeyi öğrencilerin yerel yönetimlerin işleyişi, mevzuat, uygulama ve idari teşkilatlanma konularında seminer, eğitim ve ilgili derslerin düzenlenmesi amacıyla çeşitli programlar düzenlenmelidir. Bu kapsamda yerel yönetim bilinci geliştirilmelidir.

Proje Adı: Yerel Yönetim Staj Programları

Üniversitelerin Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Yerel Yönetimler, Yönetim ve Organizasyon gibi kamu yönetimi içerisinde istihdamı yüksek olan bölüm lisans öğrencilerinin belediye, valilik, kaymakamlık, il özel idareleri bünyesinde staj imkânının sağlanması gerekmektedir. Öğrencilerin belirli dönemler içerisinde yerel yönetim birimlerinde staj yapması, yönetim metodolojisini pratiğe dönüştürmesinde en etkili uygulama aracı haline gelmesini sağlayacaktır. Ayrıca bu kapsamda yapılacak her staj faaliyeti söz konusu bölümlerde öğrenim gören gençlerin yönetim ufkunun da genişlemesine etki edecektir.

Proje Adı: Afetleri Azaltma Stratejisi

Yerel yönetimlerin ortak bir platformda birleşerek afetlerde riski azaltma çalışmaları gerçekleştirmelidir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin afetleri azaltma konusunda yapacakları çalışmalar teşvik edilmelidir.

Proje Adı: Büyükşehir belediyelerinde Vatandaşların Yaşanabilir Bir Çevre ve Daha Kaliteli Bir Yaşama Ulaşma Konularındaki Değişikliklerin Araştırılması

6360 sayılı kanunla oluşturulan büyükşehirlerde, yönetim yapısının ve mali yapının değişmesi, bölgede yaşayan halkın yaşam standartlarına olan etkisinin araştırılması gerekmektedir. 30 büyükşehir belediyesinde kapsamlı bir biçimde yapılacak böyle bir araştırma aynı zamanda kanunun uygulamaya konduğu tarihten itibaren bugüne kadar olan sürecin de başarısını ölçecektir.

Proje Adı: Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi

Yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlerin niteliğinin ve kalitesinin ölçülmesi gerekmektedir. Bu durum aynı zamanda kaynak israfını da önleyerek hizmetlerin doğru ve vatandaş odaklı olmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda farklı büyüklük ve nitelikteki belediyelerin sundukları hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin ölçülmesi için bir yöntem geliştirilecektir.

Proje Adı: Kentsel Risklerin Araştırılması

Artan kentleşme birçok riski de beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda yerleşimlerin hızla yayılıp aşırı büyümesi, teknik altyapı ve sağlık hizmetlerinin yeterli olarak karşılanamaması, homojen bir toplum yapısından farklı psikolojik ve sosyolojik yapıya sahip insanların da oluşturduğu bir yapıya geçilmesi, kurumsal yapıların uyumlaştırılmaması gibi problemleri de

beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda her bir kent için söz konusu risklerin ölçülmesi ve bunlara yönelik politikalar geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede kentleşmenin suç oranlarına etkisinin de araştırılması ve müdahale araçlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje Adı: Dış kaynaklı göçlerin şehirlerde yaşayan insanlar üzerindeki etkisi

Türkiye, 2011 yılından bu yana özellikle Suriye'den yoğun göç alan ülke durumundadır. Göçmenlerin statü durumu karmaşasının yanı sıra mevzuatların da yetersiz olması nedeniyle o dönemde yerleştirmelerin planlı yapılamaması büyük şehirlerin yoğun bir göç alması sonucunu doğurmuştur. Söz konusu şehirlerde yaşayan vatandaşların memnuniyet ve yaşamsal koşullarının dikkate alındığı aynı zamanda sosyo-kültürel açıdan ne gibi etkilerinin olduğu araştırmalarının yapılması bunun sonucunda da yerel politikaların üretilmesi gerekmektedir.

Proje Adı: Yerel Yönetim Personeli Yeterlilik Ölçümleri

Yerel Yönetim Reformlarının başarısı getirilen yenilikleri uygulayacak atanmış ve seçilmiş insan kaynağının kapasitesiyle yakından ilişkilidir. Uygulamaları gerçekleştiren personelin söz konusu politikalarla ilgili yeterlilik düzeylerinin ölçümü, kalite ve yerindelik konusu açısından önem arz etmektedir. Bu durumda hangi yerel birim ne ölçüde ve ne nitelikte personel çalıştırıyor sorusunun cevaplanması ve düzenleme çalışmalarının daha etkili hale getirilmesi gerekmektedir.

Proje Adı: Uluslararası Yerel Yönetim İyi Uygulama Örneklerinin Araştırılması

Dünyadaki yerel yönetim birimlerinde uygulanmış ve uygulanan, Türkiye'nin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun uygulama örneklerini transfer ederek vatandaş memnuniyetini daha da artırmak önemlidir. Bu nedenle dünyadaki yerel yönetimlerin taraması yapılarak gerekli bilgilerin transfer edilip uygulanması gerekmektedir.

6. SONUÇ

Kentler, hemşehrilerine/vatandaşlarına güvenlik sunan, çevrede üretilen malların değiş tokuş edildiği, bürokratik yapıların doğmaya başladığı yapılardır. Ancak yerel yönetimlerin akademik olarak incelenmesi ise modern devletin ortaya çıktığı kabul edilen 16. ve 17. yüzyıl tarihlerine dayanmaktadır.

19. yüzyıl esas olarak yerel yönetimlerin oluşmaya ve gelişmeye başladığı dönemdir. Turgot ve Jeremy Bentham gibi faydacı düşünürlerin “ülkenin genel yararlar ile bireysel yararlar arasında bağ işlevi görecektir alt birimlerin inşa edilmesi” gerektiği düşüncesi yerel yönetimlerin önem kazanmasında oldukça etkin bir rol oynamıştır. 1835 yılından önce Avrupa’da kasabalar yerel yönetimlerin önemli olmayan bir parçasıyken, 1835’ten sonra kurulan belediye yönetimleri ile birlikte yerel yönetimler kentin bütün gereksinimlerini karşılayan yerel hizmet kuruluşlarına dönüşmeye başlamıştır.

20. yüzyıldan sonra ise yerel yönetimler hem yerel halkın gereksinimlerini karşılayan hem de demokratik gelişmenin hızlanmasına yardımcı olan kurumlar olarak görülmeye başlanmıştır.

Bu dönemde hizmetlerin çoğulculuğu ilkesi yerel yönetimlerin nitelik değişimini açıkça ortaya koymaktadır. Booth ve Webb gibi düşünürler, en düşük ulusal yaşam düzeyi kavramını ortaya atarak, herkesin en düşük düzeyde de olsa belediye hizmetlerinden yararlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. İkinci özellik olarak 20. yüzyıldaki nüfus devinimleri sonucunda kentli nüfusun artmış olması, yerel yönetimler açısından siyasal, yönetsel ve toplumsal sonuçlar doğurmuş ve yerel birimler hızla kentselleşmiştir.

Hızla büyüyen kentlerle birlikte artan kentsel hizmet ihtiyacı kent yönetimlerinin önemini artırmış ve tüm dünyada yerel yönetimler idari yapılarına göre farklılaşan görevlere, hizmetlere ve kaynaklara sahip olmuşlardır. Ülkemizde de tarihi geçmişi Osmanlı Dönemine uzanan yerel yönetimler Cumhuriyet döneminde de devam etmiş ve günümüze gelene kadar birçok reforma konu olarak değişim ve gelişim göstermiştir.

Etkin hizmet sunma potansiyeli ile donatılmış, demokratik, sürdürülebilir, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir yerel yönetim sistemine sahip olmak hedefine odaklanarak çalışmalarına başlayan 11. Kalkınma Planı Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu çalışmaları neticesinde, Türk yerel yönetim sisteminin mevcut durumunu ortaya

koyduktan sonra 2023 hedeflerini belirlemiş ve bu hedeflere ulaşabilmek için gerekli olan politika önerilerini ortaya koymuştur. 11. Kalkınma Planı Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Üyeleri tarafından Türkiye’de Yerel Yönetimlerin günümüz ve gelecekteki durumunu ortaya koymak için gerçekleştirilen sorun analizlerine ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri çerçevesinde 11 ana sorun başlığı altında alt sorun başlıkları oluşturulmuştur. Yapılan toplantılarda söz konusu sorunlara yönelik politikalar üretilmiş ve bu politikalar neticesinde hedeflenen eylemler belirlenmiştir.

Bahsi geçen 11 ana sorun başlığından birincisi **İdarelerarası İlişkiler** olarak belirlenmiştir. Bu sorun başlığı çerçevesinde ilk inceleme alanı Türkiye’de Merkezi İdare-Yerel Yönetim arasındaki sorunlardır. Yerel yönetimlerin İçişleri Bakanlığı ve diğer bakanlıklar ile kamu kurumları arasındaki iletişimin zayıf olması, kent aktörlerinin birbirleriyle iletişimsizliği, yerel yönetimlerden görüş alınmadan yerel yönetimleri ilgilendiren mevzuatların hazırlanması, merkezi idareden yerel yönetimlere devredilen işletmelerin çalıştırılmasında yerel yönetimlerin kapasite eksikliği sorun alanları olarak belirlenmiş ve bunlara yönelik politikalar üretilmiştir. Devlet İhale Kanununun yeniden düzenlenerek günün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına yanıt verecek bir kanunun ortaya çıkarılması, yerel yönetimleri ilgilendiren mevzuatların hazırlanması sırasında ilgili idarelerin görüşünün alınması, kentteki farklı kuruluşların yatırım programları arasındaki zaman ilişkisinin organize edilmesi, merkezi bütçe gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılan payların bir kısmının büyük yatırımlar için ayrılması kriterinin sağlanması, il koordinasyon birimlerinin etkinleştirilmesi, yerel yönetimlerin ve merkezi yönetimin ortak yetki kullandığı alanların yeniden belirlenerek yetki ve sorumlulukların tayin edilmesi, resmi yazışmaların tek bir elektronik ağ üzerinden yapılması ve bu sisteme tüm kamu kurum ve kuruluşlarının dâhil edilmesi, kurumların iş planlarını Valiliklere bildirerek yerel yönetimler ile işbirliği ve koordinasyonun sağlanması gibi öneriler geliştirilmiştir.

İdarelerarası İlişkiler başlığı altında incelenmiş ikinci alan ise Yerel Yönetimler ile Yerel Yönetimler arasındaki ilişkilerden kaynaklanan sorunlardır. Bu başlık altında özellikle büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerden ortaya çıkan hukuki/idari belirsizlikler ve bunlardan kaynaklanan sorunlar üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra Türkiye’de belediyeler arası “ortak bir paylaşım yapısı”nın bulunmayışı yerel yönetimler arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir. Bu kapsamda büyükşehir ile büyükşehir ilçe belediyeleri arasındaki kurumsal ilişkileri güçlendirecek mekanizmaların geliştirilmesi, bazı görev ve yetkilerin yeniden bölüştürülmesi, yerel yönetimlerdeki başarılı

uygulamaların diğ er yerel birimlerle ve ortak bir veritabanı aracılı ğ ıyla paylaşılması komisyonun politika önerileri arasında yer almıştır.

Komisyonun ana başlık olarak belirlemiş oldu ğ u sorunlardan ikincisi **Yerel Yönetimler Ölçeklendirme Belediye ve Büyükşehir Yönetimi**'dir. Bu kapsamda 6360 sayılı kanunun uygulamasından kaynaklanan sorunlar, farklı büyüklükteki belediyelerin aynı mevzuata tabi olmasından kaynaklanan sorunlar, küçük belediyelerin idari, mali, hukuki ve teknik kapasitesinin yetersizli ğ inden kaynaklanan sorunlar alt başlıklarına yönelik sorun analizleri yapılmıştır. Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasında etkin bir hizmet bölüşümünün yapılmasını sa ğ lamak ve belediyelerde ölçeklendirme yapılarak hizmet kalitesini geliştirmek amacıyla politika önerileri geliştirilmiştir. Diğ er taraftan belediyelerin sınıflandırılarak performanslarının izlenmesi, kanunda belirtilen nüfus ölçütünü sürekli olarak sa ğ layamayan belediyelerin statüsünün yeniden gözden geçirilmesi bu politika önerileri dâhilindedir.

Sorun ve Çözüm analizlerinde ana başlıklardan bir diğ eri **İl Özel İdarelerinin Yapısı ve Hizmet Kalitesi**'dir. Bu kapsamda özellikle 5302 sayılı İl Özel İdaresi kanununun 15. Maddesinin 2. ve 3. Fıkrasının AYM kararıyla iptalinden sonra kanun koyucu tarafından yeni bir düzenleme yapılamamış olmasından kaynaklanan sorunlar ile teşkilatlanma problemleri üzerinde durulmuş, İl Genel Meclis kararlarının kesinleşme sürecinin yerel demokrasinin ilkelerine uygun hale getirilmesi, il özel idarelerinin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi politika önerisi olarak sunulmuştur.

Kırsal Alan ve Köy Yönetimi başlığını taşıyan dördüncü ana sorun alanı kapsamında 442 sayılı Köy Kanunu'nun artık güncel yönetim sistemlerine uygun olmayışı ve çağdaş organik bir kanuna ihtiyaç duyulması konusu üzerinde durulmuştur. Ayrıca köyün bir yaşam biçimi olarak devam etmesine karşın idari bir birim olarak mevzuat gere ğ i ortadan kaldırılmasından kaynaklanan sorunlar da analiz içerisinde yer almıştır. Köylerin mahalleye dönüştü ğ ü yerlerde; imar, hizmet sunumu, hizmet bedelleri ve sorumlulukları hususunda kentsel alanlardan farklı ölçütler belirlenmesi, köyden mahalleye dönüştürülen yerlerde köy kültürünün ve bütünlü ğ ünün korunması politika önerisi olarak belirtilmiştir.

Yerel Yönetimlerde Hizmet Kalitesinin Artırılması başlığını taşıyan beşinci sorun alanı kapsamında genel olarak yerel yönetimler arasındaki hizmet standart farklılıklarından, bilgi teknolojilerinin eksik veya yanlış kullanılmasından, hizmet sunum önceliklerinin objektif kriterlere göre belirlenmiş olmamasından, imar planlarında kent esteti ğ inin gözötilmemesinden,

sürdürülebilir kentsel gelişmeye uygun olmayan planlamalardan, belediyenin görev alanına giren hizmetlerde (itfaiye, çöp toplama, atık yönetim sistemi vb.) çalışan personellerden kaynaklanan sorunlara değinilmiştir. Bunun yanı sıra atık ve temizlikle ilgili mevzuatlardan kaynaklanan, otopark, şehir içi trafik, UKOME alt yapısı, yol, su ve kanalizasyon, ulaşım sistemleri ile ilgili sorunlar, iklim değışikliklerinin kent ölçeğinde ele alınmamış olması, kırsal alanlardaki mezarlıkların yönetilmesinde ortaya çıkan sıkıntılar, afetle yetkili idare ile diğer birimler arasında yaşanan koordinasyon problemleri gibi sorunların incelenmesi de sağlanmıştır. Bu alt sorun alanlarıyla ilgili oldukça fazla çözüm önerisi getirilse de genel anlamda yerel kamu hizmet standartlarının belirlenmesi ve bunların etkin şekilde denetlenmesi bağlamında yerel hizmet kalitesini ölçülebilir hale getirecek metodlar geliştirilmesi, bilgi teknolojileri ile hizmet sunumunda bilginin sürekli güncellenmesi, hizmet sunum önceliklerinde stratejik planlara riayet edecek şekilde düzenleme yapılması, şehirlerin kendi içerisinde estetik bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanması, itfaiye teşkilatı ve hizmetleriyle ilgili mevzuatın güncellenmesi, atık yönetiminde finans modelinin oluşturulması, atıkların toplanması ve bertaraf sürecinin etkinleştirilmesi gibi politika önerileri ve eylemler oluşturulmuştur.

Denetim ve hesap verebilirlik başlığını taşıyan altıncı sorun alanı kapsamında yerel yönetimlerdeki denetim ve hesap verebilirlik ile ilgili sorunlar komisyonca tartışılmıştır. İç ve dış denetim ile kamuoyu denetimi kapsamında yerel yönetimlerde ortaya çıkan sorunlar genel anlamda; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, iç denetçilik kurumunun yapısı ve işleyişi, büyükşehir belediyelerinde bulunan teftiş kurularının hukuki statüsü ve BİT'ler çerçevesinde incelenmiştir. 5018 sayılı kanuna hakim temel ilkeler çerçevesinde iş ve işlemlerin yürütülmesinin sağlanması, büyükşehir belediyeleri ve bağlı genel müdürlüklerde kaynakların etkin, etkili ve ekonomik bir şekilde kullanımının geliştirilmesi amacıyla teftiş ve denetim faaliyetlerinin iyileştirilmesi, BİT'lerin verimlilik ve etkinlik esasları çerçevesinde yeniden düzenlenmesi şeklinde politika önerileri oluşturulmuştur.

Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı başlığını taşıyan yedinci sorun alanı kapsamında; genel bütçeden pay dağıtımının nüfus ve alan büyüklüğü dışındaki diğer objektif kriterleri gözetmemesinden kaynaklanan sorunlar, Belediye Gelirleri Kanununun güncellenmesi ihtiyacından kaynaklanan sorunlar, başta AB mali destekleri olmak üzere dış mali kaynakların etkin kullanıl(a)mamasından kaynaklanan sorunlar çerçevesinde incelenmiştir. Buna yönelik politika önerileri ise; belediyelerin öz kaynak yaratma kapasitesinin artırılması, atık alım tesis

sayılarının artırılması, belediyelere pay dağıtımının düzenlenmesi, Belediye Gelirleri Kanununun günümüz ihtiyaçlarını gözetenek güncellenmesi şeklinde olmuştur.

Sorunların analizinin yapıldığı, politikalar yoluyla çözüm önerilerinin getirildiği ana başlıklardan sekizincisi **Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiştir**. Personel niteliğinin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar, personel konusundaki mevzuattan kaynaklanan sorunlar, belediye personel istihdamında yaşanan sorunlar gibi konularda politika önerileri getirilmiştir. Özellikle komisyonun üzerinde durmuş olduğu konu ise yerel yönetim personel niteliğinin artırılması konusudur. Yerel yönetim personeline eğitimlerin verilmesi, yerel yönetimlerin personel istihdamını yeniden gözden geçirmesi, büyükşehir belediyelerinde objektif kriterlere göre oluşturulmuş kariyer sisteminin oluşturulması, bazı teknik işlerde özel sektörde faaliyet gösteren çalışanların istihdamının kolaylaştırılması gibi konular söz konusu politikalara yönelik oluşturulmuş eylemlerdir.

Yerel yönetimler kuşkusuz demokrasinin uygulama alanı bulduğu en önemli yapıdır. **Yerel Yönetimlerde Demokrasi** başlığını taşıyan dokuzuncu sorun alanı kapsamında; sivil toplum örgütlerinin eksik/yetersiz katılımından kaynaklanan sorunlar, kent konseylerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar, yöre halkının karar süreçlerine etkin katılım mekanizmalarının eksikliğinden kaynaklanan sorunlar, siyasal katılım kültürünün eksikliğinden kaynaklanan sorunlar tartışılmıştır. Sivil toplum örgütlerinin kamusal alanda görünürlüklerinin artırılması, Kent Konseylerinin felsefesine uygun işletilmesi, kent kültürünün geliştirilmesi, yerel düzeyde sivil toplum oluşturabilmek için yerel yönetimlerin teşvik edici rol oynaması gibi politika önerileri geliştirilmiştir.

Onuncu ana başlık **Mahalli İdare Birliklerinde Etkinlik** olarak belirlenmiştir. Mahalli idare birliklerinin yapısı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar, Mahalli idare birlikleri eliyle sunulan hizmetlerin etkinliğinden kaynaklanan sorunlar analiz içerisinde yerini almıştır. Onbirinci ve son sorun alanı olan **Mahalle Yönetimi** başlığı çerçevesinde ise mahallenin hukuki ve idari statüsünün belirsizliğinden kaynaklanan sorunlar, mahalleler arası farklılaşma ihtiyacından kaynaklanan sorunlar (kırsal mahalle ve kentsel mahalle farklılaşması), mahalle muhtarının hukuki statüsünden kaynaklanan sorunlar incelenmiştir. Bu kapsamda muhtarlık müessesesinin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi gibi politika önerileri oluşturulmuştur.

Ülkemiz nüfusunun yüzde 93'lük bir bölümü belediye sınırları içinde yaşarken yüzde 7'lik bir kısım ise köy yönetimlerinin sınırları içinde yaşamaktadır. Ayrıca nüfusun yüzde

23'lük bir kısmı il özel idareleri sınırları içerisinde bulunduğundan ilave olarak bu yönetimlerden de hizmet almaktadır. Dolayısı ile tüm ülke nüfusu için hizmette halka yakınlık ilkesi çerçevesinde mahalli ve müşterek nitelikli kamu hizmetlerinin muhatabı olan yerel yönetimler, kamu yönetimi sistemi içinde sunmakla yükümlü olduğu hizmetlerin içeriğinden dolayı vatandaş memnuniyetinin sağlanması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesinin en önemli paydaşlarından birisidir. On Birinci Kalkınma Planı Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu Türk yerel yönetim sisteminin aksayan yönlerinin belirlenmeye çalışıldığı ve bu aksaklıkların giderilerek etkin, etkili ve verimli kamu hizmeti sunumu hedefine ulaşabilecek bir yerel yönetim sisteminin inşasına dayanak teşkil etmek üzere tüm paydaşların etkin katılımı ile hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Acar M. (2016), "*Kamu Politikası Perspektifinden Sivil Toplum Devlet İlişkileri Bir Çerçeve Önerisi*", **Yasama Dergisi**, ss.60-86.
- Acar M., Öztaş N. (2007) "*Kamu Yönetimi Disiplininde Temel Soru(n)lar Tartışması ve Türkiye Açısından Bir Deneme*", **Kamu Yönetimi: Yöntem ve Sorunlar**, Aksoy, Ş., Üstüner, Y., Ed., Nobel, Ankara.
- Acun, U. (1995), "*Mülki İdare Amirleri ve İl Özel İdare Üzerine Bazı Düşünceler*", **Yeni Türkiye**, Y:1, Sayı: 4, Mayıs, Haziran, ss. 373-376.
- Akbulut, Ö. (2004), "*Yerel Seçimlerin Yerelliği*",
www.yerelnet.org.tr/secimler/yerel_secimlerin_yerelligi.doc (15.07.2009).
- Alada, A. (2000), "*Dönüşüme Açılan Kapı: Mahalle*" **Yerel Yönetimler Sempozyumu 1-2**.
- Arıkboğa, E. (2013), "*Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Modeli*", **Yerel Politikalar**, Sayı 3, Ocak-Haziran, s. 48-96.
- Arıkboğa, Ü.(2004), "**Yönetimler Arası Mali İlişkiler**", 1. Basım, Yaylacık Matbaası, İstanbul
- Ateş, H. & Es, M. (2008), "*Süreklilikten Değişime İl Özel İdareleri*", **Türkiye’de Yerel Yönetimler**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 205-222.
- Aytaç, F. (2009), **Açıklamalı Köy Kanunu**, Seçkin Yay., Ankara.
- Barter, S. J. (2018), "*Rethinking Territorial Autonomy*", **Regional Studies**, 52(2), 298-309. doi:10.1080/00343404.2017.1366651.
- Belediye Kanunu (2005), T.C Resmi Gazete, Sayı: 25874, 13 Temmuz 2005.
- Bensghir, T. K., & Akay, A. (2006), "*Bir Kamu Politika Aracı Olarak Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS): Türkiye’de Belediyelerin CBS Uygulamalarının Değerlendirilmesi*", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, 15(1), 31-46.
- Braun, D. (2011), "*How Centralized Federations Avoid Over-centralization*", **Regional & Federal Studies**, 21(1), 35-54. doi:10.1080/13597566.2010.507401.
- Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü (2012), "Kent Bilgi Sistemleri Standartlarının Belirlenmesi Projesi: İp-4 (2): Kbs İçin Altlık Temel Standartlar.

- Convery, A., & Lundberg, T. C. (2017), “*Decentralization and the Centre Right in the UK and Spain: Central Power and Regional Responsibility*”, **Territory, Politics, Governance**, 5(4), 388-405. doi:10.1080/21622671.2016.1234406.
- Çadırcı, M. (1970), “*Türkiye’de Muhtarlık Teşkilatı’nın Kurulması Üzerine*”, **Belleten**, CXXXIV/135, s. 409-420.
- Çadırcı, M. (1993), “*Türkiye’de Muhtarlık Kurumunun Gelişimi*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, 2/3, s. 3-11.
- Çitci, O. (1999), “*Yerel Siyaset ve Demokrasi, Çoğulculuk, Sivil toplum*”, **Sivil Toplum İçin Kent Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri**, s. 233-249.
- Çabuk, S. N. (2015), “*CBS’nin Yerel Yönetimlerde Kullanımı ve Kent Bilgi Sistemleri*”, **Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi**, 7(3), 69-87.
- De Boer, J. (2012), “*Centralization and Decentralization in American Education Policy*”, **Peabody Journal of Education**, 87(4), 510-513. doi:10.1080/0161956X.2012.705153.
- Dünya Bankası. (2000), Basın Bülteni No:2000/032.
- Erdagöz, Ö. (2012), “*Mahalle Yönetimi ve Geleceği*”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, 1, 59-101
- Geray, C. (2000), **Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntem**, Türk Belediyecilik Derneği, Ankara.
- Görmez, K. (1991), **Yerel Demokrasi ve Türk Belediyeciliği**, Hizmet İş Yayını, Ankara.
- Görmez, K. (1997), **Yerel Demokrasi ve Türkiye**, Vadi Yayınları, Ankara.
- Görmez, K., Yaylı H. (2018), “**Yerel Yönetimler**”, Orion Yay., Ankara.
- Grüder, A. (2002). “*Is Russia's federalism sustainable?*”, **Perspectives on European Politics and Society**, 3(1), 67-91. doi:10.1080/15705850208438829.
- Güler, B. A. (2006), **Yerel Yönetimler**, İmge Yay., Ankara.
- Güler, B. A. (2010), **Türkiye’nin Yönetimi: Yapı**, İmge Yay., Ankara.
- Güler, M & Agun, H. (2017), “*Büyükşehir Belediyelerinin Gelir Yapılarının Değerlendirilmesi: 2006-2015*”, **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE Dergisi Özel Sayı**.

- Güler M. (2010), “*İl Özel İdaresinin Gelir Yapısının Yönetimlerarası Gelir Bölüşümü Açısından Değerlendirilmesi*”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:12, S.1, s.263-284.
- Gündüzöz, İ. (2012), “*Bir Senaryo Çerçevesinde Metropol Belediye Kavramı ve Fayda/Maliyet Analizi*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C. 21, S. 1, s. 43-70.
- Güneş, M (2000), “*Belediye Örgütü ‘Çevre’ ve Belediye Başkanları*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, 9(3), s.44-56.
- Güner, A. (2006), “*Yönetimler Arası Gelir Bölüşümü: Temel İlke ve Uygulamalar*”, Ayşe Güner ve Serdar Yılmaz(Ed.), **Mali Yerelleşme, Teori ve Uygulamalar Üzerine Yazılar** içinde, Marmara Üniversitesi Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi ve Güncel Yayıncılık Yayınları, İstanbul, s. 61-82.
- Harman, E. (2006), **5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu Uyarınca Türkiye’de İl Özel İdaresi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2017), 2016 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu.
- İl Özel İdaresi Kanunu (2005), T.C. Resmi Gazete, Sayı: 25745, 4 Mart 2005.
- İzci, F & Turan, M. (2013), “*Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği*”, **SDÜ İİBF Dergisi**, C.18, S.1, 117-152.
- Jones, E. (2017), “*Catalonia and the Problem of Identity Politics*”, **Survival Global Politics and Strategy**, 59(6), 41-46.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı".
- Kahraman, B., Keyman, E. F. & Sarıbay, A.Y. (1999), **Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetimler**, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, İstanbul.
- Kalkınma Bakanlığı, **Onuncu Kalkınma Planı** (2014-2018), Ankara.
- Kalkınma Bakanlığı, (2014), **Onuncu Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara.

- Karahanoğulları, O. (2002). **Kamu Hizmeti (Kavram ve Hukuksal Rejim)**, Turhan Kitabevi Yay., Ankara.
- Karakaya, E. (2016). “*Paris İklim Anlaşması: İçeriği ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme*”, **Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 3(1).
- Karakılçık, Y. (2013), **Yerel Yönetimler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Karakuzulu, Z. (2010). “*Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği*”, **TÜCAUM VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu** 3-5 Kasım 2010 Bildiri Kitabı, 397-406.
- Kartal, N. (2010), **İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: Uygulama Aşaması Üzerine Bir Çözümleme**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kavruk, H. (2002), **Anakent’e Bakış-Türkiye’de Anakent Belediyeciliği ve Kent Hizmetlerinin Yönetimi**, Hizmet-İş, Ankara.
- Kavruk, H. (2004), **Köy Ve Mahalle: Yerleşim ve Yönetim Birimi**, Odak Yay. Ankara.
- Kavruk H. & Yaylı H. (2008). “*2004 Belediye Reform Çalışmalarında İdari Vesayete İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi ve Bir Araştırma*”, **Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, 10(3), s:1-32
- Kaya, S. (2011), “*İl Özel İdarelerinin Değişimi ve Dönüşümü: İstanbul İl Özel İdare Örneği*”, **Dış Denetim**, Nisan-Mayıs-Haziran, ss.27-38.
- Kayıkçı, S. (2009), **Türkiye’de Kırsal Alan Yönetimi**, Sosyal Araştırmalar Vakfı, İstanbul.
- Keleş, R. (1989), **Yerel Yönetimler**, Gen. 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. (2012), “*Anakentlerin Dünü, Bugünü ve Yarını*”, **Kentsel ve Bölgesel Araştırma Sempozyumu-3**, 6-7 Aralık, 2012, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Keleş, R. (2016), **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Genişletilmiş 10. Baskı, İstanbul, Cem Yayınevi.
- Koçak, S. Y., & Kavsara, V. (2012). 5302 “*Sayıllı Kanun Sonrasında İl Özel İdarelerinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, **Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi**, 10(20), 61.

- Köy Kanunu (1924), T.C. Resmi Gazete, Sayı: 68, 7 Nisan 1924.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007), Türkiye Turizm Stratejisi (2023).
- Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005), T.C. Resmi Gazete, Sayı: 25842, 26 Mayıs 2005.
- Musgrave, R. A. ve P. B. Musgrave (1989), **Public Finance in Theory and Practice**, Fifth Edition, Mc Graw Hill International Editions, Singapore.
- Mutlu, A. (2009), “*Yerel Demokrasi Bağlamında 29 Mart Yerel Seçimleri -Büyükşehir Belediye Başkan Adayları Üzerine Bir İnceleme-*“, **4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu**, 19-20 Ekim, Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler, Ankara, 767-784.
- Nadaroğlu, H. (1989), **Mahalli İdareler**, 4. Baskı, Beta Basım, İstanbul.
- Onar, S. S. (1966), **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1974), **Tanzimat’tan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878)**, TODAİE, Ankara.
- Ortaylı, İ. (1978), “*İmparatorluk Döneminde Mahalli İdarelerin ve Belediyeciliğin Evrimi*” Ergün TÜRKCAN (ed.), **Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi**, Türk İdareciler Derneği, Ankara.
- Ortaylı, İ. (1979), **Türkiye İdare Tarihi**, TODAİE, Ankara.
- Ortaylı, İ. (1985), **Tanzimat’tan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği**, Hil Yay., İstanbul.
- Özdemir, D. Ş. (2008), **Türkiye’de Mahalli İdare Birlikleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi.
- Pustu, Y. (2005), “*Yerel Yönetimler ve Demokrasi*”, Sayıştay Dergisi, (57).
- Sivrekli, E (2001), “*Yerelleşme ve Yerel Demokrasi*”, **Türk İdare Dergisi**, Yıl 173, Sayı 431, Haziran, s.121-134.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Gn. Müdürlüğü. (2017). *2016 Türkiye Göç Raporu*
- Tekeli, İ. (1990), “*Cumhuriyetin Altmış yıllık Belediyecilik Deneyinin Değerlendirilmesi Üzerine*”, **Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslararası Sempozyumu Bildiri ve Tartışmalar**, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara, s. 44-56.
- Tekeli, İ. (2016). **Dünyada ve Türkiye’de Kent-Kır Karşıtlığı Yok Olurken Yerleşmeler İçin Temsil Sorunları ve Strateji Örnekleri**, İdeal Kent Yayınları, Ankara.

- Toprak, Z. (1987), **Kent Yönetimi ve Politikası**. Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi.
- Toprak, Z. (2010), **Yerel Yönetimler**, Birleşik Matbaa, İzmir.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., & Özer, M. A. (1988), **Mahalli İdareler**. İlk-San Matbaası, Ankara
- Turan, H. T. (2015), “5355 Sayılı Yasaya Göre Türkiye’de Birlikler: Hizmet Sunumunda Adem-i Merkeziyetçi ve Katılımcı Yaklaşım”, **Strategic Public Management Journal**, 2, 72-87.
- Turan, M. (2005), **Bölge Kalkınma Ajansları Nedir, Ne Değildir**, Paragraf Yayınevi, Ankara.
- Türe, C. (2017), **Uluslararası Yerel Yönetimler Sera Gazı Salımları’nın Analizi Protokolü (IEAP) Nedir?** Türkiye Belediyeler Birliği. <http://www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/2017/10/3-Uluslararası-Yerel-Yönetimler-Sera-Gazi-Salimlari%E2%80%99nin-Analizi-Protokolu-IEAP-Nedir.pdf>
- Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020, Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı [http://kkp.tarim.gov.tr/sp/UKKS%20\(2014-2020\).pdf](http://kkp.tarim.gov.tr/sp/UKKS%20(2014-2020).pdf) (19.02.2018).
- Usta, A. (2008), **Mahalle Yönetimi ve Geleceği**, Nisan Kitabevi, Eskişehir.
- Varol, M. (2000), “Yerel Temsilden Katılıma: Kuram ve Gerçeklik”, **Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri**, Yay. Haz. B.A. Güler; A. Sabuktay, TODAİE Yayın No: 304, Ankara, s. 205-210.
- Yaslıkaya, R. (2004). **Katı Atık Hizmetlerinde Özelleştirme** (Yayınlanmamış Doktora Tezi). A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, N., & Welch, E. W. (2010). “Addressing Fear Of Crime In Public Space: Gender Differences In Reaction To Safety Measures In Train Transit”, **Urban Studies**, 47(12), 2491-2515.
- Yaylı, H. (2009), **Türkiye’de Belediyelerin Yeniden Yapılandırılması**, Kırıkkale Belediyesi Yayınları, Kırıkkale.
- Yaylı H. (2012), “Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: İstanbul Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Yıl:12, Sayı:24, s:331-357.
- Yaylı H. (2012), “Türk Belediye Sisteminde Personelin Yönetime Katılması Üzerine Bir Araştırma”, **Karadeniz Araştırmaları**, 9 (35), s:61-80.

- Yaylı, H& Eroğlu G. (2015), “*Yerel Katılım Bağlamında Türkiye’de Kadın Temsili*”, **International Journal of Science Culture and Sport** (IntJSCS), Special Issue 3, ISSN: 2148-1148, Doi:10.14486/IJSCS 318, ss:504-524.
- Yaylı H. & Pustu Y. (2008), “*Yerel Demokrasinin İlkeleri*”, **Karadeniz Araştırmaları**, 4(16), s:133-153.
- Yaylı H. & Yaslıkaya R. (2012), “*Türkiye’de Yerel Hizmetlerle İlgili Yasal Düzenlemelerin Gelişimi*”, **nc Sektör Sosyal Ekonomi**, 47(2), s:65-82.
- Yaylı, H &Yaslıkaya, R. (2016), “*15 Temmuz Darbe Girişiminin Belediyeler zerindeki Yansımaları Hakkında Bir Değerlendirme*” , 15-16 Aralık 2016 **Uluslararası Demokrasi Sempozyumu, Darbeler ve Tepkiler** (2017), (Ed.Betül Karagöz Yerdelen) , Giresun Üniversitesi.
- Yıldırım, U., Belli, A., Ateş, N., & Kılıç, M. S. (2014), “*AB Yerel Yönetim Anlayışının Yerele Yansımaları: K. Maraş Belediyeleri rneği*”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 19(2).
- Yıldız, M. (1996), “*Yerel Yönetimler ve Demokrasi*”, **ağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, 5(4), 3-15.
- Yrkoğlu, F. (2008). “*Mahalli İdarelerin Dayandığı Değerler*”,
(http://www.google.com.tr/search?hl=tr&q=Mahalli+%C4%B0darelerin+Dayand%C4%B1%C4%9F%C4%B1+De%C4%9Ferler%2Bfuat&ei=lrsoSqyrOtLDsgaNnpzeBw&sa=X&oi=revisions_inline&ct=unquoted-query-link 23.07.2009).
- Zakharov, A. (2011), “*Russian Federalism as a "Dormant" Institution*”, **Russian Politics&Law**, 49(4), 8-17. doi:10.2753/RUP1061-1940490401
- Zengin, O. (2014). “*Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dnşm: Son On Yılın Değerlendirmesi*”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2, 93-116.
<http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2014-2/4.pdf>
(20.02.2018).
- Zubkov, C. (2005), “*Russian Federalism Today: ‘Strong Federation’ or ‘Twilight of The Federalist Choice’?*” **Perspectives on European Politics and Society**, 6(2), 283-303. doi:10.1080/15705850508438919

İnternet Kaynakları

http://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf

<https://ab.gov.tr/>

<http://www3.kalkinma.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebContentGosterim.aspx?Enc=51C9D1B02086EAFB87C09C48D70E71D1>

<https://unhabitat.org/>

<https://www.un.org/>

<http://bigpicture.unfccc.int/#content-the-paris-agreemen>

<http://www.idemahaber.com/sendai-afet-risk-azaltma-cercevesi/>

<http://www.umraniye.bel.tr/images/kentkonseyi/YG21%20E1%20Kitabi.pdf>

<http://www.mfa.gov.tr/default.tr.mfa>

<http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr/#top>

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>

https://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html

<https://m.bianet.org/bianet/kadin/181326-turkiye-de-kac-kadin-siginmaevi-kac-sonim-var>

<http://www.tuik.gov.tr/Start.do;jsessionid=hJLdhBTJSHrSJ1RNFTQyh84GgnPB44xH31PBpY8q2nkbTV9Tfmqq!176111086>

<https://www.ebelediye.info/dosya/belediyelerden-ges-atagi>

<http://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=htmlsayfa&hid=2527>

<http://www.malatya.bel.tr/icerik/18/1965/cevreci-belediyenin-adi-malatya-buyuksehir-belediyesi.aspx>

<https://atikyonetimi.ibb.istanbul/hizmetlerimiz/cop-gazindan-elektrik-uretim-tesisi/>

<http://www.samsun.bel.tr/haber-detay.asp?haber=2961-buyuksehirle-daha-temiz-daha-saglikli-bir-cevre>

<http://www.akillikentler.org/kategori/6/akilli-sehirler.html>

[http://www.eshot.gov.tr/CKYuklenen/elektrikli_otobus/D2%20-%20Belediye%20Ba%C5%9Fkanlar%C4%B1%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20\(CO M\)%20\(1\).pdf](http://www.eshot.gov.tr/CKYuklenen/elektrikli_otobus/D2%20-%20Belediye%20Ba%C5%9Fkanlar%C4%B1%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20(CO M)%20(1).pdf)

<https://gante.bel.tr/Gaziantep-CCAP-TR-final-20111102.pdf>

<http://yesilekonomi.com/kose-yazilari/>

<https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/151>

<http://marmara.gov.tr/Yerel-Diplomasi-7688>

<http://www.migm.gov.tr/>

<http://www.tbb.gov.tr/dis-iliskiler/uluslararasi-iliskiler/avrupa-konseyi-yerel-ve-bolgesel-yonetimler-kongresi-kongre>

<http://www.oecd.org/>

<https://www.muhtar.gov.tr>

<http://data.imf.org/?sk=E86E9088-3830-4CA3-B240-1B0EC5E15221>

T.C.

KALKINMA BAKANLIĞI

YÖNETİM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Ankara 2018

Necatibey Cad. No: 110/A 06100 Yücetepe - ANKARA

Tel: +90 (312) 294 50 00 •Faks: +90 (312) 294 69 77

KALKINMA BAKANLIĞI YAYINLARI BEDELSİZDİR, SATILAMAZ.